

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัยเรื่องการศึกษารูปแบบการจัดสวัสดิการให้กับเด็ก
และเยาวชน โดยองค์การบริหารส่วนตำบล
ร่วมกับองค์กรชุมชน
ตำบลบ้านหลวง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่

โดย
เรวัตร คำปวน
วินัย ชันคำกาศ
และคณะ

สิงหาคม 2547

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัยเรื่องการศึกษารูปแบบการจัดสวัสดิการให้กับเด็กและ

เยาวชน โดยองค์การบริหารส่วนตำบล

ร่วมกับองค์กรชุมชน

ตำบลบ้านหลวง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่

ดำเนินงานโดย

๑. นายเรวัตร	คำปวน	หัวหน้าทีมวิจัย
๒. นายอินเนตร	ปันสม	ทีมวิจัย
๓. นายยาพู	ปอแสนใจ	ทีมวิจัย
๔. นายลาอี	จะเสื่อ	ทีมวิจัย
๕. นางสาวฝน	บัวแก้ว	ทีมวิจัย
๖. นางกฤษฏีญา	วิริยะ	ทีมวิจัย
๗. นายสุรินทร์	วงศ์คำ	ทีมวิจัย
๘. นายวินัย	ขันคำกาศ	ผู้ประสานงานวิจัย

สนับสนุนโดย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

ก
คำนำ

ประเด็นงานวิจัย ในโครงการนี้ ถูกหยิบยกขึ้นมาเป็นประเด็นในการศึกษา เนื่องจากสภาพปัญหาปัจจุบันของเด็กและเยาวชนที่ได้รับผลกระทบจากเอดส์ จากครอบครัวหย่าร้าง การกระทำที่ถูกต้องทั้ง หรือ กำพร้า จะต้องเผชิญกับการสูญเสียบิดา-มารดาที่เคารพรัก จากการที่ได้ดำเนินการศึกษา ถึงรูปแบบแนวทางและความต้องการของเด็กและเยาวชนที่ได้รับผลกระทบจากสภาพปัญหาเหล่านี้ รวมไปถึงการวิเคราะห์ถึงองค์การท้องถิ่น องค์การชุมชน กับบทบาท ศักยภาพ ในการดำเนินงาน การดูแลช่วยเหลือ ,การป้องกันแก้ไข ,การส่งเสริม และ การประสานองค์กรที่จะมี ส่วนร่วม อีกทั้งการเข้าถึงข้อมูลที่ได้เกิดจากการทำกิจกรรมร่วมกันพบว่าผลจากการสูญเสียบิดาหรือมารดานั้น มีผลต่อสภาพจิตใจของเด็ก ซึ่งเด็กบางคนได้แสดงออกมาเป็นพฤติกรรม ดังนั้นทางกลุ่มทีมวิจัยชุมชนตำบลบ้านหลวง จึงได้มีการจัดกิจกรรมทดลองในการที่จะฟื้นฟู เรียนรู้ และช่วยเหลือให้ตรงกับความต้องการของเด็กและเยาวชนดังกล่าว โดยใช้กระบวนการกลุ่มในการเรียนรู้ซึ่งกัน และกันของเด็กๆ,ผู้นำชุมชนและชาวบ้านในชุมชน

รายงานวิจัยชุมชนเล่มนี้ได้รวบรวมจากประสบการณ์ของนักวิจัยชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชาวบ้านในตำบลบ้านหลวง ที่ได้ดำเนินกิจกรรมในการหาแนวทางในการทำงานกับเด็กในตำบลที่ถ่ายทอดออกมา กิจกรรมเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการกระตุ้นให้ผู้นำชุมชน กลุ่มองค์กรในชุมชน ชาวบ้านในชุมชน และเด็กๆเข้ามามีส่วนร่วม ทางทีมวิจัยชุมชนตำบลบ้านหลวง จึงขอขอบคุณ เพื่อร่วมงานในชุมชนตำบลบ้านหลวง ทั้งภาครัฐ และเอกชน รวมไปถึงกลุ่มสำคัญที่ขาดเสียไม่ได้ คือ เด็กและเยาวชน และผู้ปกครองของเด็กและเยาวชน ที่ได้ให้ความร่วมมือในการถ่ายทอดความรู้สึกและประสบการณ์ในการเรียนรู้ร่วมกันครั้งนี้

ขอขอบคุณ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สกว.) ที่กรุณาให้คำแนะนำรวมถึงงบประมาณ ในการ สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการดำเนินการแก้ปัญหาชุมชนให้เกิดขึ้นในสิ่งที่ดีกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนคนไทย

สุดท้ายคณะทีมวิจัยชุมชนตำบลบ้านหลวงหวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานวิจัยเล่มนี้จะเป็นประโยชน์กับผู้อ่านทุกท่าน

ด้วยความปรารถนาดีจาก
นายเรวัตร คำปวน
พร้อมด้วยทีมนักวิจัยชุมชนตำบลบ้านหลวง

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีความมุ่งหมาย ดังนี้ 1) เพื่อศึกษารูปแบบและแนวทางการจัดสวัสดิการให้กับเด็กและเยาวชนในตำบลบ้านหลวง โดยการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ร่วมกับองค์กรในชุมชน และ ประชาชน ตำบลบ้านหลวง 2) เพื่อดำเนินการเสริมสร้าง กลไก กระบวนการทำงานทำงานร่วมกัน ขององค์การบริหารส่วนตำบล องค์กรชุมชน ประชาชนในการ ดูแล ป้องกัน แก้ไขปัญหาเด็กที่ได้รับผลกระทบจากครอบครัวหย่าร้าง จากเอดส์และยาเสพติด โดยวัฒนธรรมชุมชน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1) กลุ่มเด็กและเยาวชน คือผู้ที่มีอายุ ระหว่าง 0 – 17 ปี ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงกับสภาพปัญหา คือ เอดส์ ,ครอบครัวหย่าร้าง ,ถูกทอดทิ้ง และติดสารเสพติด จำนวน 152 คน กลุ่มที่ 2) กลุ่มผู้ปกครองเด็กและเยาวชน ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลโดยตรงในครอบครัว จากกลุ่มปัญหา เอดส์ ,ครอบครัวหย่าร้าง ,ถูกทอดทิ้ง และติดสารเสพติด จำนวน 150 ครอบครัว/คน และกลุ่มที่ 3) กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลเด็กในชุมชน คือ ครูผู้ดูแลเด็กในสถานศึกษา , ผู้นำชุมชนที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ,หน่วยงานราชการในชุมชน และกลุ่มองค์กรชุมชน หน่วยงานองค์กรพัฒนาเอกชน จำนวน 13 องค์กร ซึ่งได้มาจากการดำเนินการสำรวจและมีการเก็บข้อมูลในพื้นที่ 10 หมู่บ้านในตำบลบ้านหลวง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่

การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง ประเมินจาก 2 รูปแบบ คือ

1) ประเมินจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ทั้ง ข้อมูลทั่วไป สถานะ บทบาท ศักยภาพ และข้อจำกัดของชุมชน รวมไปถึง การเข้าถึงข้อมูลเชิงลึกในการสัมภาษณ์และตอบคำถาม ถึงข้อมูลสภาพปัญหา สาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหา ที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชน รวมทั้งครอบครัวเด็กกลุ่มเป้าหมายเอง และจากกลุ่มบุคคลและข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในชุมชน หลังจากนั้น นำข้อมูลที่ได้มา มาดำเนินการ จัดเวทีสรุปวิเคราะห์ปัญหา ,จัดเวทีวางแผนการดำเนินงาน พร้อมนำเสนอต่อองค์กรปกครองท้องถิ่นและองค์กรชุมชนในตำบล

2) ประเมินจากการดำเนินกิจกรรมทดลอง จากการที่ได้วางแผนทดลอง โดยใช้กระบวนการสังเกตพฤติกรรม อารมณ์ ความรู้สึกของการตอบสนองต่อกิจกรรม จากรูปแบบที่ 2 นั้นเป็นส่วนหนึ่งที่ได้ดำเนินงานแนวทางพร้อมกับการประเมินกลุ่มเป้าหมายกลุ่มที่ 3 ด้วย คือ กลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการดูแลเด็กในชุมชนด้วย

ผลการวิจัยพบว่า

ในการดำเนินการจัดทำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ซึ่งได้มาซึ่งระบบฐานข้อมูลเบื้องต้น ทั้ง ข้อมูลทั่วไป สถานะ บทบาท ศักยภาพ และข้อจำกัดของชุมชน รวมไปถึง การเข้าถึงข้อมูล

เชิงลึกในการสัมภาษณ์และตอบคำถาม ถึงข้อมูลสภาพปัญหา สาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหา ที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชน รวมทั้งครอบครัวเด็กกลุ่มเป้าหมายเอง และจากกลุ่มบุคคลและข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในชุมชน หลังจากนั้น นำข้อมูลที่ได้มา มาดำเนินสู่กระบวนการวิเคราะห์ถึงกิจกรรมที่สามารถเข้าสู่ระบบการทดลองปฏิบัติการช่วยเหลือและป้องกัน จากข้อมูลที่สำรวจพบว่าเด็กที่ประสบปัญหาในตำบล จำนวน 152 คน อายุเฉลี่ย 3 – 15 ปี สภาพปัญหา กำพร้าพ่อ-แม่ ,ขาดความอบอุ่น ,ขาดการดูแลเอาใจใส่ สาเหตุ การหย่าร้าง การติดเชื้อโรคเอดส์แล้วเสียชีวิต และยาเสพติด

การจัดสวัสดิการให้กับเด็กและเยาวชนในชุมชน

เด็กและเยาวชน ในตำบลมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ เด็กเยาวชนที่อยู่กับครอบครัวตามปกติ ,อยู่กับครอบครัวอย่างมีความสุขและอบอุ่น มีความปลอดภัย ได้รับการดูแลเอาใจใส่ อีกลักษณะคือ เด็กหรือเยาวชนที่มีปัญหาขาดความรัก ความดูแลเอาใจใส่ กำพร้า ถูกทอดทิ้ง ขาดการดูแล ขาดพ่อขาดแม่ หรือผลกระทบจากโรคเอดส์และยาเสพติด

จากการศึกษาวิจัยที่ผ่านมาแนวทางในการจัดสวัสดิการในชุมชนสำหรับเด็กและเยาวชน คือ

- ให้การรักษาพยาบาลเด็กที่ติดเชื้อจากมารดา และยังมีชีวิตอยู่ โดยการส่งตรวจรักษาโรงพยาบาล หรือสถานบริการ ติดตามดูแลให้คำปรึกษา แนะนำแก่ผู้เลี้ยงดู และช่วยในการสงเคราะห์ครอบครัว
- สำหรับเด็กหรือเยาวชน ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด สิ่งที่สามารถดำเนินการ คือ การส่งสถานบำบัดยาเสพติด กรณีบุคคลเด็กเยาวชนหรือบุคคลในครอบครัวเกี่ยวข้องกับยาเสพติด และที่ขาดไม่ได้คือ การให้กำลังใจหลังจากผ่านกระบวนการบำบัด
- ให้การศึกษาแก่เด็กและเยาวชน สนับสนุนโรงเรียน ,ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จัดกิจกรรมต่างๆสำหรับเด็ก เช่น นันทนาการ อุปกรณ์การศึกษา อุปกรณ์กีฬา สนับสนุนอาหารเสริมนมโรงเรียน และอาหารกลางวัน เป็นต้น
- สนับสนุนให้มีสถานที่พักผ่อนและออกกำลังกายสำหรับเด็กและเยาวชน เช่น สนามเด็กเล่น ลานกีฬาภายในชุมชน สถานที่สำหรับเด็กเนื่องในวันสำคัญต่างๆ หรือจะเป็นกิจกรรมร่วมในระดับตำบล อาทิ จัดแข่งขันประกวดสุขภาพ ,การประกวดคำขวัญ ฯลฯ
- กิจกรรมประเพณีธรรมรงค์ ป้องกันและแก้ไขปัญา โดยจัดกิจกรรมเพื่อหารายได้ นำมาช่วยเหลือครอบครัวเด็กและเยาวชน ที่ประสบปัญหาในด้านต่างๆ อันเกิดจากผลกระทบของโรคเอดส์และยาเสพติดในชุมชน เพื่อจัดหา (เงินทุน,ค่ารักษาพยาบาล,ค่าพาหนะ,เสื้อผ้า,เครื่องนุ่งห่ม โดยกิจกรรมเน้นการประสานภาครัฐและเอกชน และที่

ขาดไม่ได้ คือ ชุมชน เพราะพื้นฐานกับการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง ต้องมีผู้
เกี่ยวเนื่องกับสภาพปัญหาเข้ามาเรียนรู้ร่วมกัน

ชุมชน คือ หน่วยหนึ่งของสังคมที่ประกอบด้วยผู้คนจำนวนมาก บางชุมชนก็มีความเข้ม
แข็ง บางชุมชนอ่อนแอ มีปัญหามากมายหลาย ๆ ด้าน เช่น ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ปัญหาสังคม,
ปัญหาสิ่งแวดล้อม,ปัญหาทางด้านศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับงานวิจัยชิ้นนี้ ทีมนักวิจัยนำเสนอ
เพื่อเป็นแนวทางที่หลายๆท่าน หลายองค์กร หรือชุมชนอื่นๆ ที่กระทบกับปัญหากับเรื่องราวที่เกิด
ขึ้นในสังคม โดยทีมวิจัยและผู้ที่เกี่ยวข้องได้สัมผัสด้วยตนเองมาถ่ายทอดให้ท่านผู้อ่านเพื่อเป็น
การเล่าสู่กันฟัง เพื่อบางทีหลายๆชุมชนหลายองค์กร หรือไม่หลายท่านที่ได้ประสบปัญหาด้วยตน
เอง หรืออาจจะมีประสบการณ์ในทำนองเดียวกัน ได้แลกเปลี่ยนแนวคิดในการแก้ปัญหาดังกล่าว
กันเป็นที่น่าสนใจอย่างมากที่สังคมเมืองหลวงของเราในบางชุมชน ไม่มีบรรยากาศของการรวม
กลุ่ม ชาวบ้านไม่มีกิจกรรมที่ทำร่วมกัน ต่างคนต่างอยู่ คนที่ร่ำรวยมีอันจะกินก็มีความสุข เฉพาะมูม
มองของตนเอง เรื่องราวของคนยากจน บางเวลาได้ถูกหยิบยกมาพูดคุยแต่ไม่มีการช่วยเหลือ อาจมี
บ้างแต่เป็นการช่วยเหลือที่แผ่วเบา ขาดประสิทธิภาพ ทั้งนี้เป็นเพราะคนที่คิดจะช่วยเหลือจริง ๆ จัง
ๆ นั้นมีน้อยมาก ทั้ง ๆ ที่ในบางชุมชนมีคนทีรอคอยความช่วยเหลือ จาก "คนมีอบน" อยู่ไม่น้อย ทั้ง
เด็กกำพร้า, แม่หม้าย, คนชรา, เด็กที่ถูกครอบครัวย่ำแย่, ดิทยาเสพติด

แต่จากที่ผ่านมามีปัญหาดังกล่าว ภาระความรับผิดชอบจึงตกเป็นหน้าที่ขององค์กรทั้งภาครัฐ
เอกชนและญาติผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงสถาบันสาธารณกุศลที่ต้องแบกรับหน้าที่นี้อย่างหลีกเลี่ยงไม่
ได้ หากทว่าวันนี้ถ้าในแต่ละชุมชนมีความเข้มแข็ง ก็จะเป็นสิ่งที่ดีอย่างยิ่ง เพราะความเข้มแข็งที่เกิด
ขึ้นนั้นไม่ใช่ เฉพาะการช่วยเหลือคนยากไร้เท่านั้น แต่ผลประโยชน์ที่ตามมาคือความสามัคคี
สามัคคีของทุกคน ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการรวมกลุ่มในสังคมที่การรวมกลุ่ม มีผู้นำที่เข้มแข็ง
มีชาวบ้านที่รักการเสียสละ มีการทำงานร่วมกัน จะเป็นสังคมที่มีความพร้อม ปัญหาต่างๆจะน้อย
เพราะทุกคนถือเป็นภาระของตัวเองไม่ใช่ของใครคนใดคนหนึ่ง เมื่อทุกคนมีความคิดเช่นนี้ รัฐบาล
สังคมก็จะถูกปิดจนในที่สุดก็น้อยหรือหมดไป ปัญหาเด็กกำพร้า, คนยากจนเป็นปัญหาที่ไม่อยากเลย
สำหรับการแก้ไขถ้าทุกคนช่วยกัน ช่วยกันสำรวจอยู่ในชุมชน ของเรามีเด็กกำพร้า, มีเด็กขาด
โอกาส มีคนยากจนอนาถาหรือไม่ ถ้าพบว่ามี ก็รวมพลังกันช่วยเหลือ อย่าปล่อยให้ตกเป็นภาระของ
ใครคนใดเพียงคนเดียว เพราะปัญหาของชุมชนก็คือปัญหาของเราทุกคน ยิ่งเป็นองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น หรือ องค์กรบริหารส่วนตำบล ต้องเข้ามามีบทบาทและเรียนรู้ไปพร้อมกับการแก้ไข
ปัญหาที่ตรงจุดให้มากขึ้น กับการทำงานที่ผ่านมาของชุมชนในหลายๆชุมชน มีการรวมตัวกัน ตั้ง
กลุ่มองค์กร ,กลุ่มอาชีพหรือกลุ่มที่อยู่ในแต่ละบ้าน อาทิเช่น กลุ่มสตรี ออมทรัพย์ ที่สามารถนำเงิน
บางส่วนจากการออมไปทำการช่วยเหลือเกื้อกูล เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาเบื้องต้นในชุมชน บาง
ครั้งจำนวนสิ่งของหรือเงินทองจะไม่มากนัก แต่เต็มไปด้วยความจริงใจ และตั้งใจ ซึ่งตรงนี้ผู้รับอาจ
จะรู้สึกดีต่อความรู้มากกว่าเงินทองด้วยซ้ำไป คำในลักษณะ "ร่วมลงทุน" ผลกำไรที่เกิดขึ้นได้ถูกจัด

แบ่งออกเป็นส่วนๆ เช่น เงินปันผลแก่ผู้ร่วมลงทุน เงินค่าบริหาร จัดการ, เงินกองทุนช่วยเหลือสังคม ซึ่งนอกจากจะฝึกการอดออมแล้ว ยังเป็นการส่งเสริมการทำงานร่วมกันประการที่สำคัญคือ กองทุนช่วยเหลือสังคมที่เกิดขึ้นจะนำมาพัฒนาชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เด็กกำพร้า, แม่หม้าย, คนชรา, คนยากจน ได้รับการช่วยเหลือ บำบัดความทุกข์จากกองทุนนี้ เมื่อวันหนึ่งบุคคลเหล่านี้แข็งแรงขึ้น เขาก็จะสามารถยกระดับตัวเองเป็นผู้ให้ต่อไป สังคมก็จะเกิดการพึ่งพา เชื่อมร้อยทั้งทางด้านจิตใจ, สังคม จนในที่สุด องค์กรสาธารณกุศลต่าง ๆ ก็อาจไม่ต้องแบกรับภาระนี้โดยลำพัง ทั้งนี้เป็นเพราะเมื่อครอบครัวเข้มแข็ง ประเทศชาติก็จะเข้มแข็ง เราจะได้ไม่ต้องบ่นว่า "ทำไมไม่มีใครช่วยเราเลย" เพราะวันนี้เราเข้มแข็งด้วยตัวเราเอง เกินกว่าที่จะขอความช่วยเหลือจากใครทุกครั้ง ดังเช่น ในวันเก่า ๆ ที่ผ่านมา

การจัดสวัสดิการให้กับเด็กและเยาวชนในชุมชน เป็นการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในสังคม วัฒนธรรม ที่นำรากฐานทางวัฒนธรรมเข้ามามีส่วนในการทำงานด้านการจัดสวัสดิการ มิได้มุ่งเพียงแต่การช่วยเหลือทางด้านกายเท่านั้น แต่หมายรวมถึงการจัดสวัสดิการทางด้านจิตใจให้ กล่าวคือ การช่วยเหลือเกื้อกูลกันไม่จำเป็นต้องเป็นในรูปของเงินทอง การบริจาค เพียงแค่ความมีน้ำใจ การแบ่งปัน ร่วมกันดำเนินกิจกรรมโดยนำเอาวัฒนธรรมเข้ามามีส่วนเกื้อกูลกันนั้นก็สามารถจัดเป็นสวัสดิการชนิดหนึ่งได้

๗
สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	
คำนำ	ก
สารบัญ	๗
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาของโครงการ	1
1.2 วัตถุประสงค์	3
1.3 คำถามการศึกษาวิจัย	4
1.4 ขอบเขตการศึกษาวิจัย	3
1.5 ผลการทบทวนเอกสาร	4
บทที่ 2 วิธีการวิจัย	20
2.1 ขอบเขตพื้นที่การศึกษาวิจัย	20
2.2 แหล่งข้อมูลการศึกษาวิจัย	20
2.3 เครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	21
2.4 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	22
2.5 ขั้นตอนของการศึกษาวิจัย	22
บทที่ 3 สถานการณ์และสภาพปัญหาเด็กและเยาวชน	25
3.1 ข้อมูลพื้นฐานชุมชน	25
3.2 ข้อมูลสภาพสังคมและวัฒนธรรม	27
3.3 สถานการณ์และสภาพปัญหาเด็กและเยาวชน	41
3.4 ข้อมูลเกี่ยวกับเด็กที่ได้รับผลกระทบ เหตุปัจจัยของปัญหา และ ความต้องการรวมถึงความจำเป็นขั้นพื้นฐานในการจัดสวัสดิการเด็ก	52
บทที่ 4 ข้อมูลศักยภาพของชุมชน องค์กรชุมชน อบต.ในการจัดสวัสดิการเด็ก	55
4.1 แนวคิดในการจัดสวัสดิการเด็กโดยองค์กรชุมชน	55
4.2 ศักยภาพชุมชนด้านประเพณีวัฒนธรรมในการจัดสวัสดิการเด็ก	57
4.3 ศักยภาพองค์กรชุมชนในการจัดสวัสดิการเด็ก	58
4.4 ศักยภาพองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในการจัดสวัสดิการเด็ก	60

บทที่ 5	กระบวนการและกลไกการแก้ไขปัญหา	62
5.1	กระบวนการการจัดสวัสดิการสำหรับเด็กในตำบลบ้านหลวง	62
5.2	การสร้างกลไกการจัดสวัสดิการเด็กในตำบลบ้านหลวง	64
บทที่ 6	รูปแบบแนวทางการดูแลป้องกัน และแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ในการจัดสวัสดิการสำหรับเด็กตำบลบ้านหลวง	68
บทที่ 7	ผลการทดลองผลการจัดสวัสดิการสำหรับเด็กในตำบลบ้านหลวง	74
บทที่ 8	สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	85
บรรณานุกรม		95
ภาคผนวก		
	- ประวัติทีมวิจัย	
	- รูปภาพการดำเนินกิจกรรม	

บทที่ 1 บทนำ

1.1. ความเป็นมาของโครงการ

ปัจจุบันปัญหาของเด็กและเยาวชน ยังคงมีมากมาย ถึงแม้ว่าหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนทั้งหลายจะได้ทุ่มเทกำลังความสามารถในการพัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหเหล่านี้แล้วก็ตาม แต่พื้นฐานของปัญหาต่างๆในแทบทุกเรื่องมักหนีไม่พ้น ความยากจนหรือปัญหาทางเศรษฐกิจในครอบครัว สาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งที่เป็นชนวนของปัญหา ก็คือ ความแตกแยกในสถาบันครอบครัว และความไม่รู้บทบาทและหน้าที่ของตนเองของสมาชิกในสถาบันครอบครัว มีครอบครัวเป็นจำนวนไม่น้อยต้องประสบปัญหาต่างๆ อาทิ ครอบครัวแตกแยก ในรูปของการหย่าร้าง การแยกกันอยู่ การละทิ้ง สามีทะเลาะวิวาทกันเสมอ ขาดความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีระหว่างบิดามารดาและบุตร ไม่มาปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างเหมาะสม ไม่เป็นสามีที่ดี ภรรยาที่ดี พ่อแม่ที่ดี ผลกระทบจากปัญหาดังกล่าว ซึ่งเป็นประเด็นหนึ่งที่สำคัญ ที่ส่งผลถึงเด็กซึ่งอาศัยอยู่ในครอบครัว ทำให้ขาดโอกาส ขาดความอบอุ่น ซึ่งไม่สามารถปรับตัวและสภาพจิตใจ จึงทำให้เกิดปัญหาสำหรับเด็ก เช่น เด็กกำพร้า เด็กถูกทอดทิ้ง และเด็กที่ด้อยโอกาสหรืออยู่ในภาวะยากลำบาก จากสภาพปัจจุบันคุณค่าทางจิตใจของคนสังคมเปลี่ยนไปมาก สังเกตว่าตามหน้าหนังสือพิมพ์ข่าวสาร คดีเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า 17 ปี เริ่มมีมากขึ้นทุกวัน ซึ่งส่วนมากเด็กผู้หญิงจะได้รับผลกระทบจากสังคมมากที่สุด จากที่เมื่อก่อนเด็กจะต้องอยู่กับคนชรา หรือตายาย แต่เดี๋ยวนี้ข่าวพราดผู้เยาว์เกิดขึ้นมากจากคนกลุ่มนี้ กลุ่มครู หรือพระสงฆ์ ต่างๆก็เหมือนกัน ทำให้เห็นได้ว่าสังคมเปลี่ยนไปมาก อาจจะด้วยสาเหตุรายได้ แ่乏้น หรือจิตใจที่เคร่งเครียดของคนกับสภาพเศรษฐกิจ ต่างๆ กับกรณีปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนซึ่งส่วนมากกลุ่มเด็กที่ได้รับผลกระทบจะอยู่ในครอบครัวที่ด้อยโอกาส (ยากจน ,กำพร้า,ถูกทอดทิ้ง) ซึ่งปัญหาที่ตามมายังมาซ้ำทับถมจิตใจเด็กมากขึ้น จะมีใครเข้าใจสภาพจิตใจที่บอบบางของเด็กกลุ่มใดอย่างไรอำเภอมะนัง เป็นพื้นที่ศึกษา เนื่องมาจากเป็นพื้นที่ติดชายแดนและมีสภาพปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อกลุ่มเป้าหมาย คือ เด็กและเยาวชน โดยเฉพาะครอบครัวที่อยู่ในภาวะยากลำบากมีมากในพื้นที่ สภาพปัญหาต่างๆที่พบในพื้นที่ส่วนใหญ่ คือ ปัญหายาเสพติด ซึ่งครอบคลุมในพื้นที่อย่างมาก โดยสถิติที่ผ่านมา ปี 2542 กลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับปัญหานี้ทั้งจำหน่ายและเสพติด คือเด็กและเยาวชนที่ได้รับผลกระทบโดยตรง คิดเฉลี่ยเป็นร้อยละ 5 ของประชากรทั้งหมดของอำเภอ คือ 24,000 คน และรองลงมาผลกระทบที่เด็กได้รับจากครอบครัว เช่น พ่อแม่ค้าขาย ,เสพติด และปัญหาโรคระบาดเอดส์ คิดเป็นร้อยละ 1.82 ส่วนปัญหา เด็กกำพร้า เพิ่มขึ้นทุกปี โดยเฉพาะ เด็กกำพร้าที่เกิดจากครอบครัวที่ พ่อแม่ เสียชีวิตจากโรคเอดส์ และเด็กกำพร้าที่ถูกพ่อแม่ทอดทิ้งให้อยู่กับตายาย เนื่องจากความไม่พร้อมที่จะมีบุตรของพ่อแม่ที่อยู่ในวัยเยาว์และด้านเศรษฐกิจรายได้ของครอบครัว

ปี 2543 ที่สามารถสำรวจพบปัญหาเด็กและเยาวชนอยู่ 109 คน (พื้นที่ ต.บ้านหลวง 10 หมู่บ้าน) เป็นเด็กกำพร้าผลกระทบจากเอดส์ 52 คน / เด็กถูกทอดทิ้ง (หย่าร้าง) 23 คน และเด็กกำพร้าที่พ่อแม่เสียชีวิต (ครอบครัวยากจน) 34 คน ซึ่งเพิ่มมากกว่าปีที่ผ่านมา 2542 มีจำนวนคิดเฉลี่ยเพิ่ม 22 % ของจำนวนปีที่ผ่านมาคือ 83 คนของเด็กกำพร้าทั้งหมดที่สำรวจพบปี 2542 (ข้อมูลของกรมประชาสงเคราะห์ อ.แม่เมาะ)

สำหรับการช่วยเหลือเด็กกำพร้าของหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่อำเภอแม่เมาะ (2543) จะมีหน่วยงานกรมประชาสงเคราะห์อำเภอช่วยเหลือในด้านปัจจัยเบื้องต้น คือ เบี้ยยังชีพ รายละ 500 บาท/ปี ซึ่งก็ช่วยเหลือไม่ได้ทุกคน การช่วยเหลือจะช่วยได้เพียงการให้เบี้ยยังชีพปีละ 1 ครั้ง เพราะหน่วยงานภาครัฐค่อนข้างจะมีงบประมาณจำกัด ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีว่าการช่วยเหลือ ยังเน้นการช่วยเหลือเชิงสงเคราะห์อยู่ ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุมากกว่าที่จะเข้าถึงคุณภาพชีวิตของเด็กกำพร้าจริงๆ ว่าสาเหตุที่เกิดปัญหาคือเกิดจากอะไร แนวทางแก้ไขช่วยเหลืออย่างไรถึงจะเกิดความยั่งยืนต่อตัวเด็ก และแต่ละประเด็นการช่วยเหลือควรเข้าใจความรู้สึกของเด็กด้วย ตลอดจนพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูของเด็กเองก็ตาม ว่าเกิดมาจากสาเหตุอะไรกับกรณีปัญหา, พ่อแม่เด็กมีเข้าใจเรื่องครอบครัวศึกษาหรือไม่, การมีบุตรก่อนวัยอันสมควรเกี่ยวข้องหรือไม่, สิทธิเด็กที่ควรพึงได้รับจากพ่อแม่และสังคม เป็นอย่างไร สิ่งทีกล่าวมานี้ได้เข้าถึงความคิด สื่อสาร การเข้าใจของชุมชน สังคม มากน้อยเพียงไร องค์การท้องถิ่นกับบทบาทการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ยังคงต้องเข้าไปมีส่วนร่วมและผลักดันการส่งเสริม ช่วยเหลือปรับปรุงให้เกิดการพัฒนาเด็กและเยาวชนในพื้นที่ให้เกิดความยั่งยืนมากที่สุด แต่ที่ผ่านมายังไม่มีกระบวนการที่สอดคล้องกับการแก้ไขปัญหา เรื่องปากท้อง หรือช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสยังมีบทบาทน้อย ประกอบกับไม่สามารถพัฒนาไปสู่ความร่วมมือในระดับชุมชนได้ในปัจจุบัน

โครงการวิจัย “ การศึกษารูปแบบการจัดสวัสดิการให้กับเด็กและเยาวชน โดยองค์การบริหารส่วนตำบล ร่วมกับองค์กรชุมชน ตำบลบ้านหลวง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ “ จึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่ออนาคตของเด็กและเยาวชนของประเทศไทยมาก เพราะ“เด็กวันนี้ก็คือผู้ใหญ่ในวันข้างหน้าเด็กได้รับแต่สิ่งที่ดีๆคุณภาพชีวิตในการเป็นอยู่ที่ถูกต้องต่อไปข้างหน้า ก็เป็นพลเมืองที่ดีของสังคมต่อไป” การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วม ประสานความร่วมมือระหว่าง นักวิจัย , นักวิชาการ ,สมาชิก อบต., เจ้าหน้าที่ของภาครัฐระดับชุมชน ,ผู้นำในชุมชน ทั้งที่เป็นทางการและผู้นำธรรมชาติ รวมทั้งประชาชนในท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่รูปแบบ-กระบวนการในการดำเนินงานพัฒนาป้องกัน แก้ไข ช่วยเหลือปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชน และรวมถึงครอบครัวด้วยโอกาสที่มีเด็กอาศัยอยู่ในครอบครัวซึ่งรูปแบบและแนวทางการดำเนินงานหลังจากสิ้นสุดโครงการวิจัยในครั้งนี้จะได้นำไปสู่การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง ด้านการสนับสนุนแผนงานและงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อไป

1.2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1. เพื่อศึกษารูปแบบและแนวทางการจัดสวัสดิการให้กับเด็กและเยาวชนในตำบลบ้านหลวง โดยการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ร่วมกับองค์กรในชุมชน และประชาชน ตำบลบ้านหลวง

1.2.2 เพื่อดำเนินการเสริมสร้าง กลไก กระบวนการทำงานทำงานร่วมกัน ขององค์การบริหารส่วนตำบล องค์กรชุมชน ประชาชนในการดูแล ป้องกัน แก้ไขปัญหาเด็กที่ได้รับผลกระทบจากครอบครัวหย่าร้าง จากเอดส์ และยาเสพติด โดยวัฒนธรรมชุมชน

1.3. คำถามหลักของการวิจัย

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง และองค์กรชุมชน จะมีวิธีการช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในตำบลในรูปแบบการจัดสวัสดิการในชุมชน อย่างไรบ้าง โดยมีแนวคำถามประกอบ คือ แนวทางการ ดูแล ป้องกัน และแก้ไขปัญหาค่าเด็กที่ได้รับผลกระทบจากครอบครัวหย่าร้าง ,เอดส์ และยาเสพติด ในตำบลบ้านหลวงจะมีรูปแบบอย่างไร

ประชาชนในพื้นที่จะมีกระบวนการดำเนินงานแก้ไขปัญหาค่าเด็กในชุมชนโดยใช้วัฒนธรรมชุมชน ได้อย่างไร

การทำงานร่วมกันระหว่าง องค์การบริหารส่วนตำบล องค์กรชุมชน และประชาชน ในการแก้ไขปัญหานี้ จะมีกลไกการทำงานอย่างไร

1.4 แนวทางการดำเนินการวิจัยประกอบด้วย

1.4.1 ขอบเขตเนื้อหาสาระที่ต้องการและแนวทางที่จะได้คำตอบ

1. เหตุปัจจัยของปัญหา ความรุนแรงของปัญหา
2. จิตความสามารถ ศักยภาพของชุมชนที่จะนำมาแก้ไขปัญหาค่าเด็กที่ได้รับผลกระทบจากครอบครัวหย่าร้าง , เอดส์และยาเสพติด
3. แนวทางเป็นไปได้ในการแก้ไขปัญหาค่า
4. โอกาสของวัฒนธรรมชุมชน การมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย

แนวทางที่จะได้คำตอบ

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม และจัดเวทีนำเสนอข้อมูลและวิเคราะห์หาเหตุปัจจัยและความรุนแรงของปัญหา วิเคราะห์ จิตความสามารถ ศักยภาพที่ชุมชนมีอยู่มีอยู่มากำหนด และดำเนินการจัดการ
2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผน และนำเสนอความคิดเห็น
3. การระดมความคิด ระดมทุน และระดมทรัพยากร ที่มีอยู่ในตำบลทั้งหมด เพื่อกำหนดและดำเนินการในการแก้ไขปัญหาค่า

4. ทดลองดำเนินการ โดยเปิดเวทีให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดและแบ่งเบาภาระหน้าที่ที่จะปฏิบัติตามขีดความสามารถ ศักยภาพ ที่ตนเองมีอยู่

1.5 การทบทวนเอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ทั้งในชุมชนและนอกชุมชน

ผลการทบทวนเอกสาร

ในการศึกษาวิจัยรูปแบบการจัดสวัสดิการให้กับเด็กและเยาวชน โดยองค์การบริหารส่วนตำบล ร่วมกับ องค์การชุมชน ตำบลบ้านหลวง อำเภอแม่เอย จังหวัดเชียงใหม่ นั้นได้มีศึกษาเนื้อหาและเอกสารวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแยกออกได้ ดังนี้

เด็ก และเยาวชน

คำว่า “ เด็ก ” ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ คือ เป็นบุคคลที่มีอายุไม่เกิน 18 ปี ในประเทศตะวันตกหลายแห่งวัยรุ่นมีสภาพชีวิตที่ถูกคุ้มครองและบังคับจนอาจถูกเรียกว่า “ เด็ก “ ด้วยเช่นกัน แต่ข้าพเจ้าจะนิยามโดยทั่วไปคือ “ เด็ก “ หมายถึง กลุ่มอายุก่อนวัยรุ่น และ “ เยาวชน ” หรือ “ วัยรุ่น “ หมายถึง กลุ่ม อายุ 13-18 ปี คำว่า “ ผู้เยาว์ “ จะหมายถึงทั้งสองกลุ่ม

การจัดการ

การจัดการ (Management) หมายถึง การดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ ที่มีลักษณะและรูปแบบที่มีทำให้เกิดผลเสียหรือสร้างประสิทธิภาพของสิ่งที่จะถูกดำเนินการนั้นให้น้อยลงไป กล่าวคือ การดำเนินการที่เป็นไปด้วยความรอบคอบและการดำเนินการอย่างสุขุม และมีความละเอียดอ่อน ให้เป็นไปตามวิธีการอนุรักษ์ทั้ง 8 วิธี คือ การใช้การเก็บกัก การรักษา/ซ่อมแซม การฟื้นฟู การพัฒนา การป้องกัน การสงวน และการแบ่งเขต แต่ละวิธีจะมีแนวทางการปฏิบัติในการดำเนินการทั้งสิ้น กล่าวอีกนัยหนึ่ง การจัดการนั้นเป็นการประยุกต์วิธีการอนุรักษ์ดำเนินการด้วยการมีลักษณะและรูปแบบเฉพาะเพื่อการนำไปสู่การรักษาประสิทธิภาพให้เกิดขึ้น

การจัดการในความหมายและลักษณะของกระบวนการทำงานในชุมชนที่ได้มีกาดำเนินงานที่ผ่านมานั้น หมายถึงการจัดสรร แบ่งปัน อย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยการมีกลไกในการตัดสินใจซึ่งใช้โครงสร้างทางสังคมเป็นกระบวนการดำเนินงานและติดตาม

การบริหารจัดการสวัสดิการ

ความหมายของสวัสดิการ

สวัสดิการสังคม (SOCIAL WELFARE) คือ การจัดกิจกรรมขึ้นมาเพื่อส่งเสริมสวัสดิการให้แก่ประชาชนในด้านความต้องการที่อยู่อาศัย ครอบครัวและเด็ก สังคม สุขภาพ การบริการที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มคน ชุมชน สังคม ซึ่งรวมถึงการดูแลรักษา การป้องกัน (Waltra.Friender, introduction to Social Welfare : New York ; Prentice-Hall,1989,P4)

สุวรรณ รื่นยศ งานสวัสดิการสังคม คือ การดำเนินงานทุกอย่างที่รัฐและเอกชนดำเนินงานช่วยเหลือ เกื้อกูลเพื่อนมนุษย์ที่อยู่ร่วมกันในสังคม โดยช่วยเหลือผู้ที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ทั้งทางร่างกายและจิตใจ (สุวรรณ รื่นยศ, 2512: น 34)

“สวัสดิการสังคม” ว่าเป็นการพยายามส่งเสริมให้ประชาชนมีมาตรฐานความเป็นอยู่ขั้นพื้นฐานที่มั่นคง โดยครอบคลุมการบริการกับบุคคลและชุมชนในลักษณะการพัฒนาสังคม และการเสริมสร้างให้บุคคลสามารถเผชิญกับสภาพปัญหาทางร่างกาย จิตใจ กิจกรรมต่างๆ ที่จัดตั้งขึ้นโดยหน่วยงานทั้งของรัฐบาลและอาสาสมัคร เพื่อมุ่งป้องกันและขจัดปัญหาสังคม หรือปรับปรุงความเป็นอยู่ที่ดีของบุคคล กลุ่มชุมชน (Encyclopedia of Social Work, 1971:1446)

สวัสดิการสังคม หมายถึง กิจกรรมที่รัฐบาลและเอกชนทุกระดับจัดให้มีขึ้นทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อประกันความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน งานสวัสดิการสังคม มีจุดมุ่งหมาย เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีและมีหลักประกัน ไม่เพียงแต่จะช่วยเหลือ หรือแก้ปัญหาแก่บุคคลที่ประสบความเดือดร้อนเท่านั้น แต่ยังรวมถึงมาตรการป้องกัน (วิจิตร ระวังค์, 2532: หน้า11)

สวัสดิการสังคมมีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังคมในฐานะที่เป็นเป้าหมายหนึ่งของการพัฒนาสวัสดิการสังคมยังอาจหมายถึงการกำหนดนโยบายสังคมโดยรัฐ ที่มีผลต่อความเป็นอยู่ของประชาชนได้แก่

1. การประกันสังคม
2. การประชาสงเคราะห์
3. บริการสังคม

สวัสดิการสังคมเป็นเรื่องของทุกคนในสังคม สวัสดิการหรือสวัสดิภาพมีความหมายในแง่การกินดีอยู่ดีของทุกคนไม่เฉพาะผู้ยากไร้เท่านั้นทุกคนที่เกิดมาในโลกนี้ตามปณิญาสากลขององค์การสหประชาชาติ ในเรื่องสิทธิมนุษยชนกำหนดว่า ทุกคนจะต้องได้รับการตอบสนอง ในความต้องการขั้นพื้นฐานอันเป็นสิทธิที่ทุกคนจะได้รับ และความต้องการขั้นพื้นฐานเป็นสิ่งที่ทุกคนควรรู้ว่า หมายถึง อาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค (วันทนีย์ วาสิกะสิน ,2536 : หน้า 60-61)

ดังนั้น อาจสรุปได้ว่าสวัสดิการสังคม หมายถึง การให้ความช่วยเหลือที่รัฐหรือเอกชน และประชาชนเป็นผู้ดำเนินการให้ความช่วยเหลือ แบ่งปันและเกื้อกูลผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนทั้งทางร่างกายและจิตใจในรูปแบบต่างๆ

รูปแบบของสวัสดิการสังคม

1.รูปแบบ “ส่วนที่เหลือ” หรือแบบ “เก็บตก” ได้แก่ การจัดสวัสดิการที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อว่าบุคคลในสังคมจะได้รับการตอบสนองความต้องการ โดยแหล่งตอบสนองความต้องการทางสังคมที่สำคัญ ได้แก่ ตลาดและครอบครัว รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมแบบนี้

ประชาชนจะหันเข้าหาแหล่งทรัพยากรของตนเอง ด้วยการใช้จ่ายเงินรายได้หรือเงินออมที่มีอยู่ซื้อหา การบริการทางสังคมต่างๆ ตอบสนองความต้องการของตนเอง หากซื้อหาไม่ได้ก็จะหันเข้าหา ครอบครัวญาติมิตร บุคคลที่ประสบปัญหาอย่างหนักเท่านั้น ที่สถาบันสวัสดิการสังคมของรัฐจะ ช่วย เช่น อุทกภัย วาตภัย อัคคีภัย หรือทุกข์ภัยต่างๆ (ยุพา วงศ์ไชย, กิติพัฒน์ นนทปัทมะคุลย์ และเล็ก สมบัติ, 2528 : หน้า14)

การจัดสวัสดิการแบบนี้มักเป็นการแก้ปัญหาให้เกิดขึ้นก่อนมากกว่าป้องกันปัญหาหรือเสริม สร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมให้กับประชาชนอย่างทั่วถึง สวัสดิการแบบ “เก็บตก” จึงมีคุณค่ากับการ อดประรู่วเล็กน้อยๆ

รูปแบบ “สัมฤทธิ์ผลทางอุตสาหกรรม” เป็นการมองสวัสดิการสังคมเสมือนกลไกสำคัญใน ระบบเศรษฐกิจ สวัสดิการสังคมตามรูปแบบนี้ถูกใช้ให้เป็นเครื่องตอบแทนแก่ผู้ที่เป็นกำลังในการ ผลักดันระบบเศรษฐกิจโดยใช้มาตรการทางด้านภาษีอากรและการเงินการคลัง ตลอดจนผลตอบแทนในอาชีพเป็นสิ่งตอบสนองความต้องการของบุคคลที่เป็นกำลังการผลิต การจัดสรรสวัสดิการ แบบนี้ใช้เกณฑ์การจัดสรรโดยพิจารณาจากความสามารถในการทำงาน รูปแบบนี้ได้รับอิทธิพลจาก แนวคิดทางเศรษฐศาสตร์และจิตวิทยาอุตสาหกรรม เป็นการกระตุ้นเร้าค่านิยมด้านการทำงานแบบ โปรเตสแตนต์และการสร้างความชอบธรรมแก่ผู้ที่มีทักษะการทำงานที่ดีในการในการได้รับผล ตอบแทนที่สูงกว่า

ผลของการจัดสวัสดิการแบบนี้คือ สวัสดิการสังคมที่เป็นระเบียบมากกว่าแบบแรก สามารถตอบสนองความต้องการได้ทั่วถึง กระนั้นก็ตามยังถือว่ารูปแบบนี้ก่อให้เกิดความไม่เป็น ธรรมในกลุ่มประชาชนที่ไม่มีส่วนร่วมในการผลิต

3. รูปแบบ “สถาบัน” ถือว่ามีความสำคัญที่ก่อให้เกิดการบูรณาการ (Integration) ที่สังคม ขาดเสียมิได้ สวัสดิการแบบนี้ยังต้องทำหน้าที่ให้ระบบสังคมดำเนินไปอย่างราบรื่น เหมาะสมที่จะ ดำเนินการควบคู่กันไป เพื่อการคานกระบวนเปลี่ยนแปลงทางสังคมเศรษฐกิจที่ก่อให้เกิดความ ไม่เป็นธรรมดังกล่าว

งานสังคมสงเคราะห์

การสังคมสงเคราะห์ คือ การนำเอาทรัพยากรต่างๆ มาตอบสนองความต้องการของบุคคล กลุ่ม และชุมชน เพื่อให้บุคคลช่วยเหลือตนเองได้ (Stroup. Socil work. An introduction. To the Field ; New York : Am erican Book comony, 1960,P1)

“ การสังคมสงเคราะห์ หมายถึง ศาสตร์และศิลป์ของการจัดหาบริการเพื่อช่วยส่งเสริม ความสามารถของบุคคลให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนเองที่มีอยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างเป็นสุข ” (ยุพา สงศ์ไชย ,2523 : หน้า 26)

“ การสังคมสงเคราะห์ เป็นการนำความรู้ความเข้าใจในศาสตร์ต่างๆที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ และสังคม เช่น พฤติกรรมศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มาประยุกต์ใช้ในการทำความเข้าใจกระแ้างจัด ในปัญหาความเดือดร้อนของมนุษย์และสังคม (ทศนีย์ ลักษณะปาภิชนชัย,2533: 41)

งานสังคมสงเคราะห์เป็นวิธีการหนึ่งทางสังคม เพื่อช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาปัจเจกบุคคลทาง สังคม เพื่อให้เขาทำให้น้ำที่ต่อไปได้ การสังคมสงเคราะห์ “ การจัดให้มีมาตรการต่างๆ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนของประชาชนเป็นรายบุคคลเป็นกลุ่มหรือชุมชน โดยใช้หลัก ทฤษฎีของการสังคมสงเคราะห์เป็นแนวปฏิบัติ

รัฐสวัสดิการ

หมายถึง การบริการสังคมในด้านสวัสดิการช่วยเหลือประชาชนซึ่งตกอยู่ในฐานะความทุกข์ยาก ให้ได้รับความสะดวกขึ้น โดยองค์กรของรัฐ (อนันต์ พยัคฆมิตร,2518 หน้า 1)

รัฐสวัสดิการ หมายถึง นโยบายส่งเสริมความอยู่ดี กินดี แก่ประชาชนอย่างกว้างขวางและมีการป้องกันหลักประกันแก่ประชาชนให้สามารถมีบริการอันจำเป็นที่จะดำรงชีพต่อไปได้ (ปกรณ์ อังศุสิงห์ ,2511 หน้า 10)

ลักษณะของรัฐสวัสดิการ

1. สวัสดิการของประชาชนที่รัฐเข้าไปบริการ (ปัจัย 4)
2. การยื่นมือเข้าไปช่วยเหลือความทุกข์ยากของประชาชน
3. สวัสดิการที่มุ่งให้ประชาชนสามารถดำรงชีพอยู่ได้
4. บริการทางสังคม (การศึกษา , บริการทางการแพทย์ ,การประชาสงเคราะห์ , การประกันสังคม)
5. สวัสดิการที่จัดอย่างกว้างขวาง

การจัดสวัสดิการชุมชน

ความหมายการจัดสวัสดิการชุมชน

สวัสดิการชุมชน คือ ความช่วยเหลือ การแบ่งปัน และเกื้อกูล ไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลือ ด้านสิ่งของ เงินทอง หรือปัจจัยต่างๆ ที่ทำให้ผู้ได้รับไปแล้ว บรรเทาความเดือดร้อนได้ไม่ว่าจะในระยะสั้นหรือระยะยาวก็ตาม โดยองค์กรคนในชุมชน และการจัดสวัสดิการนั้นควรคำนึงถึงความจำเป็นขั้นพื้นฐานของชีวิตในชุมชน อันได้แก่การเจ็บไข้ได้ป่วย การตาย การศึกษา (ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ , 2544 : หน้า 32)

การจัดสวัสดิการชุมชนโดยองค์กรชุมชน

ในกระแสของการเปลี่ยนแปลงที่เน้นให้องค์กรชุมชน ได้ลุกเข้ามาร่วมแก้ไขปัญหาของชุมชนตนเองมากขึ้นการจัดสวัสดิการจึงเป็นเครื่องมือหนึ่งที่นำมาเป็นแนวทางของการแก้ไขปัญหา

ของแต่ละชุมชน ซึ่งมีการนำเอาวิธีการและรูปแบบต่างๆ มาใช้ตามสถานการณ์และความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นการรวมกลุ่มออมทรัพย์ในกลุ่มต่างๆ เช่น กลุ่มออมทรัพย์อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ เพื่อการพัฒนาคุณธรรมครบวงจรชีวิตพระอาจารย์สุบิน ปณีโต จังหวัดตราด กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนนครร่มเกล้า ฯลฯ ที่เน้นให้ชุมชนนำเอาทุนที่มีอยู่ในชุมชนเป็นแนวทางในการช่วยเหลือกันในชุมชนของตนเอง (ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ , 2544 : หน้า 16)

ส่วนองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่มีพื้นที่รับผิดชอบในเขตตำบลที่อยู่นอกเขตเทศบาล หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ยกเว้นองค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบลถูกจัดขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีความเป็นอิสระในการดำเนินการภายในขอบเขตที่กฎหมายกำหนด มีรายได้ และมีทรัพย์สิน เป็นของตนเอง ตั้งแต่พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 มีผลบังคับจนถึงปัจจุบัน ได้มีการประกาศจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งสิ้น 6,744 แห่ง ซึ่งในองค์การบริหารส่วนตำบล จะมี โครงสร้าง 2 โครงสร้าง ที่อยู่ในระบบการทำงานภายใต้ นามองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นๆ คือ

1. โครงสร้างองค์ขององค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย

1.1 สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล

ทำหน้าที่เกี่ยวกับ : งานทั่วไป งานธุรการ งานพิมพ์ดีด งานการเจ้าหน้าที่ งานสวัสดิการ งานการประชุม งานเกี่ยวกับการตราข้อบัญญัติตำบล งานนิติกร งานการพาณิชย์ งานรัฐพิธี งานประชาสัมพันธ์ งานจัดทำแผนพัฒนาตำบล งานจัดทำข้อบัญญัติ งานงบประมาณประจำปี งานขออนุมัติการดำเนินงานตามข้อบัญญัติ งานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

1.2 ส่วนการคลัง

ทำหน้าที่เกี่ยวกับ : การรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน การตรวจเงิน การหักภาษีรายได้และการนำส่งภาษี งานเกี่ยวกับการตัดโอนเงินเดือน งานรายงานการเงินคงเหลือประจำวัน งานขออนุมัติเบิกตัดปีและขอขยายเวลาเบิกจ่าย งานจัดทำงบแสดงฐานะทางการเงิน งบทรัพย์สิน หนี้สิน งบโครงการเงินสะสม งานจัดทำบัญชีทุกประเภท งานทะเบียนคุมเงิน รายได้ รายจ่าย งานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

1.3 ส่วนโยธา

ทำหน้าที่เกี่ยวกับ : งานสำรวจ ออกแบบ เขียนแบบถนน อาคาร สะพาน แหล่งน้ำ ฯลฯ งานงบประมาณการราคาค่าใช้จ่ายตามโครงการ งานควบคุมอาคาร งานการก่อสร้าง และซ่อมบำรุงทาง อาคาร สะพาน แหล่งน้ำ งานควบคุมการก่อสร้าง งานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้รับมอบหมาย

2. โครงสร้างการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีโครงสร้างการบริหารงานตามพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2542 ที่มีโครงสร้างการบริหารงาน 2 ส่วน ประกอบด้วย

2.1 สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มาจากการเลือกตั้งโดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนหมู่บ้านละ 2 คน ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ,รองประธานองค์การบริหารส่วนตำบล และเลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ที่เลือกมาจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตามมติของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ 3 ประการ คือ :

1. ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบลเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล
2. พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติตำบล ร่างข้อบัญญัติงบประมาณ รายจ่ายเพิ่มเติม
3. ควบคุมการปฏิบัติงานคณะกรรมการบริหารให้เป็นไปตามนโยบายและแผนพัฒนาตำบล กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

1.2 คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบลคนหนึ่ง และรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล 2 คน โดยสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเลือกจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแล้วเสนอให้นายอำเภอแต่งตั้ง

คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ 4 ประการ

1. บริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามมติข้อบัญญัติและแผนพัฒนาตำบลและรับผิดชอบการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
2. จัดทำแผนพัฒนาตำบลและงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อเสนอให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาให้ความเห็นชอบ

3. รายงานผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายเงินให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลทราบอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง
4. ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่ทางราชการมอบหมาย

3. บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

- 3.1 บุคลากรฝ่ายสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มาจากการเลือกตั้ง หมู่บ้านละ 2 คน โดยมีวาระในการดำรงตำแหน่ง 4 ปี นับตั้งแต่ได้รับการเลือกตั้ง สำหรับประธานสภา,รองประธานสภา และเลขาธิการสภา ที่เลือกตามมติจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีนายอำเภอแต่งตั้ง
- 3.2 บุคลากรฝ่ายบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ นายกององค์การบริหารส่วนตำบล และรองนายกององค์การบริหารส่วนตำบล 2 คน โดยสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเลือกจากสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลแล้วเสนอนายอำเภอแต่งตั้ง
- 3.3 บุคลากรผู้ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย
 1. พนักงานส่วนตำบล ซึ่งเป็นบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับเงินเดือนจากเงินงบประมาณหมวดเงินเดือนที่ตั้งทางองค์การบริหารส่วนตำบล
 2. ลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล
 3. ข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่องค์การบริหารส่วนตำบลร้องขอให้ไปดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นการชั่วคราว

4. ขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล

เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละแห่งมีศักยภาพที่แตกต่างกัน จึงได้มีการแบ่งขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบลออกเป็น 5 ขนาด หรือ 5 ชั้น โดยใช้เกณฑ์การแบ่ง 4 ด้าน คือ

- 4.1 ด้านการปกครอง ให้น้ำหนัก 20%
- 4.2 ด้านเศรษฐกิจ ให้น้ำหนัก 55 %
- 4.3 ด้านสังคม การศึกษาและวัฒนธรรม ให้น้ำหนัก 8 %
- 4.4 ด้านการบริหารจัดการ ให้น้ำหนัก 17 %

สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลในการแบ่งชั้นดังกล่าว กรมการปกครองได้มอบหมายให้นายอำเภอเป็นผู้ดำเนินการตามแบบประเมินที่กรมการปกครองกำหนด ส่วนการประมวลผลข้อมูล กรมการปกครองเป็นผู้ดำเนินการโดยมีเกณฑ์การแบ่งชั้นองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

- องค์การบริหารส่วนตำบล ชั้นที่ 1 : ต้องมีคะแนน 751 คะแนน ขึ้นไป
- องค์การบริหารส่วนตำบล ชั้นที่ 2 : ต้องมีคะแนน 701-750 คะแนน
- องค์การบริหารส่วนตำบล ชั้นที่ 3 : ต้องมีคะแนน 651-700 คะแนน
- องค์การบริหารส่วนตำบล ชั้นที่ 4 : ต้องมีคะแนน 551-600 คะแนน
- องค์การบริหารส่วนตำบล ชั้นที่ 5 : ต้องมีคะแนน 550 คะแนน ลงมา

ปัจจุบัน มีองค์การบริหารส่วนตำบล ชั้นที่หนึ่ง = 74 แห่ง, ชั้นที่ 2 = 78 แห่ง, ชั้นที่ 3 = 205 แห่ง, ชั้นที่ 4 = 844 แห่ง และ ชั้นที่ 5 = 5,543 แห่ง รวมทั้งหมดมีองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งสิ้น 6,744 แห่ง (กรมการปกครอง 2544)

5. ภารกิจและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

พระราชบัญญัติสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และแก้ไขเพิ่มเติมจนถึงปัจจุบัน (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2542 บัญญัติให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีภารกิจและหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม นอกจากนี้ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายดังกล่าว องค์การบริหารส่วนตำบลยังต้องมีการกิจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนท้องถิ่นของตนเอง แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1.1 ภารกิจหน้าที่ ที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่

1. จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
2. รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเรือ และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
3. ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
4. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
5. ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
6. ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
7. คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
8. ท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
9. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมายโดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร

1.2 ภารกิจและหน้าที่ ที่อาจจัดกิจการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งแต่ละองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถเลือกจัดทำได้ตามความจำเป็นและความต้องการของท้องถิ่นแต่ละแห่ง ได้แก่

1. ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร
2. ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
3. ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ

4. ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ
5. ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์
6. ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
7. บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
8. คุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
9. หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
10. ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
11. กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
12. การท่องเที่ยว
13. การผังเมือง

(เอกสารรายงานผลการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งขององค์การบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล, 2545, หน้า 6-9)

หลักการที่สำคัญในการวางแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล

1. ต้องกำหนดวิสัยทัศน์ คือ การกำหนดสภาพที่พึงปรารถนาให้เกิดขึ้นในอนาคตหรือจุดหมายปลายทางของการพัฒนาที่จะดำเนินการให้สำเร็จ ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายระดมความคิดเห็นและความคาดหวังของคนในท้องถิ่น
2. มีเนื้อหาควบคุมใน 3 ด้าน คือ
 - 2.1 ครอบคลุมภารกิจหน้าที่ในทุกด้านขององค์การบริหารส่วนตำบลตามที่กฎหมายกำหนด
 - 2.2 ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายของการพัฒนา ได้แก่ เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนด้อยโอกาส ผู้ว่างงาน รวมทั้งกลุ่มอาชีพต่างๆ
 - 2.3 ครอบคลุมพื้นที่ทุกหมู่บ้านในเขตตำบล
3. สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาของชาติ โดยคำนึงถึงทิศทางการพัฒนาของชาติ ได้แก่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายรัฐบาล แนวทางพัฒนาจังหวัดและอำเภอ
4. มุ่งตอบสนองปัญหาและความต้องการของประชาชน โดยองค์การบริหารส่วนตำบลต้องแสวงหาตรวจสอบ ศึกษาให้ชัดเจนว่าปัญหาที่แท้จริงของประชาชนคืออะไร และปัญหาใดมีความเร่งด่วนมากน้อยกว่ากัน และประชาชนต้องการมากที่สุด
5. ต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม
 - 5.1 ให้ประชาชนร่วมจัดทำแผนโดย
 - ร่วมเป็นคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล

- ร่วมเสนอปัญหาความต้องการโครงการ/กิจกรรม ตามกระบวนการประชาคม
ทั้งระดับหมู่บ้าน/ตำบล

5.2 ให้ประชาชนได้ประเมินผลการปฏิบัติตามแผนขององค์การบริหารส่วนตำบล
โดยเมื่อสิ้นปีงบประมาณให้จัดประชุมประชาคม เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชน
ได้แสดงความคิดเห็นต่อผลงานในรอบปี

(เอกสารชุดฝึกอบรมหลักสูตร การบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับปรับปรุง) ,2545 ,
หน้า 87-88)

บทบาทของคณะผู้บริหาร

1. บทบาทในฐานะ “สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล” ซึ่งมาตรา 46 ของพระราชบัญญัติสภา
ตำบล

และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ระบุไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา 46 สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบลเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการของ
องค์การบริหารส่วนตำบล

(2) พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบังคับตำบล ร่างข้อบังคับงบประมาณ
รายจ่าย

ประจำปี และร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

(3) ควบคุมการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหาร ให้เป็นไปตามนโยบายและ
แผน

พัฒนาตำบลตาม 1. และกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ หรือ

2. บทบาทในฐานะ “กรรมการในคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล”

ซึ่งมาตรา 59 ของพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ระบุไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา 59 คณะผู้บริหารมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) บริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามมติข้อบังคับและ
แผนพัฒนาตำบลและรับผิดชอบการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วน
ตำบลต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

(2) จัดทำแผนพัฒนาตำบลและงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อเสนอให้สภาองค์
การบริหารส่วนตำบลพิจารณาให้ความเห็นชอบ

(3) รายงานผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบล
ทราบอย่างน้อยปีละสองครั้ง

(4) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ทางราชการมอบหมาย

รูปแบบของการจัดสวัสดิการ

รูปแบบของการจัดสวัสดิการในชุมชนนั้นได้มีการจัดสวัสดิการตามความต้องการของแต่ละท้องถิ่นตามความจำเป็นไม่ว่าจะเป็น

1. การดูแลและการรักษาพยาบาล
2. การช่วยเหลือด้านทุนการศึกษาเด็ก
3. การช่วยเหลือเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุและผู้ดัดจริต
4. การช่วยเหลือเงินฌาปนกิจศพ
5. การช่วยเหลือในรูปกองทุนอาชีพ
6. การช่วยเหลือปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น สะพาน น้ำประปา ฯลฯ

ซึ่งรูปแบบของการช่วยเหลือหรือการจัดสวัสดิการชุมชนนั้นจะมีหลากหลายตามสภาพปัญหาและความต้องการของแต่ละพื้นที่นั้นๆ ซึ่งการจัดสวัสดิการดังกล่าวจำเป็นต้องคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายและความต้องการอย่างแท้จริงรวมไปถึงทรัพยากรที่มีอยู่ในการนำมาใช้ในการจัดสวัสดิการดังกล่าว

การมีส่วนร่วมองค์กรชุมชนในการจัดสวัสดิการ

ความหมาย ของการมีส่วนร่วม คือ กระบวนการที่ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกันในการดำเนินงาน คิด การตัดสินใจ แก้ไขปัญหาโดยใช้ความคิด ความชำนาญของประชาชนแก้ไขปัญหา (เอกสารการพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช, 2539 : หน้า 138)

จากรายงานการประชุมของ The Ad Hoc Group Of Expert เรื่อง “ Poppular Participation As Strategy For Promoting Community Level Action National Development ” พบว่า คำว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น ไม่สามารถให้คำจำกัดความที่ตายตัวได้ และมีการให้ความหมายต่างกันไปในแต่ละประเทศ หรือแม้กระทั่งภายในประเทศเดียวกัน ในการที่จะเข้าใจความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นจะต้องดูบริบท (Context) ของแต่ละประเทศและสภาพเศรษฐกิจ สังคมการเมือง ของประเทศนั้นๆ อย่างไรก็ตามที่ประชุมดังกล่าวได้เสนอความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้กว้างๆ คือ การมีส่วนร่วมของประชาชน จะนำมาซึ่งโอกาสที่จะทำให้สมาชิกของชุมชนและสังคมสามารถเข้ามามีส่วนร่วมและมีอิทธิพลในกระบวนการพัฒนาและการแบ่งสรรผลของการพัฒนาอย่างเป็นธรรม ซึ่งหมายถึงการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริงเท่าเทียมกันในประเด็น ของ

1. การแบ่งสรรผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเป็นธรรม
2. การตัดสินใจในรูปของการกำหนดเป้าหมาย การวางแผนนโยบาย การวางแผน และการปฏิบัติตามแผน ทั้งในการพัฒนาเศรษฐกิจสังคม

นอกจากนี้การประชุมเรื่องการมีส่วนร่วม : นโยบายและกลวิธี จัดโดยศูนย์นักศึกษานโยบายสา

ธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดลร่วมกับกระทรวงสาธารณสุข ได้ให้คำจำกัดความกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า “การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถในการจัดกระบวนการและควบคุมการใช้และกระจายทรัพยากร และปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคม เพื่อประโยชน์ ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคมตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรี ในฐานะสมาชิกของสังคมการมีส่วนร่วมจะทำให้ประชาชนได้พัฒนาการรับรู้และภูมิปัญญา ซึ่งแสดงออกในรูปของการตัดสินใจในการกำหนดชีวิตของตนเองอย่างเป็นตัวของตัวเอง ” (ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์ , 2527 : หน้า 3)

องค์การสหประชาชาติ ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่าเป็นกระบวนการในการพัฒนาโดยมีการเข้าร่วมอย่างกระตือรือร้น และมีพลังของประชาชนในด้านต่างๆคือ

1.ในกระบวนการตัดสินใจ เพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคม และการจัดสรรทรัพยากรเพื่อบรรลุเป้าหมายนั้น

2.ในการปฏิบัติตามแผนการหรือโครงการต่างๆ โดยความสมัครใจ

“การมีส่วนร่วม” หมายถึง การมีส่วนร่วมในการพบปะสังสรรค์ของสังคมรวมทั้งการมีส่วนร่วมของปัจเจกบุคคลและการมีส่วนร่วมของกลุ่ม

การมีส่วนร่วมของประชาชน “เป็นกระบวนการให้ประชาชน เข้ามามาส่งเสริมเกี่ยวข้องเข้ากับการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ตัดสินใจแก้ปัญหาของตนเอง เน้นการมีส่วนร่วม เกี่ยวข้องอย่างแท้จริงของประชาชน ให้ความสำคัญสร้างสรรค์และความชำนาญของประชาชน แก้ไขปัญหาร่วมกัน การใช้ทรัพยากรที่เหมาะสม และสนับสนุนผลการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้อง” (สุรัสวดี หุ่นพยนต์, 2526.หน้า9)

การเข้าไปมีส่วนร่วมของสังคม “เป็นการเข้าไปมีส่วนร่วมด้วยความสมัครใจในลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่อกับกลุ่มคน และระหว่างกลุ่มคนต่อกับกลุ่มคน ซึ่งเป็นส่วนประกอบของกิจกรรมของกลุ่มนั้นๆ ซึ่งอาจจะเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้ “ (Hay,1958: P9)

“การมีส่วนร่วมการพัฒนาได้ว่า จะต้องยึดหลักของการให้ประชาชนได้ตระหนักถึงสภาพที่เป็นอยู่ทั้ง ศักยภาพทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน โดยเจ้าหน้าที่ทางภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องยึดหลักของการให้ประชาชน สามารถวิเคราะห์สถานการณ์ที่เป็นอยู่ของตนเอง และการกระทำเพื่อให้บรรลุจุดหมายของตน ซึ่งจะต้องเป็นการเปลี่ยนแปลงโดยตัวของประชาชนเองไม่ใช่เกิดจากอิทธิพลภายนอก” (Bhasin, 1978 : P 46)

การมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่าเป็นกระบวนการดำเนินงานรวมพลังของประชาชน โดยยึดหลักการว่าสมาชิกในชุมชนนั้น จะต้องร่วมมือกันวางแผนและการปฏิบัติงาน เพื่อสนองความต้องการหรือแก้ปัญหาของประชาชนในชุมชน (ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์, 2531 ,หน้า 24)

การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น เป็นการให้ประชาชนเป็นผู้คิดค้นปัญหา เป็นผู้ทำทุกอย่าง ซึ่งไม่ใช่ การกำหนดภายนอกแล้วให้ประชาชนมาร่วมในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หากแต่ทุกอย่างจะต้องเป็นเรื่องของประชาชนคิดขึ้นมา (ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์, บรรณาธิการ, 2527, หน้า 320)

เรื่องนโยบายการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาว่า นโยบายการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนา หมายถึง กระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริมสนับสนุนและสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชน ทั้งส่วนบุคคล กลุ่มชน ชุมชน สังคม มูลนิธิ และองค์กร อาสาสมัครรูปแบบต่างๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือหลายเรื่องรวมกัน (ไพรัช เชนะรินทร์, 2527, หน้า 6)

จากความหมายของการมีส่วนร่วมที่กล่าวข้างต้น มีส่วนที่คล้ายคลึงกัน 4 ประเด็น กล่าวคือ

1. อำนาจการเข้าไปควบคุมและตัดสินใจของประชาชน
2. ความสนใจ ความเห็นพ้องต้องกันของประชาชนในการเข้าไปแก้ปัญหา
3. โอกาสที่รัฐบาลเชื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมและทำการส่งเสริม
4. การยอมรับในความรู้ ความสามารถและศักดิ์ศรีของประชาชน

จากการรวบรวมความหมายของการมีส่วนร่วมและศึกษาความหมายต่างๆ มาแล้วนั้นสามารถ สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการกระทำที่ประชาชนมีความสนใจเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนด การเปลี่ยนแปลง ทั้งเพื่อตัวเองและกลุ่มโดยให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในทุกกระบวนการเพื่อตนเอง และกลุ่มของเขาและมีส่วนดำเนินการเพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่ปรารถนาหรือที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ต้องมีใช่เป็นการกำหนดกรอบความคิดจากภายนอก

การสร้างเสริมความเข้มแข็งโดยให้ประชาชนในกลุ่มที่แตกต่างหลากหลาย โดยเฉพาะผู้ที่มีส่วนได้เสียในปัญหา ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดอนาคตของตนเอง นับได้ว่าเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะอดีต 40 – 50 ปีที่ผ่านมา พบว่าบทบาทและการแนวคิดกระบวนการดำเนินงานของหน่วยงานราชการตั้งแต่ส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น คือ ผู้กำหนดทิศทางการดำเนินงานต่างๆ ตามที่ตนเองคาดหวังและเมื่อมีกระแสการเปลี่ยนแปลงแนวคิดและกระบวนการดำเนินงาน โดยเฉพาะในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ได้มีการผลักดันให้มีกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้น ในทุกระดับตั้งแต่การมีโอกาสร่วมสร้างแผนพัฒนาประเทศ และต่อมากระแสการมีส่วนร่วมในระดับนโยบายและกิจกรรมต่างๆ ไปถึงขั้นของการเรียกร้องสิทธิของประชาชน ที่มีใช่เพียงแค่เรื่องของการให้โอกาสแก่ประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้นแต่รวมไปถึงสิทธิอำนาจในการจัดการวิถีชีวิตและทรัพยากรชุมชนตนเอง (โอภาส ปัญญา, 2542 หน้า 8)

การจะสร้างความสมดุลของการพัฒนา คือ การทำให้การพัฒนานั้นเกิดความนุ่มนวลและถาวร ซึ่งเป็นหัวใจของการพัฒนาจะต้องเน้นการมีส่วนร่วม อันเกิดจากการผลักดันกำลัง ราชการ ประชาชน ทุกระดับจะต้องเป็นเรื่องเดียวกัน (โฆสิต ปั้นเปี่ยมรัษฎ์, 2536 : หน้า 154)

ดังนั้นเราจะพบว่าการมีส่วนร่วมนี้นับได้ว่าเป็นรากฐานที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการดำเนินงานทุกขั้นตอน เพื่อก่อให้เกิดความยั่งยืนและตอบสนองและสอดคล้องกับการแก้ไขปัญหา

1.1 ทฤษฎีการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น ขึ้นอยู่กับพฤติกรรม บุคลิกและการจูงใจ(Dale Carnegie) เขียนเรื่องของการทำงานของคนที่ตอบสนองกับความต้องการขั้นพื้นฐานว่าเมืองค์ประกอบได้แก่

1. สุขภาพ การมีชีวิต
2. อาหาร
3. ทรัพย์สิน,เงิน,สิ่งของ
4. ชีวิตและอนาคต
5. ความสุข
6. ความรู้สึกเป็นคนสำคัญ

ซึ่งจากการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมนั้น ได้มีการนำเอาทฤษฎีต่างๆ มาเป็นองค์ประกอบในการดำเนินงาน เช่น ลักษณะการมีส่วนร่วม

ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนได้ 2 ลักษณะ คือ

1. การมีส่วนร่วมที่แท้จริง เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการ ตั้งแต่เริ่มต้นจนจบโครงการ เริ่มตั้งแต่ร่วมทำการศึกษาค้นคว้าปัญหาและความต้องการร่วมคิด และวิธีการแก้ไขปัญหา หรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ร่วมวางแผนงาน หรือโครงการ ร่วมตัดสินใจหรือใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชน ร่วมปฏิบัติตามนโยบายหรือแผนงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้และร่วมควบคุม ติดตาม ประเมินผล
2. การมีส่วนร่วมที่ไม่แท้จริง เป็นการมีส่วนร่วมเพียงบางส่วน โดยเฉพาะเข้าร่วมในการปฏิบัติตามโครงการที่ได้มีการกำหนดไว้แล้ว (ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์, 2531, หน้า 26-27)

ขั้นตอนของการมีส่วนร่วม

จากการศึกษาลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมหรือ โครงการ ต่างๆ พบว่ามีผู้ให้ความสนใจศึกษาเกี่ยวกับขั้นตอนของการมีส่วนร่วมพอสรุปได้ ดังนี้

1. ร่วมศึกษาปัญหา สาเหตุของปัญหา และความต้องการของชุมชน
2. ร่วมคิดสร้างรูปแบบการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหา และสนองความต้องการของชุมชน
3. ร่วมกำหนดทิศทาง แผนงาน โครงการหรือกิจกรรม
4. ร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
5. ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบบริหารการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ
6. ร่วมลงทุนในกิจกรรม ตามขีดความสามารถของตนเอง
7. ร่วมปฏิบัติงานตามแผน โครงการและกิจกรรมที่วางไว้
8. ร่วมควบคุม ติดตาม ประเมินผล และซ่อมแซม บำรุงรักษาผลที่เกิดจากกิจกรรม (ไพรัตน์ เดชะรัตน์, 2527 ,หน้า 6-7)

รูปแบบการจัดสวัสดิการให้กับเด็กและเยาวชน โดยองค์การบริหารส่วนตำบล ร่วมกับ องค์กรชุมชน

การพัฒนาเด็กถูกมองว่า เป็นการที่เด็กคนหนึ่งค่อยๆ ไต่บันไดแห่งความสามารถขึ้นไปตาม ลำพัง หลายคนหลายๆท่านมีการพยายามอธิบายทฤษฎีการพัฒนาเด็กมากขึ้น เพื่อให้เข้าใจบทบาท ของผู้ใหญ่ในการพัฒนาเด็กดีขึ้นด้วย การมีส่วนร่วมของเด็กไม่ได้หมายความว่าความถึงการเข้าไปแทนที่ผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่นั้นต้องเรียนรู้การฟัง การช่วยเหลือและการนำทางด้วย รวมทั้งเมื่อไรควรพูด ไม่ควรพูด เราไม่ควรคิดถึงการพัฒนาการตามวัยของเด็กในการมีส่วนร่วมว่าเป็นขั้นตอนง่ายๆเหมือนการพลิก หนังสือไปทีละหน้า แต่เราควรมองว่ามีอะไรที่เด็กจะทำได้ร่วมกับเด็กอื่นๆบ้างด้วยการสนับสนุน ของผู้ใหญ่

เราอาจจะหลงทางได้ถ้าเราใช้ขั้นตอนการพัฒนาง่ายๆหรือใช้บรรทัดฐานที่สัมพันธ์กับอายุ ในการวัดความสามารถของเด็ก แม้ว่าเราจำเป็นต้องคุ้นเคยกับช่วงตอนที่สำคัญในการพัฒนาการ ของเด็ก เช่น การพัฒนาขีดความสามารถของเด็กที่จะรับรู้มุมมองของผู้อื่น เราต้องระลึกว่าอายุของ เด็กที่จะเข้าสู่ขั้นพัฒนาการนี้ย่อมแตกต่างกันไปตามสภาพวัฒนธรรมและลักษณะเฉพาะของเด็กแต่ละคน

สิ่งสำคัญที่เกี่ยวกับการค้นพบความสามารถในการคิดและพูดของเด็กก็คือ แรงจูงใจเบื้อง หลังพฤติกรรมของเด็กเด็กที่มีปัญหาหรือขาดความภูมิใจในตัวเองจะไม่ค่อยแสดงออกซึ่งความสามารถที่จะคิดหรือทำงานรวมกลุ่มด้วยเหตุนี้การมีส่วนร่วมของเด็กเหล่านี้จะต่ำกว่าที่คาดไว้ เรา จะต้องทำให้เกิดสถานการณ์ที่เด็กกลุ่มนี้จะมีโอกาสแสดงความสามารถออกมาได้ดีที่สุด เช่นเดียวกันที่เราต้องใช้เทคนิคต่างๆช่วยให้ผู้ใหญ่รับฟังเด็กให้มากขึ้นด้วย (โรเจอร์ เอ ฮาร์ท “ การมีส่วนร่วมของเด็ก “ ยูนิเซฟ-องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ ,หน้า 35-36)

เด็กที่อยู่ในภาวะยากลำบากเป็นพิเศษ “ โดยหมายถึง เด็กซึ่งไม่มีครอบครัวหรือมีครอบครัว แต่ถูกคุกคามโดยภัยพิบัติต่างๆ เช่น ความยากจน โรคภัย หรือความแตกแยก ซึ่งทำให้ความต้องการ ขั้นพื้นฐานสำหรับเด็กไม่ได้รับการตอบสนอง หรือเด็กอีกบางส่วนก็มีชีวิตในครอบครัวที่ทารุณ

หรือทอดทิ้งพวกเขา เด็กๆจำเป็นต้องได้รับการปกป้องจากสิ่งเหล่านั้น สำหรับงานวิจัยครั้งนี้จะเป็น นำการเข้ามามีบทบาทกระบวนการมีส่วนร่วม โดยเฉพาะองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นหรือ อบต. ซึ่งในที่นี้มีได้หมายความว่าองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นไม่ได้ดูแลเด็กกลุ่มนี้ แต่ที่ผ่านกระบวนการช่วยเหลืออาจไม่ตรงกับความต้องการที่แท้จริง หรือเป็นการแข่งขันช่วยเหลือมากกว่า จึงอาจจะ ต้องมีการศึกษาถึงการป้องกันกับปัญหาด้วย

แต่การทำงานจะมอบเป็นภารกิจของผู้ใดผู้หนึ่ง หรือหน่วยงานหน่วยงานหนึ่งนั้น คงจะเป็นการพัฒนาที่เป็นการทำงานที่ไม่จะเป็นผลสำเร็จ กับกระบวนการในสถานะปัจจุบันแล้ว ต้องมีการทำงานแบบภาคีมากขึ้น โดยเฉพาะ องค์การชุมชน ที่ประกอบด้วยคนในชุมชนเอง อยู่ใกล้กับ ปัญหามากที่สุด ร่วมกับหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นตัวแทนชาวบ้านที่เข้าบริหารจัดการ ในทั้งส่วนงบประมาณและแผนงานแนวทาง โดบบทบาทกับการทำงานพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี ผู้สูงอายุ และผู้พิการ เป็นอำนาจหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการอยู่แล้ว เพียงแต่กระบวนการทำงาน คงจะต้องมาร่วมกันค้นหารูปแบบที่เปลี่ยนไปตามสถานการณ์สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อให้ได้การ แก้ไขที่ยั่งยืนที่สุด

การจัดสวัสดิการให้กับเด็กและเยาวชนในชุมชน

ความหมายการจัดสวัสดิการให้กับเด็กและเยาวชนในชุมชน

คือ การให้ความช่วยเหลือ หนุนเสริม การให้และการเกื้อกูล ที่ไม่เฉพาะด้านปัจจัยสี่เท่านั้นแต่ยังรวมหมายถึงการแสดงออกทางพฤติกรรม ทางสังคมที่ทำให้ผู้ที่ได้รับรู้สึกดีขึ้น เป็นจุดมุ่งหมายที่อาศัยพื้นฐานทางวัฒนธรรมประเพณี ความสัมพันธ์ทางสังคมเข้ามามีส่วนในการดำเนินการ โดยคนในชุมชน เครือญาติ เพื่อนบ้าน ที่ใกล้ชิด องค์การในท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในท้องถิ่น ที่มีการมีส่วนร่วมรับรู้ ร่วมแก้ปัญหา และร่วมได้ประโยชน์ เพื่อให้การจัดสวัสดิการให้กับเด็กและเยาวชนได้อย่างทั่วถึง และสิ่งที่แตกต่างจากการจัดสวัสดิการให้กับกลุ่มเป้าหมายอื่นๆ คือ การให้การหนุนเสริมให้พวกเขาเหล่านั้นอยู่ได้ด้วยตัวของเขาเอง มิใช่การสนับสนุนช่วยเหลือไปตลอดชีวิต

บทที่ 2 วิธีการวิจัย

2.1 ขอบเขตพื้นที่การศึกษาวิจัย

พื้นที่ศึกษาประกอบด้วย ตำบลบ้านหลวง อำเภอแม่เฒ่า จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 10 หมู่บ้าน ดังนี้

1. หมู่ 1 บ้านหลวง
2. หมู่ 2 บ้านป่าแดด
3. หมู่ 3 บ้านสันห้าง
4. หมู่ 4 บ้านป่าก่อ
5. หมู่ 5 บ้านป่าแดง
6. หมู่ 6 บ้านใหม่โพธิ์งาม
7. หมู่ 7 บ้านจัดสรร
8. หมู่ 8 บ้านใหม่ทรายคำ
9. หมู่ 9 บ้านป่าแดงอภิวัฒน์
10. หมู่ 10 บ้านโป่งพัฒนา

2.2 แหล่งข้อมูล

2.2.1 กลุ่มเป้าหมาย หรือแหล่งข้อมูล

1. เด็ก หมายถึง เด็กที่มีอายุ ระหว่าง 0 – 14 ปี ได้แก่
 - 1.1 เด็กกำพร้าเอดส์ ประกอบด้วย
 - พ่อแม่เสียชีวิตทั้งคู่ด้วยโรคเอดส์
 - พ่อหรือแม่ บุคคลใดบุคคลหนึ่งเสียชีวิตด้วยโรคเอดส์
 - 1.2 เด็กถูกทอดทิ้ง (ครอบครัวย้ายร้าง)
 - 1.3 เด็กที่อยู่ในการดูแลของผู้ปกครองอายุ ต่ำกว่า 20 ปี
 - 1.4 เด็กที่ได้รับผลกระทบจากปัญหายาเสพติด
2. เยาวชน หมายถึง ผู้ที่มีอายุ ระหว่าง 15 – 17 ปี ได้แก่
 - 2.1 เยาวชนที่กำพร้าเอดส์ ประกอบด้วย
 - พ่อแม่เสียชีวิตทั้งคู่ด้วยโรคเอดส์
 - พ่อหรือแม่ บุคคลใดบุคคลหนึ่งเสียชีวิตด้วยโรคเอดส์
 - 2.2 เยาวชนที่ถูกทอดทิ้ง (ครอบครัวย้ายร้าง)
 - 2.3 เยาวชนที่อยู่ในการดูแลของผู้ปกครองอายุ ต่ำกว่า 20 ปี
 - 2.4 เยาวชนที่ได้รับผลกระทบจากปัญหายาเสพติด

3. กลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการดูแลเด็กในชุมชน

3.1 ผู้ปกครองเด็กและเยาวชนกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 50 คน จาก 10 หมู่บ้าน

3.2 ครูผู้ดูแลเด็กในสถานศึกษา ได้แก่

- ครูพี่เลี้ยงผู้ดูแลศูนย์เด็กเล็ก จำนวน 4 คน จากศูนย์ฯ 4 แห่ง
(ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหลวง, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านป่าแดง ,ศูนย์เด็กเล็กบ้านสันห้าง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านป่าแดง ,คณะครูในโรงเรียนท้องถิ่น จำนวน 9 คน จาก 3 โรงเรียน (โรงเรียนบ้านหลวง ครู 3 คน ,โรงเรียนบ้านป่าก่อ ครู 3 คน และโรงเรียนบ้านป่าแดง ครู 3 คน)

3.3 ผู้นำชุมชนที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ได้แก่

- ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 10 คน = จาก 10 หมู่บ้าน ในตำบลบ้านหลวง
- สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง (อบต.) จำนวน 20 คน
- กลุ่มสตรีแม่บ้าน จำนวน 30 คน จาก 10 หมู่บ้าน
- อสม. จำนวน 50 คน จาก 10 หมู่บ้าน
- กลุ่มคนชรา จำนวน 20 คน จาก 10 หมู่บ้าน
- พระสงฆ์ จำนวน 7 รูป จาก 7 วัด (7 หมู่บ้าน)

1.4 หน่วยงานราชการในชุมชน ได้แก่

- องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง 1 แห่ง 20 คน
- อนามัยประจำตำบล 2 แห่ง
- โรงเรียนในชุมชน 3 แห่ง (โรงเรียนบ้านหลวง ,โรงเรียนบ้านป่าแดง และโรงเรียนบ้านป่าก่อ) 3 คน

1.5 กลุ่มองค์กรชุมชน และหน่วยงานองค์กรพัฒนาเอกชน ได้แก่

- กลุ่มเครือข่ายผู้ติดเชื้อและองค์กรชุมชน ต.บ้านหลวง จำนวน 30 คน
- โครงการพัฒนาเมืองฝาง 1 คน

2.3 เครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.3.1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป สถานะ บทบาท ศักยภาพ และข้อจำกัดของชุมชน

2.3.2 การศึกษาข้อมูลสภาพปัญหา สาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหา ที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชน รวมทั้งครอบครัวเด็กกลุ่มเป้าหมาย โดยภาพรวมทั้งตำบลจากพื้นที่เป้าหมายทั้งกลุ่มบุคคล และทั้งข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในชุมชน โดยดำเนินกิจกรรม ดังนี้

- จัดเวทีสรุปวิเคราะห์ปัญหา
- จัดเวทีวางแผนการดำเนินงาน

2.4 วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์จากการมีส่วนร่วมขององค์ประกอบในชุมชน โดยการจัดเวทีสัมมนาหารือ สัมภาษณ์ สังเกต และแบบประเมินผลวิเคราะห์ ในกลุ่มวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย คือ

1. กลุ่มข้าราชการที่อยู่ในภาครัฐในพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย หมอสถานีอนามัย ,ครูในโรงเรียนสถานศึกษา ,พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล ,ตำรวจประจำตำบล บ้านหลวง ,หน่วยงานอื่นๆที่เข้ามาประสานและร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง อาทิเช่น ศูนย์บริการการศึกษา นอกโรงเรียนอำเภอแม่เมาะ ,ธนาคารเพื่อการเกษตรอำเภอแม่เมาะ สาขา 2 สันตันทมี ,พัฒนาชุมชนอำเภอแม่เมาะ และปกครองอำเภอแม่เมาะ
2. องค์การชุมชนในตำบลบ้านหลวง ประกอบด้วย กลุ่มสตรีแม่บ้านตำบลบ้านหลวง, ชมรมผู้สูงอายุตำบลบ้านหลวง, กลุ่มเครือข่ายพัฒนาอาชีพเพาะเห็ด-นวดแผนไทย, กลุ่มเครือข่ายประชาคมเอดส์ตำบลบ้านหลวง และกลุ่มคณะกรรมการเพื่อสิทธิเด็ก ตำบลบ้านหลวง
3. หน่วยงานองค์กรพัฒนาเอกชน คือ โครงการพัฒนาเมืองฝาง ,องค์การแพลนอินเตอร์ เนชั่นแนล,มูลนิธิศุภนิมิตประเทศไทยพื้นที่อำเภอฝาง

2.5 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้เน้นกระบวนการชุมชนที่ใช้วัฒนธรรมเข้ามาดำเนินการแก้ไข ปัญหา โดยได้กำหนดขั้นตอนในการดำเนินงาน ดังนี้

- 1.ประชุมทีมวิจัยเพื่อเตรียมความพร้อม และสร้างความเข้าใจในกระบวนการทำวิจัย
- 2.การทบทวนเอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ทั้งในชุมชนและนอกชุมชน
- 3.การประเมินสถานการณ์ / เก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่ 10 หมู่บ้าน
 - 3.1 แบบสัมภาษณ์และสอบถาม เพื่อจัดเก็บข้อมูลทั่วไป สถานะภาพ บทบาท ศักยภาพของชุมชนและข้อจำกัดของชุมชน จากพื้นที่กลุ่มเป้าหมาย 10 หมู่บ้าน
 - 3.2 การใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลด้านเด็กที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์ , ยาเสพติดและ เด็กที่พ่อแม่หย่าร้าง จากเด็กและเยาวชน เช่น
 - ข้อมูลประเภทเด็ก
 - ข้อมูลการศึกษา
 - ข้อมูลกลุ่มอายุ
 - ข้อมูลสภาพปัญหา
 - ข้อมูลการอยู่อาศัย
 - ข้อมูลสภาพพฤติกรรม
 - ข้อมูลสภาพร่างกาย

- ข้อมูลสภาพจิตใจ

4. จัดเวทีเรียนรู้ ชาวบ้านแต่ละหมู่บ้านรวม 10 หมู่บ้านๆละ 1 ครั้งๆละ 100 คน รวม 10 ครั้ง เพื่อเตรียมความพร้อม และสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสภาพปัญหาของชุมชนและประเมินสถานการณ์ พร้อมทั้งวิเคราะห์ปัญหาและศักยภาพของชุมชน ,ปัจจัยของปัญหาของเด็กแต่ละคน จัดประเภทกลุ่มเด็กตามประเภทปัญหา โดยนำเสนอสรุปในภาพรวม พร้อมทั้งร่วมกันกำหนดรูปแบบและกิจกรรมที่จะทดลองจัดสวัสดิการ และคัดเลือกตัวแทนแต่ละหมู่บ้าน ๑ละ 10 คน เพื่อเป็นคณะกรรมการ สวัสดิการเด็กและเยาวชนตำบลบ้านหลวง และให้แต่ละหมู่บ้านกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ สวัสดิการหมู่บ้านและตำบล พร้อมทั้งการติดตามการปรับปรุงและประเมินผลกิจกรรม

5. ประชุมคณะกรรมการดำเนินงานด้านสวัสดิการตำบล เพื่อวางแผนทดลองปฏิบัติและสร้าง กลไกการทำงานร่วมกัน และคัดเลือกผู้ประสานงานเด็กระดับหมู่บ้าน พร้อมทั้งร่วมกันร่างกติกา กฎเกณฑ์ เพื่อให้แต่ละชุมชนทั้ง 10 หมู่บ้านพิจารณากฎีกาดังกล่าว

6. จัดประชุมคณะกรรมการสวัสดิการเด็กตำบลเพื่อกำหนดกติกา ตามที่ทั้ง 10 หมู่บ้านพิจารณาเห็นชอบ เพื่อเป็นกติกา กฎเกณฑ์และกลไกการดูแลและช่วยเหลือเด็ก พร้อมทั้งนำเสนอให้ อบต.กำหนดเป็นข้อบังคับ และบรรจุเป็นแผนงานประจำของ อบต.

7. ประชุมคณะกรรมการสวัสดิการเด็กและเยาวชนตำบลเพื่อกำหนดแผนงานและงบประมาณการจัดตั้งกองทุนดูแลและช่วยเหลือเด็ก พร้อมทั้งการติดตามการปรับปรุงและประเมินผลกิจกรรม

8. รายงานความก้าวหน้า ฉบับที่ 1

9. การจัดกีฬาและกิจกรรมสัมพันธ์ที่เด็ก เยาวชน ผู้ปกครอง อบต. องค์กรชุมชน ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวและชุมชน พร้อมทั้งการติดตามการปรับปรุงและประเมินผลกิจกรรม

10. จัดเวทีเรียนรู้และเพิ่มทักษะด้านอาชีพให้กับเยาวชน และผู้ปกครอง (อาชีพ , ทักษะความรู้) ตามศักยภาพและความสามารถของเยาวชนและผู้ปกครอง ซึ่งสามารถส่งเสริมอาชีพด้านช่าง และ เพาะเห็ด พร้อมทั้งการติดตามการปรับปรุงและประเมินผลกิจกรรมและการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมาย

11. จัดเวทีสร้างความเข้าใจกับกลุ่มเสี่ยง (ครอบครัว, พ่อแม่, เด็ก และเยาวชน) หรือญาติ โดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ ประเด็น “ครอบครัวศึกษา” เพื่อสร้างความเข้าใจและตระหนักถึงปัญหา รวม50 คน พร้อมทั้งการติดตามการปรับปรุงและประเมินผลกิจกรรม

12. จัดเวทีสรุปบทเรียน เพื่อทบทวน ปรับปรุง รูปแบบ กลไก และกระบวนการจัดสวัสดิการสำหรับเด็กและเยาวชน โดยใช้วัฒนธรรมชุมชนและความร่วมมือระหว่าง อบต.และองค์กรชุมชนตำบลบ้านหลวง ให้สอดคล้องกับความต้องการและศักยภาพของชุมชนตำบลบ้านหลวง
13. จัดทำรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

บทที่ 3

สถานการณ์และสภาพปัญหาเด็กและเยาวชน

3.1 ข้อมูลพื้นฐานชุมชน

- ประวัติของชุมชน

ตำบลบ้านหลวง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ แต่เดิมหมู่บ้านในตำบลบ้านหลวงได้ขึ้นตรงต่อตำบลสันต้นหม้อ อำเภอแม่เมาะ ต่อมาตำบลบ้านหลวงได้แยกออกมาจากตำบลสันต้นหม้อ เมื่อปี พ.ศ. 2523 ตอนนั้น ตำบลบ้านหลวง มี 5 หมู่บ้าน คือ บ้านหลวง ,บ้านป่าแดง ,บ้านสันห้าง, บ้านป่าก้อ และบ้านป่าแดง ส่วนในการปกครองครั้งแรก กำนันตำบลบ้านหลวง คือ นายอ้ายใจแว่น ของหมู่บ้านป่าแดง มีนายดวงคำ จัดเจียว และนายทา ก้องคำ เป็นสารวัตรกำนัน และมีผู้ช่วยกำนัน 2 คน คือ นายสว่าง ก้อนแปง กับนายเชียว จินะใจ

ต่อมานายอ้าย ใจแว่น เกษียณอายุ เมื่อปี พ.ศ. 2532 ตำแหน่งว่างลง ต่อมาได้มีการเลือกตั้งกำนันขึ้นใหม่ โดยมีวาระ 5 ปี (ตามกฎหมายใหม่ผู้ใหญ่บ้านและกำนัน ต้องมีวาระ 5 ปี) ต่อจากนั้นได้มีการเลือกกำนันขึ้นมาใหม่ โดยมีผู้สมัคร 2 คน คือ นายดวงคำ จัดเจียว ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 5 ที่ได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านแทนกำนันคนเดิมที่เกษียณไปพร้อมกับตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 5 ,นายมา สีเขียว ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 1 บ้านหลวง ผลออกมาที่ได้รับเลือกเป็นกำนันตำบลบ้านหลวงต่อจากนายอ้าย ใจแว่น คือ นายดวงคำ จัดเจียว ต่อมานายดวงคำ จัดเจียว ได้เกษียณอายุกำนันลง ได้มีการเลือกตั้งขึ้นใหม่ คือ นายสมบัติ สันใจ หมู่ที่ 5 เป็นกำนันตำบลบ้านหลวงจนถึงปัจจุบัน ช่วงมีการเปลี่ยนแปลงตั้งหมู่บ้านในตำบลบ้านหลวง

- 2532 – 2534 มีหมู่บ้านในการปกครอง 5 หมู่บ้าน(บ้านหลวง,ป่าแดง,สันห้าง,ป่าก้อ และป่าแดง)
- 2535 มีหมู่บ้านเพิ่มขึ้นใหม่ 1 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 6 บ้านใหม่โพธิ์งาม ที่แยกมาจาก หมู่ที่ 4 บ้านป่าก้อ
- 2537 มีหมู่บ้านเพิ่มขึ้นใหม่ 1 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 7 บ้านจัดสรร ที่แยกจาก หมู่ที่ 1 บ้านหลวง
- 2543 มีหมู่บ้านเพิ่มขึ้นใหม่ 2 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 8 บ้านใหม่ทรายคำ และหมู่ที่ 9 บ้านป่าแดงอภิวัดน์ ที่แยกมาจากหมู่ที่ 5 บ้านป่าแดง
- 2544 มีหมู่บ้าน เพิ่มขึ้นใหม่ 1 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 10 บ้านโป่งพัฒนา ที่แยกมาจาก หมู่ที่ 8 บ้านใหม่ทรายคำ

ปัจจุบัน ตำบลบ้านหลวง มีทั้งหมด 10 หมู่บ้าน โดยมีหมู่บ้านที่มีชาวไทยพื้นราบ 7 หมู่บ้าน และชาวไทยภูเขาพร้อมด้วย 3 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 3, หมู่ที่ 9, หมู่ที่ 10 มีผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้าน อาชีพหลักในตำบลบ้านหลวงส่วนใหญ่ทำการเกษตรกรรม ทำไร่ ทำนา รับจ้าง

- ที่ตั้ง อาณาเขต

ตำบลบ้านหลวงตั้งอยู่ทางใต้ของอำเภอแม่เฒ่า มีเส้นทางคมนาคมผ่านไป คือ ถนนผ่านตำบลสันต้นหม้อ เข้าสู่ถนนฝาง - ท่าตอน ซึ่งเป็นอีกเส้นทางหนึ่งที่สามารถเดินทางไปจังหวัดเชียงรายได้ โดยอำเภอแม่จัน ของจังหวัดเชียงรายเป็นอำเภอใกล้ที่สุด ระยะทางจากตำบลบ้านหลวงห่างจากที่ว่าการอำเภอแม่เฒ่า 18 กิโลเมตร (ห่างจากที่ว่าการอำเภอฝาง 13 กิโลเมตร) และตำบลบ้านหลวง ห่างจากจังหวัดเชียงใหม่ มาทางทิศเหนือ 163 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อ ตำบลสันต้นหม้อ อำเภอแม่เฒ่า จังหวัดเชียงใหม่

ทิศใต้ ติดต่อ ตำบลแม่คะ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่

ทิศตะวันตก ติดต่อ เขตอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

ทิศตะวันออก ติดต่อ ตำบลเวียง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่

- ลักษณะภูมิประเทศ

ตำบลบ้านหลวงมีสภาพทางภูมิศาสตร์เป็นราบลุ่มสลับกับภูเขาบางพื้นที่ ด้านทิศตะวันออกเป็นภูเขาสูง ซึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร โดยมีน้ำตกตาดตระแคะ เป็นต้นน้ำ สภาพอากาศในพื้นที่เป็นป่าร้อน อากาศเย็นในฤดูหนาวเหมาะสำหรับการทำการเกษตรทางด้านไม้ผล โดยเฉพาะ ส้ม ลำไย ฝรั่ง มะม่วง

ตำบลบ้านหลวง มีพื้นที่ทั้งหมด 72,813 ตารางกิโลเมตร เป็นเนื้อที่เฉพาะสวนผลไม้ประมาณ 2,810 ไร่ พื้นที่เกษตรอื่น ๆ 49,850 กิโลเมตร พื้นที่ชุมชน 100 ไร่ พื้นที่สาธารณะประโยชน์ 567 ไร่ พื้นที่ป่าไม้ 71,603 กิโลเมตร และพื้นที่อาศัย 643 ไร่

ประชากรนับถือศาสนาพุทธ จำนวน 3,000 คน และนับถือศาสนาคริสต์ จำนวน 500 คน

ประชาชนในตำบลบ้านหลวง มีเชื้อชาติที่หลากหลาย ซึ่งสามารถจำแนกได้ ดังนี้ สัญชาติไทย จำนวน 3,000 คน คนไทยใหญ่ จำนวน 200 คน และคนจีน 10 คน กระจายอยู่ทั่วทุกหมู่บ้านในตำบลบ้านหลวง นอกจากนี้ในพื้นที่ตำบลบ้านหลวง ยังประกอบไปด้วย ชาวไทยภูเขาที่หลากหลายชนเผ่า แต่ที่พบมากที่สุด คือ ชนเผ่าอาข่า (อิก้อ) , มูเซอ (แดง , ดำ) ชนเผ่าลาหู่ ซึ่งพบมากที่สุดใน พื้นที่หมู่ที่ 3 , ที่ 9 และที่ 10

มีจำนวนหมู่บ้านในการปกครอง 10 หมู่บ้าน จำนวนครอบครัวทั้งหมด 1,164 ครอบครัว มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 4,138 คน แยกเป็นชาย จำนวน 2,242 คน เป็นหญิง จำนวน 1,896 คน

3.2 ข้อมูลสภาพสังคมและวัฒนธรรม

- ประชากรตำบลบ้านหลวง

ตารางที่ 1: แสดงข้อมูลด้านประชากรตำบลบ้านหลวง แยกตามหมู่บ้าน ได้ดังนี้

ลำดับที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือน	จำนวนประชากร	เพศชาย	เพศหญิง
1	บ้านหลวง	154	462	230	323
2	บ้านป่าแดง	146	376	143	233
3	บ้านสันห้าง	155	481	240	241
4	บ้านป่าก้อ	72	237	121	116
5	บ้านป่าแดง	148	714	505	209
6	บ้านใหม่โพธิ์งาม	66	220	110	110
7	บ้านจัดสรร	60	207	111	96
8	บ้านใหม่ทรายคำ	103	304	159	145
9	บ้านป่าแดงอภิวัด	91	263	130	133
	บ้านโป่งพัฒนา	169	774	397	377
รวม		1,164	4,038	2,146	1,892

- การตั้งถิ่นฐาน

ตำบลบ้านหลวง มีพื้นที่ทั้งหมด 72,813 ตารางกิโลเมตร เป็นเนื้อที่เฉพาะสวนผลไม้ ประมาณ 2,810 ไร่ พื้นที่เกษตรอื่น ๆ 49,850 กิโลเมตร พื้นที่ชุมชน 100 ไร่ พื้นที่สาธารณะประโยชน์ 567 ไร่ พื้นที่ป่าไม้ 71,603 กิโลเมตร และพื้นที่อาศัย 643 ไร่

สภาพทางเศรษฐกิจ

การประกอบอาชีพของราษฎร ในพื้นที่ตำบลบ้านหลวง มีหลายอาชีพและประชากรที่มีอาชีพ ประมาณ 1,197 คน นอกจากนั้นอยู่ในวัยเด็ก วัยเรียน และคนชรา ที่สำรวจได้มีดังนี้

1. อาชีพเกษตรกรรม ส่วนใหญ่ราษฎรจะประกอบอาชีพทำนา ทำสวน แบบผสมผสาน คือ ในหนึ่งครอบครัวประกอบอาชีพมากกว่า หนึ่งประเภท เช่นทำนา (ข้าวนาปี , ข้าวญี่ปุ่น) ทำสวนพริก , สวนถั่ว , สวนลิ้นจี่ , สวนลำไย และสวนส้ม เป็นต้น
2. อาชีพจ้างทั่วไป มีผู้ประกอบอาชีพรับจ้างทั้งหมด 386 ครัวเรือน
3. ลูกจ้างเอกชน มีผู้ประกอบอาชีพลูกจ้างทั้งหมด 283 ครัวเรือน
4. อาชีพค้าขาย มีผู้ประกอบอาชีพค้าขายทั้งหมด 60 ครัวเรือน
5. อาชีพรับราชการ , ลูกจ้างราชการ จำนวนทั้งหมด 19 ครัวเรือน

นอกจากนี้ในพื้นที่ตำบลบ้านหลวง มีผู้ประกอบการอื่นๆ อีก เช่น สวนส้ม จำนวน 12 แห่ง, มีตลาด 1 แห่ง, มีร้านขายของชำ 46 ร้าน, ร้านวัสดุอุปกรณ์ก่อสร้าง 1 ร้าน และมีสถานบริการน้ำมัน 9 แห่ง

สภาพทางสังคม

- ตำบลบ้านหลวง มีโรงเรียนประถมศึกษา 3 แห่ง คือ

1. โรงเรียนบ้านหลวง หมู่ที่ 1 บ้านหลวง มีครู 7 คน นักเรียน 156 คน
2. โรงเรียนบ้านปากก้อ (เป็นโรงเรียนขยายโอกาสถึงมัธยมศึกษา ปีที่ 3) หมู่ที่ 4 บ้านปากก้อ มีครู 11 คน นักเรียน 256 คน
3. โรงเรียนบ้านป่าแดง (เป็นโรงเรียนโอกาสถึงมัธยมต้น ปีที่ 2) หมู่ที่ 5 บ้านป่าแดง มีครู 9 คน นักเรียน 276 คน

- ตำบลบ้านหลวง มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 6 แห่ง คือ

1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหลวง หมู่ที่ 1 บ้านหลวง มีครูผู้ดูแล 1 คน เด็ก 18 คน (กรรมการพัฒนาชุมชน)
2. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กป่าแดง หมู่ที่ 2 บ้านป่าแดง มีครูผู้ดูแล 2 คน เด็ก 23 คน (กรรมการศาสนา)
3. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสันห้าง หมู่ที่ 3 บ้านสันห้าง มีครูผู้ดูแล 1 คน เด็ก 22 คน (กรรมการพัฒนาชุมชน)
4. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านป่าแดง หมู่ที่ 5 บ้านป่าแดง ครูผู้ดูแล 1 คน เด็ก 33 คน (อนุบาลของโรงเรียนบ้านป่าแดง)
5. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กป่าแดง หมู่ที่ 5 บ้านป่าแดง มีครูผู้ดูแล 1 คน เด็ก 16 คน (กรรมการพัฒนาชุมชน)
6. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านไล่ป่าไคร้ หมู่ที่ 3 บ้านสันห้าง ครูผู้ดูแล 1 คน เด็ก 25 คน (กรมประชาสัมพันธ์)
7. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโป่งพัฒนา หมู่ที่ 10 บ้านโป่งพัฒนา มีครูผู้ดูแล 1 คน เด็ก 25 คน (กรมประชาสัมพันธ์)
8. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดศรีสองเมือง หมู่ที่ 2 บ้านหลวง มีครูผู้ดูแล 1 คน เด็ก 27 คน (กรรมการศาสนา)

- ตำบลบ้านหลวง มีที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน จำนวน 6 แห่ง

สถาบันและองค์กรศาสนา

1. ตำบลบ้านหลวง มีวัดไทย ศาสนาพุทธ จำนวน 6 วัด
 - 1.1 วัดพัฒนาราม หมู่ที่ 1 บ้านหลวง
 - 1.2 วัดสว่างไพบูลย์ หมู่ที่ 2 บ้านป่าแดง
 - 1.3 วัดสันห้าง หมู่ที่ 3 บ้านสันห้าง
 - 1.4 วัดศรีสองเมือง หมู่ที่ 3 บ้านป่าก้อ
 - 1.5 วัดป่าแดง หมู่ที่ 5 บ้านป่าแดง
2. ตำบลบ้านหลวง มีโบสถ์ ศาสนาคริสต์ จำนวน 4 แห่ง
 - 2.1 โบสถ์คริสต์จักรบ้านห้วยมะเฟือง หมู่ที่ 3 บ้านสันห้าง
 - 2.2 โบสถ์คริสต์จักรบ้านอาข่า หมู่ที่ 9 บ้านป่าแดงอภิวัฒน์
 - 2.1 โบสถ์คริสต์จักรบ้านโปงพัฒนา หมู่ที่ 10 บ้านโปงพัฒนา
 - 2.1 โบสถ์คริสต์จักรบ้านแม่นาวาง หมู่ที่ 10 บ้านโปงพัฒนา

สาธารณสุขมีสถานอนามัย ประจำตำบล 2 แห่ง

1. สถานอนามัยบ้านหลวง หมู่ที่ 1 บ้านหลวง มีแพทย์ประจำการ 2 คน โดยมีพื้นที่หมู่บ้านในการดูแล จำนวน 4 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1 , หมู่ที่ 2 , หมู่ที่ 3 , หมู่ที่ 4 และหมู่ที่ 6
2. สถานอนามัยบ้านจัดสรร หมู่ที่ 7 บ้านจัดสรร มีแพทย์ประจำการ 2 คน โดยมีพื้นที่หมู่บ้านในการดูแล จำนวน 6 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 5 , หมู่ที่ 7 , หมู่ที่ 8 , หมู่ที่ 9 และหมู่ที่ 10

ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

พื้นที่ตำบลบ้านหลวง มีป้อมยามสายตรวจตำรวจชุมชน 1 แห่ง มีเจ้าหน้าที่ประจำการ 4 นาย โดยตั้งสถานีที่ หมู่ที่ 7 บ้านจัดสรร

ข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน (หมอเมือง) ในตำบลบ้านหลวง

ตารางที่ 2: แสดงปราชญ์ชาวบ้าน ที่มีองค์ความรู้ในด้านการรักษา ในตำบลบ้านหลวง โดยได้มีกลุ่มต่าง ๆ สามารถแบ่งกลุ่ม ได้ดังต่อไปนี้

หมู่ที่	บ้าน	ข้อมูลส่วนตัว			ประเภทการรักษา
		ชื่อ - สกุล	อายุ	เลขที่บ้าน	
1.	บ้านป่าแดด	1.นางเกษร บุญอินทร์	36	51	บีบ , นวด
		2.นายคำ สันใจ	61	39	เป่าแผล
		3.นางลัดดา เป็งใจ	50	23	หมอดำยา
2.	บ้านป่าก้อ	1.นายปี่ คำปวน	77	40	ปรุงสมุนไพร
		2.นายอ้าย สี่มา	54	24	เป่า
		3.นายป้อม สีสม	63	43	เป่ากระดูก
3.	บ้านป่าแดง	1.นายตาล ปันจันทร์	74	41	อึบยาแผนโบราณ/มะเร็ง
		2.นายใจ คำไหว	60	73	เข้าเผือก / กระดูก
4.	บ้านจัดสรร	1.นายทอง ภิราราม	63	12	ปรุงสมุนไพร

หมายเหตุ : หมอเป่า หมายถึง หมอที่รักษาโรคโดยการใช้คาถาในการเป่าเพื่อรักษาอาการของโรคต่าง ๆ

พื้นที่อยู่อาศัย และการประกอบอาชีพตำบลบ้านหลวง

ตารางที่ 3 แสดงฐานข้อมูลพื้นที่อยู่อาศัยและที่ประกอบอาชีพ ซึ่งสามารถแยกได้ ดังนี้

หมู่ที่	บ้าน	พื้นที่ตำบลบ้านหลวง (ไร่)				รวม
		ที่อยู่อาศัย	เกษตรกรรม	ป่าสงวน	ป่าชุมชน	
1	บ้านหลวง	275	619	-	-	894
2	ป่าแดด	210	449	-	200	569
3	สันห้าง	125.2	2,570	-	-	3,330.2
4	ป่าก้อ	106	1,070	-	-	1,176
5	ป่าแดง	130	381	114	-	625
6	ใหม่ทรายคำ	30	120	1,000	-	1,150
7	จัดสรร	330	1,773	990	7	3,100
8	ใหม่โพธิ์งาม	310	430	-	30	770
9	ป่าแดงอภิวัฒน์	48	1,350	1,476	-	2,874
10	โป่งพัฒนา	50	680	17,600	-	18,330
รวม		1,614.2	9,442	21,180	237	32,818.2

กองทุนในชุมชนในตำบลบ้านหลวง

กองทุนที่มีอยู่ในตำบลบ้านหลวงนั้นพบว่า มีรวมทั้งสิ้น 7 กองทุน ซึ่ง ประกอบด้วย

กองทุนออมทรัพย์

กองทุนออมทรัพย์เป็นการออมทรัพย์ของครอบครัวในแต่ละหมู่บ้าน โดยจะมีการออมเดือนละ 30 – 50 บาท ต่อเดือน โดยกองทุนดังกล่าวจะมีไว้เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มกู้ยืมเพื่อพัฒนาอาชีพของตนเอง แต่จะให้เฉพาะสมาชิกที่ออมทรัพย์เท่านั้น โดยคิดดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 2 – 5 บาท และวงเงินที่กู้ยืมได้ต่อครั้งกู้ได้ 2 – 3 เท่า ของเงินออมของแต่ละครอบครัว โดยมีระยะเวลาในการกู้ไม่เกิน 3 – 6 เดือนต่อครั้ง ซึ่งปัจจุบันไม่สามารถกู้ได้ต่อเนื่องของสมาชิกต้องมีการหมุนเวียน เพราะไม่ต้องการให้เงินกระจุก หรือเกิดการกู้ยืมกันทุกคน แบ่งการกู้ครั้งหนึ่งของสมาชิกทั้งหมด

กองทุนหมู่บ้านหนึ่งล้านบาท

กองทุนหมู่บ้านหนึ่งล้านบาท เป็นการออมเงินหุ้นของสมาชิกในแต่ละหมู่บ้านที่จะเข้าร่วมกองทุน โดยมีการถือหุ้นเฉลี่ย หุ้นละ 50 – 100 บาท แต่ไม่ให้ถือหุ้นเงิน 5 หุ้นต่อสมาชิกหนึ่งคนหรือวงเงินไม่เกิน 500.-บาท แล้วแต่กติกากฎเกณฑ์แต่ละหมู่บ้าน โดยจะมีคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านละ 10 คน เพื่อบริหารกองทุน ซึ่งในระเบียบกองทุนที่ทุกหมู่บ้านในตำบลบ้านหลวงต้องถือปฏิบัติร่วมกันคือ เงินจำนวนนี้ต้องปล่อยกู้รายละไม่เกิน 20,000 - 50,000 บาท ระยะเวลาคืนภายใน 1 ปี ในการใช้คืนพร้อมดอกเบี้ย ที่แต่ละหมู่บ้านจะร่วมกันตั้งขึ้นมาตั้งแต่ร้อยละ 5 – 12 บาทต่อปี ผู้ที่สามารถกู้ยืมได้ทุกคนโดยมีผู้ค้ำประกันจากสมาชิกในกลุ่ม 2 คน และผ่านการกลั่นกรองของคณะกรรมการกองทุน และส่วนของผลผลิตของดอกเบี้ยทั้งหมดที่ได้ ต้องมีการจัดสรรปันส่วนในการดำเนินการระเบียบกองทุน คือ ต้องคิดดอกเบี้ยที่ได้รวมทั้งหมด เป็น 100% มีการแบ่งดังนี้

1. ปันหุ้นให้กับสมาชิกที่ถือหุ้น	15%
2. ปันผลผู้ที่ถือหุ้น	5%
3. ตอบแทนกรรมการกองทุน 15 คน	10%
4. ประกันความเสี่ยงของกองทุน	20%
5. กองทุนสาธารณะ / พัฒนาหมู่บ้าน	40%
6. กองทุนผู้ด้อยโอกาส / ทุนการศึกษาเด็ก	5%
7. วัสดุอุปกรณ์ดำเนินงานกองทุน	5%

กองทุนโครงการแก้ไขปัญหาคาความยากจน (กขคจ.)

กองทุนโครงการแก้ไขปัญหาคาความยากจน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือเงินทุนการประกอบอาชีพที่เหมาะสมแก่ประชาชน ที่ยากจนในหมู่บ้านโดยมีคณะกรรมการกองทุน กขคจ. ที่ร่วมกันคัดเลือกขึ้นมาจากเวทีประชาคมหมู่บ้าน จำนวน 11 คน เป็นผู้พิจารณาจำนวน เงินที่กู้ของสมาชิกที่ประสงค์จะกู้ โดยไม่มีดอกเบี้ย หรือแล้วแต่ละหมู่บ้านนั้น ๆ จะกำหนดกันขึ้นมาเอง โดยต้องไม่เกินร้อยละ 3 บาทต่อปี โดยมีการคืนภายใน 1 ปี โดยทางกรมการพัฒนาชุมชนจะเป็นหน่วยงานราชการในการดูแลเป็นที่ปรึกษาและให้การสนับสนุนเงินทุนเบื้องต้นจำนวนหมู่บ้านละ 280,000.- บาท โดยพิจารณาหมู่บ้านตามข้อมูล จปฐ.ของการเก็บแต่ละปีมาเป็นข้อมูลกำหนดการช่วยเหลือหมู่บ้าน ปีละ 2 หมู่บ้าน สำหรับในปี พ.ศ. 2545 (หมู่ที่ 2 และหมู่ที่ 7 ที่ได้รับการสนับสนุนของตำบลบ้านหลวง)

กองทุนพัฒนาอาชีพหมู่บ้านละ หนึ่งแสนบาท

กองทุนพัฒนาอาชีพหมู่บ้านละหนึ่งแสนบาท เป็นงบประมาณสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือการพัฒนาอาชีพ เพื่อแก้ไขปัญหาการว่างงานของประชาชนในตำบล โดยสนับสนุนเป็นหมู่บ้าน ๆ ละ หนึ่งแสนบาท โดยต้องมีคณะกรรมการกองทุนในการดำเนินงาน และมีการกู้ยืมโดยไม่มีดอกเบี้ยให้หมุนเวียนในหมู่บ้านนั้น ๆ ไม่ให้หาย แต่เมื่อครบ 5 ปี ให้คืนทุนหนึ่งแสนบาทนี้ให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อเป็นกองทุนในการพัฒนาตำบลด้านอื่น ๆ ต่อไป จากที่ผ่านมาได้มีหลายหมู่บ้านได้นำไปในการประกอบอาชีพเช่น เลี้ยงสุกร ,เลี้ยงปลา , เลี้ยงไก่ และทำการปลูกผัก ต่าง ๆ

กองทุนสงเคราะห์หมู่บ้าน

เป็นกองทุนจากหน่วยงานประชาสงเคราะห์ ในการให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับความเดือดร้อนฉุกเฉินในหมู่บ้าน เช่น ไฟไหม้ ,พายุ ,อุทกภัย หรือล้มป่วยกะทันหันโดยผู้เดือดร้อนไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ โดยจะมีการช่วยเหลือแบบสงเคราะห์ให้ฟรี แต่มีจำนวนเงินจำกัด คือรายละ 300 - 3,000 บาท แล้วแต่กรณี แต่ที่ผ่านมามีบางหมู่บ้านมีการได้ใช้จ่าย แต่บางหมู่บ้านไม่เพียงพอต่อผู้เดือดร้อน

กองทุนกลุ่มสตรีแม่บ้าน

กองทุนกลุ่มสตรีแม่บ้าน เกิดจากการได้รับความร่วมมือร่วมใจ จากผู้หญิง ที่อยู่ในหมู่บ้าน โดยมีการออมทรัพย์สัจจะกันขึ้น โดยมีคณะกรรมการดูแล โดยการบริหารของสตรีแม่บ้านในหมู่บ้าน จากที่ผ่านมาในตำบลบ้านหลวงมีกลุ่มสตรีแม่บ้านที่หมู่บ้าน กิจกรรมที่ผ่านมามีการประกอบด้วยการออมทรัพย์ , การกู้ยืมเงิน , การช่วยเหลืองานสาธารณะ หรืองานบริการหมู่บ้าน งานพิธีการส่วนร่วม และการร่วมกิจกรรมระดับตำบล ,อำเภอ ,จังหวัด ต่างๆ นอกจากนี้

ยังมีหน่วยงานหรือ บุคคลภายนอกยังให้การสนับสนุน ด้าน เครื่องใช้ในครัวเรือนในหมู่บ้าน และกองทุน การดำเนินงานของแม่บ้านในส่วนรวมด้วย

กองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์

เป็นกองทุนที่เกิดจากการร่วมในร่วมความสามัคคี ในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในการช่วยเหลือครอบครัวสมาชิกเพื่อนบ้าน ในหมู่บ้านเมื่อมีการเสียชีวิตลง ในการดำเนินการช่วยเหลือ มีหลายวิธีการ เช่น

ก. การช่วยเหลือเงินด้านการจัดพิธีศพ ครัวเรือนละ 20 – 50 บาท แล้วแต่ที่บ้านนั้น ๆ จะมีวางแผนทางวิธีการ

ข. การช่วยเหลือด้านแรงงาน เพื่อช่วยเตรียมการรับแขกของเพื่อนบ้านที่ตาบ จากต่างบ้านมาเยี่ยมเยือน โดยช่วยในการเตรียมพิธีการ , อาหาร, และอำนวยความสะดวก

ค. ช่วยเหลือในการให้กำลังใจกับญาติผู้ตาย หลังจากนำศพไปทำพิธีการที่สุสานตามประเพณีเพื่อให้เกิดความอบอุ่นใจในการเป็นเพื่อนบ้านที่ดี

กลุ่มเพาะเห็ด

เป็นการรวมกันของเกษตรกรที่สนใจ ในการประกอบอาชีพเพาะเห็ด โดยได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวงเป็นทุนการดำเนินกิจกรรมเบื้องต้นสมาชิกกลุ่มมาจากหลายหมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1บ้านหลวง กับหมู่ที่ 7 บ้านจัดสรร สมาชิกทั้งหมด 30 คน เห็ดที่เพาะมีอยู่หลายชนิด เช่น เห็ดนางฟ้า , เห็ดหอม , เห็ดแชมปิญอง และเห็ดฟาง เป็นต้น โดยมีการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากเห็ดด้วย

กลุ่มเกษตรกรชาวนา

เป็นการสนับสนุนจาก หน่วยงานเกษตรอำเภอ ในการรวมกลุ่มเกษตรกรที่ทำนา เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทำนา เช่น การแก้ไขปัญหาาร่วมกัน การแจ้งข่าว การประชาสัมพันธ์ การต่อรองราคา และการตั้งกองทุนกู้ยืมเงินเพื่อการลงทุนทำนา โดยมีสมาชิกทั้งตำบลร่วมกันในการเป็นสมาชิก ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด 400คน กิจกรรมหลัก ๆ ที่ผ่านมีการปล่อยเงินกู้ในการนำไปทำการเกษตรทำนา รายละ 2,000 – 3,000 บาท ต่อคน โดยมีดอกเบี้ยร้อยละ 1 บาทต่อเดือน ประธานกลุ่ม คือ นายสุรสิงห์ ศรีใจ หมู่ที่ 1บ้านหลวง ร่วมกับคณะกรรมการจากหลายหมู่บ้านเข้ามาเป็นตัวแทนในการดำเนินงานระดับตำบล

ประเพณีที่สำคัญของชาวบ้านตำบลบ้านหลวง (ที่มีในตำบลบ้านหลวง)

ชุมชนตำบลบ้านหลวง มีประเพณีที่เกี่ยวข้องกับสังคมและตนเองตลอดทั้งปี ซึ่งแต่ละประเพณีแตกต่างกันไป เพราะในพื้นที่มีความหลากหลายด้านวัฒนธรรมชุมชน โดยเฉพาะพี่น้องชนชาวไทยภูเขาจะมีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง ประเพณีในตำบลบ้านหลวง ประกอบด้วย

ประเพณีสลากภัตต์ (คนเหนือ / ประเพณีตานก๋วยสลาก)

สลากภัตต์ หมายถึง อาหารที่ถวายแด่พระสงฆ์โดยพิธีจับสลาก (สลาก หรือฉลาก) สลากภัตต์เป็นประเพณีที่ยึดถือปฏิบัติกันมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล ในสมัยที่ข้าวยากมากแแพงประชาชนเกิดความเดือดร้อน ของที่จะนำมาถวายแด่พระภิกษุสงฆ์และไม่เพียงพอที่จะถวายครบทุกคน จึงได้คิดหาวิธีถวายของแด่พระสงฆ์ให้น้อยลง โดยวิธีจับสลากแล้วจึงถวายของแล้วพระพุทธรูปก็ได้ทรงประทานพุทธรูปอนุญาตให้มีสลากภัตต์จนทุกวันนี้

ก๋วย คือ กระชู หรือ ชะลอม ประเพณีตามก๋วยสลากของภาคเหนือ เริ่มตั้งแต่เดือนกันยายนถึงเดือนตุลาคมของทุก ๆ ปี ซึ่งในแต่ละวัดจะกำหนดจัดประเพณีตามก๋วยสลากขึ้น 2 วัน โดยภาษาล้านนาเรียกว่า วันแรก คือ “ วันแตงดา ” (วัดจัดทำขนม/ เตรียมเครื่องถวายไทยทาน) และวันที่สอง คือ “ วัน ตาน ” (วันถวาย) โดยจะมีการประสานวันต่าง ๆ เพื่อมิให้เกิดการจัดงานวันเดียวกัน

วันแตงดา คือ บ้านแต่ละหลังคาเรือนก็จะ จัดเตรียมกระชูหรือก๋วยเล็ก ๆ บรรจุของใช้ ๆ อาหารคาวหวาน และผลไม้ เช่น ส้มเขียวหวาน ,มะม่วง ,กล้วย , อ้อย , ส้มโอมะนาว ใส่ลงในก๋วยสลากเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็รวบปลายดอกของก๋วยเข้าด้วยกัน เอากรวยดอกไม้ (ภาษาเหนือ | สวยดอก) และปัจจุบันปักไว้ตอนปลาย ส่วนก๋วยสลากหลวง ซึ่งทำด้วยกระชูขนาดใหญ่ ปัจจุบัน นิยมใช้ถังน้ำพลาสติกแทน ผูกติดกับต้นกล้วยสำหรับปักดอกไม้ของใช้ และปัจจัยข้างในใส่อาหารคาวหวานและผลไม้ต่าง ๆ ตลอดจนของใช้เครื่องอุปโภคบริโภค เหมาะสมสำหรับพระสงฆ์ในวันปอยและในวันแตงดานี้ก็จะมีการจัดเตรียมอาหารคาวหวานแลเครื่องดื่มเพื่อไว้ต้อนรับแขกที่มาร่วมมานุญ โดยการบริจาคปัจจัย เรียกว่า “ การหอมสลาก”

พอถึงวันปอยสลาก ชาวบ้านจะนำต้นก๋วยสลากไปตั้งตามหมายเลขของคนที่ทางวัดจัดเตรียมไว้เพื่อรอถวายแด่พระภิกษุสงฆ์ ในวันเดียวกันนี้จะมีคณะศรัทธาต่างหมู่บ้านที่ได้รับเชิญมาร่วมงานเรียกว่า “ หัววัด ” พร้อมด้วยพระภิกษุสามเณรและช่างฟ้อนรำนำขบวนหัววัดเข้ามา เช่น ฟ้อนเล็บ , ฟ้อนดาบ , ฟ้อนเงิง , ฟ้อนสาวไหม , ฟ้อนกลองสะบัดชัย เป็นต้น เสร็จแล้วก็นำต้นครัวทานหัววัดไปถวาย

หลังจากทำพิธีสลากภัตต์เสร็จเรียบร้อยแล้ว พระภิกษุสงฆ์ที่ได้รับการนิมนต์มาจากวัดต่างหมู่บ้านและจากวัดที่จัดงานปอยก็จะทำการจับสลากเสร็จแล้วก็จะไปรับการถวายต้นก๋วยสลากตามหมายเลขที่จับได้ และให้ศีลให้พรเป็นเสร็จพิธี ในตอนบ่ายจะมีการแห่ต้นสลากของกลุ่มหนุ่มสาวและกลุ่มพ่อบ้านแม่บ้าน ผู้ที่จะมาฟ้อนที่มาจากวัดอื่น ๆ ก็จะร่วมฟ้อนกับเจ้าภาพอีกครั้ง ในบางหมู่บ้านหรือบางวัดก็มีการประกวดแข่งขันฟ้อนด้วย การฟ้อนที่นิยมกันมากที่สุดคือ “ การฟ้อนเล็บ ” ซึ่งเป็นศิลปะประจำท้องถิ่นของชาวไทยล้านนาที่มีความอ่อนช้อยและสวยงาม

ประเพณีเป็ง หรือลอยกระทง

เป็นประเพณีอันดีงามของชาวไทยล้านนา มีมาตั้งแต่โบราณ คำว่า “ยี่” แปลว่าสองและคำว่า “เป็ง” แปลว่า วันเพ็ญเดือน 2 ซึ่งตรงกับ วันเพ็ญขึ้น 15 ค่ำเดือน 12 (เดือน 2 เหนือ) และเป็นวันเดียวกันกับวันลอยกระทง

ลอยกระทง เป็นประเพณีที่สืบทอดกันมาแต่โบราณครั้งสมัยพระพุทธองค์ได้ทรงเสด็จไปยังแม่น้ำนันทาทันที พญานันมทานาคราชได้อาราธนาให้เสด็จไปสู่สำนักพิภพด้วยศรัทธาเลื่อมใส พญานาคราชได้กราบทูลขอสิ่งที่ระลึกไว้ เพื่อไว้เป็นที่สักการบูชาในโอกาสต่อไปพระพุทธองค์ทรงประดิษฐานพระบาทไว้ที่ริมฝั่งแม่น้ำนันทาทันทีให้เป็นที่สักการบูชาของพญานาคราชสืบมา โดยความเชื่อแลเลื่อมใสในเรื่องนี้จึงเกิดมีประเพณีลอยกระทงขึ้นในหมู่พุทธศาสนิกชนทั้งหลาย เพื่อบูชารอยฝ่าพระพุทธบาท

พิธีกรรมในวันยี่เป็ง ตอนเช้าชาวบ้านจะนำดอกไม้ธูปเทียน และอาหารคาวหวานไปทำบุญตักบาตรที่วัด หลังจากที่ได้รับประทานอาหารเสร็จเรียบร้อยแล้วก็จะพากันไปทำบุญตักบาตรที่วัดอีกครั้งเพื่อถวายสังฆทานและฟังเทศน์เพื่ออุทิศส่วนกุศลไปให้กับญาติพี่น้องที่ล่วงลับไปแล้ว

ประเพณีตามข้าวใหม่ เดือน สี่เป็ง

การตามข้าวใหม่ เป็นประเพณีชาวเหนือล้านนาไทยที่สืบทอดกันมาแต่โบราณกาล ตรงกับวันเพ็ญขึ้นสิบห้าค่ำ เดือน สอง (เดือนสี่เหนือ) หลังจากที่ชาวบ้านเก็บเกี่ยวข้าวเสร็จเรียบร้อยแล้ว จะนำข้าวเปลือกและข้าวสาร ข้าวจี๊ และข้าวหลาม มาทำบุญที่วัดเพื่อบูชาต่อเจ้าแม่โพสพหรือเทวดาอารักษ์ทุ่งนา และยังเป็นการอุทิศไปให้กับสิ่งเหล่านี้ตลอดจนญาติพี่น้องที่ล่วงลับไปแล้ว

กิจกรรมในวันตามข้าวใหม่ในเดือนสี่เป็ง ตอนเช้าของวันนี้ชาวบ้านจะนำข้าวเปลือก , ข้าวสาร , ข้าวจี๊ , ข้าวหลาม และอาหารคาวหวานต่าง ๆ ไปทำบุญที่วัด ส่วนประกอบอีกสำคัญอีกอย่างหนึ่งซึ่งเป็นของกลุ่มประกอบกับการตามข้าวใหม่ก็คือ “ การตามหลัวหิงไฟพระเจ้า โดยสมมุติว่าพระเจ้าเสด็จมาผิงไฟพระเจ้า คือการทำฟืนถวายพระพุทธเจ้า โดยสมมุติว่าพระเจ้าเสด็จมาผิงไฟแก่นาวไบเล็ก ไมที่ใช้ทำหลัวหิงไฟพระเจ้าที่นิยมมากก็จะเป็นไม้จี่ หรือไม้ชิงชี ซึ่งมีลักษณะเป็นไม้เถามีหนาวไบเล็ก นำมาปอกเปลือกออกเอาเฉพาะเนื้อไม้ตากแดดให้แห้ง ส่วนอีกชนิดหนึ่งที่นิยมใช้กันมากคือ “ ไม้ฮ่องแสง ” เป็นพืชล้มลุกลำต้นโตขนาดเท่าลำแขนสูงประมาณ 4 เมตร ลักษณะคล้ายต้นดอกสีเหลืองมีอายุประมาณ 10 เดือน แล้วขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด

แต่เดิมนั้น ก่อนที่จะมีการทำบุญตามข้าวใหม่ และจุดไฟหลัวหิงไฟพระเจ้าหนึ่งวัน ชาวบ้านจะนำหลัวหิงไฟพระเจ้ามามีครวกันเป็นโคใหญ่ บรรทุกเกวียนโดยใช้ไม้มาลากตกงาให้สวยงามมีการแกเป็นขบวนมีการร้องรำทำเพลงสร้างความสนุกสนานเป็นอย่างยิ่ง จากนั้นก็จะนำมาสุมรวมกันเป็นกองไว้หน้าวิหารแล้วนำไม้ไผ่ที่ตัดใหม่ ๆ สอดแทรกไว้ในกองหลัว พอใกล้รุ่งประมาณตีสี่ ของวันเพ็ญ พระภิกษุสามเณรในวัดก็จะทำพิธีจุดไฟเผาเพื่อถวายเป็นพุทธบูชา ไม้ไผ่

ที่สอดคล้องกันอยู่ในกลองหัว เมื่อถูกเผาไหม้ก็จะแตกทำให้เกิดเสียงดัง ถือว่าเป็นสัญญาณในการบูชาพระรัตนตรัยอีกทั้งเป็นการปลุกชาวบ้านตื่นขึ้นมาเพื่อจะได้เตรียมตัวมาทำบุญตักบาตรที่วัด

ประเพณีวันสงกรานต์ (ปีใหม่เมืองเหนือล้านนา)

ประเพณีสงกรานต์หรือปีใหม่ของชาวล้านนา ตรงกับเดือน 7 เหนือ (เดือนห้าใต้) มีมาช้านาน ซึ่งมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นเป็นอย่างมาก เพราะจะมีการเปลี่ยนแปลงและเป็นการเริ่มต้นวิถีชีวิตใหม่ของชาวล้านนาไทย สมัยแต่ดั้งเดิมนั้นชาวไทยถือเอาจันทรคติและสุริยคติเป็นเครื่องกำหนดวัน , เดือน , ปี โดยถือเอาจันทรคติกำหนดข้างแรม ส่วนสุริยคติถือเอากลางเดือนเมษายน เป็นวันขึ้นต้นปีใหม่ พอมาถึง พ.ศ. 2432 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เปลี่ยนวันขึ้นปีใหม่เป็นวันที่ 1 เมษายน สมัยของจอมพล ป.พิบูลย์สงคราม เป็นนายกรัฐมนตรีได้เปลี่ยนวันขึ้นปีใหม่อีกครั้ง เพื่อให้ตรงกับสากลนิยม โดยถือเอาวันที่ 1 มกราคม เป็นวันขึ้นต้นปีใหม่ ส่วนประเพณีสงกรานต์หรือปีใหม่ของเมืองจะอยู่ช่วงระหว่าง วันที่ 13 - 17 เมษายนของแต่ละปี ซึ่งแต่ละวันจะมีความสำคัญ คือ

*วันสังขารล่อง ตรงกับวันที่ 13 เมษายน ตามความหมายของชาวไทยล้านนา เหนือ คำว่า “สังขารล่อง” หมายถึง วันเวลาและอายุร่างกายล่วงไปอีกหนึ่งปี ตอนเช้าจะมีการยิงปืนจุดพลุจุดประทัดถือเป็นการขับไล่ตัวสังขาร วันนี้เป็นวันทำความสะอาดบ้านและหมู่บ้าน เช่น เก็บกวาด ล้าง ถู แฝ้วล้างสิ่งของที่รกรุงรังต่าง ให้ไหลไปตามสังขารล่องไป

*วันเนา หรือวันเนา ตรงกับวันที่ 14 เมษายน หรือเดือน 7 เหนือเดือน 5 ใต้ วันนี้ถือว่าเป็นวันแต่งดาจะมีการทำอาหารคาวหวาน เพื่อนำไปทำบุญที่วัดในวันรุ่งขึ้นและเตรียมไว้เพื่อต้อนรับแขกหรือญาติที่มาเยือน อาหารที่นิยมทำได้แก่หน่อหนึ่งไก่ (ห่อหมก) แกงเล และจะมีการห่อขนมพื้นบ้านที่ทำด้วยวัสดุใบตอง เช่น ข้างดัมมัด ขนมเทียน (ขนมจ็อก / ขนมสามเหลี่ยม) พอถึงช่วงเย็นจะมีการขนทรายเข้าวัดก่อเป็นกองเจดีย์ทราย โดยมีความเชื่อว่าเป็นปีหนึ่ง ๆ ที่ผ่านมาระไรก็ได้เหยียบย่ำเอาเศษหิน ดิน ทราย ที่อยู่ในวัดอาจจะติดเท้าเรามาโดยไม่รู้ตัว ถ้าไม่นำทรายไปคืนวัดถือว่าเป็นปาว เมื่อตายจะไปเกิดเป็นเปรต ตามความเชื่ออีกลักษณะหนึ่งของชาวล้านนา คือ วันนี้ห้ามพูดหรือทำในสิ่งที่ไม่เป็นมงคล เช่น แย่ง คำ ว่ากล่าว ในสิ่งไม่ดี ห้ามทุบตีกัน เพราะจะทำให้ไม่เป็นมงคลต่อตนเอง และผู้ที่ถูกด่าจะโชคร้ายตลอดทั้งปี

*วันพญาวัน ตรงกับวันที่ 15 เมษายน วันนี้เป็นวันเถลิงศกอยู่ระหว่าง 2 ราศี คือ ราศีมีนและราศีเมษ เป็นวันที่เหมาะสำหรับทำพิธีมงคลต่าง ๆ ตอนเช้าไปทำบุญที่วัดพร้อมกับถวายทานขันข้าว เพื่ออุทิศส่วนกุศลไปให้ญาติมิตรที่ได้เสียชีวิตไปแล้ว พอตอนสายจะมีการถวายทาน “ ตุง ” หรือธงทิพย์ที่ทำด้วยกระดาษว่าวรูปสัตว์ 12 ราศี ผูกกับกิ่ง

ไม่นำไปปักที่กองเจดีย์ทราย แล้วนำด้ายสายสิญจน์น้ำขมิ้นถวายทานเจดีย์ทราย และฟังเทศน์ ฟังธรรม อาณิสสก็ปีใหม่ โดยมีเนื้อหาสาระเป็นการบอกเล่าถึงการเดินทางสังขารไปวันใด ชื่อ อะไร ปีนี้อะไรไม่ดี ฟ้าฝนเป็นยังไง จะก่อให้เกิดความเสียหายอะไรบ้าง อนึ่งวันนี้เป็นวันดำหัวผู้เฒ่าผู้แก่ ผู้สูงอายุที่เป็นญาติมิตรสนิทสนมและนับถือ โยการที่นำขนม ฐูปเทียน ข้าวตอกดอกไม้และเครื่องอุปโภคบริโภค เช่นผ้าขาวม้า (ผ้าต่อง) ผ้าพื้นเมือง เป็นต้น หลังจากทำบุญเสร็จพิธีกันเรียบร้อยแล้วในครอบครัวอาจจะมีการไปเที่ยวตามสถานที่แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบล อำเภอ ร่วมกันเป็นคณะด้วย

***วันปากปี** ตรงกับวันที่ 16 เมษายน เป็นวันที่บอกให้เราทราบว่าวันแรกของปีใหม่ได้เริ่มต้นแล้วในวันนี้ ชาวบ้านจะพากันไปวัดเพื่อทำพิธีส่งเคราะห์หมู่บ้านหรือแบ่งบ้าน กานแบ่งบ้าน (ส่งเคราะห์) ประเพณีในตำบลบ้านหลวง มีการสงฆ์พระเพชร (พระเพชรเป็นพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองตำบลบ้านหลวง) ที่มีการนับถือทั้งตำบล โดยจะมีการทำพิธีนำพระเพชรทรงเกวียน มีผู้หญิงแม่บ้านหาบขนมถวาย (หาบสาเหล็ก) และจะมีการสาदनํ้าเพื่อเป็นการสงฆ์พระตลอดทางที่เดินในหมู่บ้านในตำบล

***วันปากเดือน** ตรงกันวันที่ 17 เมษายน วันนี้เป็นสำคัญอีกวันหนึ่ง ชาวบ้านทั่วไปยังมีการไปรดน้ำดำหัวผู้เฒ่าผู้แก่ หรือผู้สูงอายุที่ตนเองนับถือและเล่นระนํ้ากันตามปกติ ในส่วนของคณะสงฆ์ได้ถือเอาวันนี้เป็นวันทำการการะพระเถระผู้ใหญ่ เช่น เจ้าคณะตำบล เจ้าคณะอำเภอและพระเถระที่มีพรรษามากและเป็นที่ยอมรับนับถือของเหล่าพุทธศาสนิกชนทั่วไป

การสืบชะตาหมู่บ้าน

เป็นประเพณีที่ทำสืบทอดกันมานาน เชื่อกันว่าเป็นการต่ออายุให้ยืนยาวต่อไป เป็นการสร้างเกราะกำบังทำให้เรื่องร้ายกลายเป็นดี เป็นการเพิ่มสิริมงคล การสืบชะตาหมู่บ้านเป็นเรื่องของคนทั้งหมู่บ้าน จะทำก็ต่อเมื่อเกิดมีเหตุภัยต่างๆ เกิดขึ้นในหมู่บ้าน อุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรมก็มากกว่า มีการนำสายสิญจน์โยงไปทั่วทุกหลังคาบ้านเพื่อให้ส่วนกุศลแผ่แผ่คุ้มครองทั่วกัน

การลงฝ้ายหม้อหนึ่ง , ไหข้าว

การลงฝ้ายหม้อหนึ่ง , ไหข้าว เป็นความเชื่ออย่างหนึ่งของชาวไทยล้านนาไทยเกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ อำนาจเร้นลับเหนือมนุษย์ โดยได้สืบทอดกันมานานตามความเชื่อว่าภาชนะหรือเครื่องใช้ในครัวเรือน เช่น หม้อหนึ่ง ไหข้าว เตาไฟ และอื่น ๆ จะมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์สถิตย์รักษาอยู่ในท้องถิ่นเรียกว่า “ฝ้าย” หม้อหนึ่ง ไหข้าว ซึ่งเปรียบเสมือนผู้หญิงทุกคนต่างให้ความเคารพนับถือมาก การลงฝ้ายหม้อหนึ่ง เป็นเรื่องเฉพาะบุคคลจะกระทำก็ต่อเมื่อเจ็บไข้ ไข้ได้ป่วย หรือของหาย คนหาย เป็นการทํานายทายักเพื่อนเป็นการค้นหาสาเหตุ

ของการป่วยไข้หรือสาเหตุที่ทำให้ของหายทำในลักษณะคล้าย ๆ กับการทรงเจ้าเข้าผีที่
ผลทางด้านจิตใจ ทำให้เกิดปัญหามีความมานะพยายามที่จะแก้ไขปัญหานั้นสิ่งที่เกิดขึ้นให้
หมดสิ้นไปอย่างถูกต้อง

ประเพณีพิธีกรรมสงเคราะห์

เป็นพิธีกรรมที่สร้างขึ้นตามความเชื่อของชาวล้านนาไทยด้านการเช่น ปวงสรรพบูชา เพื่อ
จัดปัดเป่าสิ่งที่เลวร้ายหรือให้สิ่งร้ายกลายเป็นดี จะทำก็ต่อเมื่อเจ็บไข้ ไข้ป่วย หรือโชค
ไม่ดี ทำสิ่งใดก็ล้มเหลว อีทั้งยังได้รับภทภัยต่าง ๆ แทบจะเอาชีวิตไม่รอด การสงเคราะห์
เป็นการเพิ่มขวัญกำลังใจให้มีความมานะพยายามที่จะเอาชนะสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเพื่อที่จะ
ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างผาสุก สิ่งที่ต้องเตรียมในการสงเคราะห์

- 1 ข้าวตอกดอกไม้ สวยหมากพลู สะตวง
1. เทียนเล่ม 1 เล่ม เทียนเล่มเฟื่อง 8 เล่ม
2. อาหารคาวหวาน
3. ปัจจัย ผ้าขาวม้าแดง อย่างละ 1 ชิ้น
4. น้ำมันส้มป่อย ด้ายสายสิญจน์

เมื่อเตรียมเสร็จก็นำของทุกอย่างใส่ในสะตวง เมื่อพร้อมก็เริ่มทำพิธีและผู้ที่ทำพิธีจะ
กล่าวคำสงเคราะห์ หลังจากที่ทำพิธีเสร็จแล้วก็มีการผูกข้อมือให้พรและประพรมน้ำมัน
ส้มป่อย ต่อจากนั้นจะนำสะตวงไปส่งไว้ในทางทิศตะวันตก และห้าหันหลังกลับไปดูและ
ควรพูดกันในสิ่งที่เป้นมงคลเท่านั้น

ประเพณีเลี้ยงหอยชาวบ้าน

ชาวบ้านไทยล้านนาทางเหนือมีความเชื่อว่า บ้านเมือง หรือบ้านที่อยู่อาศัยทุกหลังคาเรือน
ในหมู่บ้าน ในตำบลจะมีผีหรือเทวดารักษาอยู่ ทำหน้าที่ช่วยคุ้มครองดูแลรักษาให้ผู้อาศัยอยู่อย่างมี
ความสุขปราศจากภทภัยต่าง ๆ มารบกวนทั้งยังช่วยป้องกันไม่ให้สิ่งชั่วร้ายเข้ามาในบริเวณบ้านได้
เมื่อถึงวันสำคัญทางประเพณี เช่นปีใหม่เมือง วันสำคัญทางพุทธศาสนา ชาวบ้านจะมีการนำของ
ถวายเหมือนกับไปวัดทั่วไป เพื่อขอให้เจ้าของหอยบ้านเมืองคุ้มครองตลอดไป

ประเพณีกินวอ (ชาวเขาเผ่าลาหู่)

ในช่วงเดือนมกราคม ของทุกปี ประเพณีชาวเขาเผ่าลาหู่ในตำบลบ้านหลวง จะมีการ
สนุกสนานครั้งเรงไปพร้อมกับการทำบุญของชนเผ่า คล้าย ๆ กับประเพณีสลากภัตต์ แต่มีการ
ดำเนินพิธีการเป็นระยะเวลา 3 วัน โดยมีกรเลี้ยงอาหารการกินของเพื่อนบ้านที่เข้ามาในหมู่บ้าน
ทุกคนโดยไม่จำกัดว่า จะเป็นใคร เมื่อมาเยี่ยมหมู่บ้าน ทางหัวหน้าหมู่บ้านและลูกบ้านจะต้อนรับ
อย่างดี เบะมีการละเล่นของชนเผ่าที่เป็นเอกลักษณ์ท้องถิ่นในหมู่บ้านด้วย อาหารที่ทำการเลี้ยง

ส่วนมากจะหาได้ในหมู่บ้านที่มักจะนำมาทำกันจะเป็นสัตว์ที่เลี้ยงไว้ เช่น หมู ปลา ไก่ เป็นต้น เหล่าที่ดีจะเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านที่ทำมาจากข้าวโพดหรือไวน์ผลไม้ต่าง ๆ

ผู้สูงอายุในตำบลบ้านหลวง

ตารางที่ 3 : แสดงจำนวนผู้สูงอายุในตำบลบ้านหลวง ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป

หมู่ที่	บ้าน	จำนวนผู้สูงอายุ		รวม
		ชาย	หญิง	
1	บ้านหลวง	45	40	85
2	บ้านป่าแดด	30	26	56
3	บ้านสันห้าง	44	40	84
4	บ้านป่าก้อ	14	12	26
5	บ้านป่าแดง	22	21	43
6	บ้านใหม่โพธิ์งาม	16	11	27
7	บ้านจัดสรร	13	6	19
8	บ้านใหม่ทรายคำ	18	19	37
9	บ้านป่าแดงอภิวัดน์	13	16	29
10	บ้านโป่งพัฒนา	15	10	25
รวม		230	201	431

ผู้พิการในตำบลบ้านหลวง

ตารางที่ 4 : แสดงจำนวนผู้พิการในตำบลบ้านหลวง

หมู่ที่	บ้าน	จำนวนผู้พิการ		รวม
		ชาย	หญิง	
1	บ้านหลวง	-	1	1
2	บ้านป่าแดด	6	4	10
3	บ้านสันห้าง	2	-	2
4	บ้านป่าก้อ	2	1	3
5	บ้านป่าแดง	2	3	5
6	บ้านใหม่โพธิ์งาม	1	4	5

หมู่ที่	บ้าน	จำนวนผู้พิการ		รวม
		ชาย	หญิง	
7	บ้านจัดสรร	1	1	2
8	บ้านใหม่ทรายคำ	3	1	4
9	บ้านป่าแดงอภิวัดน์	1	1	2
10	บ้านโป่งพัฒนา	2	-	2
รวม		20	16	36

สภาพปัญหายาเสพติดในชุมชน

ตารางที่ 5 : แสดงข้อมูลจำนวนผู้ได้รับผลกระทบกับปัญหาเสพติดในตำบลบ้านหลวง

หมู่ที่	บ้าน	จำนวนผู้ได้รับผลกระทบจากยาเสพติด (อาชีพเกี่ยวข้อง)				รวม (คน)
		รับจ้าง	เกษตรกรรม	ว่างงาน	กรรมกร	
1	บ้านหลวง	5	-	-	-	5
2	บ้านป่าแดง	7	3	-	-	10
3	บ้านสันห้าง	-	30	-	-	30
4	บ้านป่าก่อ	4	-	-	-	4
5	บ้านป่าแดง	11	-	-	-	11
6	บ้านใหม่โพธิ์งาม	3	2	-	-	5
7	บ้านจัดสรร	4	-	5	5	14
8	บ้านใหม่ทรายคำ	30	-	10	60	100
9	บ้านป่าแดงอภิวัดน์	6	-	6	-	12
10	บ้านโป่งพัฒนา	-	14	-	-	14
รวม		70	49	21	65	205

3.3 สถานการณ์และสภาพปัญหาเด็กและเยาวชน

ตารางที่ 6: รายชื่อเด็กและเยาวชนที่มีปัญหาและความต้องการในการช่วยเหลือ (ปี 2545)

ที่	ชื่อ - นามสกุล	อายุ	ที่อยู่	ปัญหาที่พบ				ผู้ดูแล	ความต้องการช่วยเหลือ
				เอดส์	ยาเสพติด	กำพร้า	ถูกทอดทิ้งจาก		
1	ค.ญ. บัว ทวีสุขวิทยา	10	26 ม.1	✓	-	พ่อ	-	ยาย	ทุนการศึกษา
2	ค.ช.อนิรุท หน่อแก้ว	6	13 ม.1	✓	-	-	พ่อ	แม่	ทุนประกอบอาชีพ
3	ค.ช. พิเชษฐ์ บุญมา	13	3 ม.1	✓	-	พ่อ แม่	-	ยาย	ทุนการศึกษา
4	ค.ญ.จิราพร หน่อแก้ว	15	34 ม.1	✓	-	พ่อ แม่	-	ยาย	เบี้ยสงเคราะห์
5	ค.ช.สุชัย ตามั่น	13	18 ม.1		✓	-	พ่อ	แม่	ทุนประกอบอาชีพ
6	ค.ญ.นงศ์ลักษณ์ ไม้ทองดี	15	69ม.1	-	-	-	พ่อ	แม่	ทุนประกอบอาชีพ
7	ค.ช.กมลพรรณ สันใจ	14	109 ม.1	✓	-	-	พ่อ	แม่	ทุนการศึกษา
8	ค.ญ. สุภารัตน์ ดวงคำ	5	10/1 ม.1	✓	-	-	แม่	พ่อ	เบี้ยสงเคราะห์
9	ค.ช. สุจริต จินาเรือง	8	38ม.1	-	-	พ่อ แม่	-	ตา ยาย	ทุนการศึกษา
10	ค.ช. กิติกร หลักงาม	6	35ม.1	-	✓	-	-	ตา ยาย	ทุนการศึกษา
11	ค.ช.ภานุพงษ์ ธิมา	5	139 ม.1	-	-	-	พ่อ	แม่	เบี้ยสงเคราะห์
12	ค.ช.เจษฎา บุญอินทร์	4	142 ม.1	-	-	-	พ่อ	แม่	เบี้ยสงเคราะห์
13	ค.ช.พิสุทธิ สันใจ	8	93ม.1	-	-	-	แม่	พ่อ	ทุนการศึกษา
14	ค.ช.พิพัฒน์ สันใจ	13	93ม.1	-	-	-	แม่	พ่อ	ทุนการศึกษา

ที่	ชื่อ - นามสกุล	อายุ	ที่อยู่	ปัญหาที่พบ				ผู้ดูแล	ความต้องการ การช่วยเหลือ
				เอดส์	ยาเสพติด	กำพร้า	ถูกทอดทิ้งจาก		
15	ค.ช.ชัชชนันท์ นวลแก้ว	11	156 ม.1	-	-	-	พ่อแม่	อา	ทุนการศึกษา
16	ค.ญ.เจนจิรา นวลแก้ว	5	156 ม.1	-	-	พ่อแม่	-	ปู่ า	ทุนการศึกษา
17	นายอุดม ปาน้อย	16	21ม.1	-	-	พ่อแม่	-	ยาย	ทุนประกอบอาชีพ
18	ค.ช.เมธิพงษ์ รินทร์	9	126 ม.1	-	-	-	พ่อแม่	แม่	ทุนการศึกษา
19	ค.ญ.นุชราภรณ์ ศิริปา	12	118 ม.2	-	-	พ่อแม่	-	ยาย	ทุนการศึกษา
20	ค.ญ.รัตติกาล ทวีพรรณ	16	110 ม.2	✓	-	พ่อแม่	-	ยาย	ทุนประกอบอาชีพ
21	ค.ช.มนัส ทวีพันธ์	11	120 ม.2	✓	-	พ่อแม่	-	ตา	ทุนการศึกษา
22	ค.ช.ภูวดล ทวีพันธ์	8	120 ม.2	✓	-	พ่อแม่	-	ตา	ทุนการศึกษา
23	ค.ช.วัทนศิริ ผิวราม	9	58ม.2	✓	-	พ่อแม่	-	ยาย	ทุนการศึกษา
24	ค.ญ.สุดารัตน์ วงศ์ดอก	9	129 ม.2	-	-	-	พ่อแม่	แม่	ทุนการศึกษา
25	ค.ญ.กมลวรรณ สุภรักษ์	10	91ม.2	✓	-	พ่อแม่	-	ลุง	ทุนการศึกษา
26	ค.ญ.ทักษิณีย์ กำ กิ่ง	10	91ม.2	✓	-	พ่อแม่	-	ยาย	ทุนการศึกษา
27	ค.ช.พลวัตร วันดี	10	80ม.2	-	-	-	พ่อแม่	แม่	ทุนการศึกษา

ที่	ชื่อ - นามสกุล	อายุ	ที่อยู่	ปัญหาที่พบ				ผู้ดูแล	ความต้องการ การช่วยเหลือ
				เอดส์	ยาเสพติด	กำ พร้า	ถูก ทอดที่ ง จาก		
28	ด.ญ.ฝ้าย ศิริปา	11	122 ม.2	✓	-	-	แม่	พ่อ	ทุนการศึกษา
29	ด.ช.ภูวดล ทูปผล	12	93ม.2	✓	-	พ่อ แม่	-	ยาย	ทุนการศึกษา
30	ด.ช.ตุ้ม ผิวคำ	10	13ม.2	✓	-	-	พ่อ	แม่	ทุนการศึกษา
31	ด.ช.แพรพรอ อินทรยศ	6	85ม.2	✓	-	-	แม่	พ่อ	ทุนการศึกษา
32	ด.ช.ประจักษ์ ธิมา	10	87ม.2	✓	-	พ่อ แม่	-	ยาย	ทุนการศึกษา
33	ด.ช.วีรพันธ์ ศิริ ปา	9	80ม.2	-	✓	-	พ่อ	แม่	ทุนการศึกษา
34	ด.ช.ประวัติ แซ่ยี่	5	- ม.3	-	-	พ่อ แม่	-	ยาย	ทุนการศึกษา
35	ด.ช.ประวรรณ แซ่ยี่	5	- ม.3	-	-	พ่อ แม่	-	ยาย	ทุนการศึกษา
36	ด.ช.สุภชัย แซ่ยี่	8	- ม.3	-	-	พ่อ แม่	-	ยาย	ทุนการศึกษา
37	ด.ญ.หทัยทิพย์ ศรี ใจ	8	- ม.3	-	-	-	พ่อ	แม่	ทุนการศึกษา
38	ด.ช.จักรกริช วงค์ษา	10	- ม.3	-	-	พ่อ แม่	-	ลุง	ทุนการศึกษา
39	ด.ญ.นฤมล สำราญ	13	- ม.3	✓	-	พ่อ แม่	-	ป้า	ทุนการศึกษา
40	ด.ญ.อรณี ผิวนวน	9	- ม.3	✓	-	พ่อ แม่	-	ตา ยาย	ทุนการศึกษา
41	ด.ญ.นิตยา ดอกปาน	9	- ม.3	-	✓	-	พ่อ	แม่	ทุนการศึกษา

ที่	ชื่อ - นามสกุล	อายุ	ที่อยู่	ปัญหาที่พบ				ผู้ดูแล	ความต้องการ การช่วยเหลือ
				เอดส์	ยาเสพติด	กำ พว้า	ถูก ทอดที่ ง จาก		
42	ด.ช.สาคร กันแสง	12	- ม.3	-	✓	แม่	พ่อ	แม่	เบี้ยสงเคราะห์
43	ด.ช.ธวัตร บุญทา	5	- ม.3	✓	-	พ่อ	แม่	พ่อ	ทุนประกอบ อาชีพ
44	ด.ช.เอก ไชยเมือง	10	- ม.3	-	-	พ่อ	-	พ่อ	ทุนประกอบ อาชีพ
47	ด.ญ.จิตาภา ปัญญา	4	- ม.3	✓	-	แม่	พ่อ	แม่	ทุนประกอบ อาชีพ
48	นายประสิทธิ์สัน ทอน	15	- ม.3	-	✓	แม่	-	แม่	ทุนประกอบ อาชีพ
49	ด.ช.บุญรอด ดวงวิไล	13	70ม.3	-	-	-	พ่อ	แม่	ทุนประกอบ อาชีพ
50	ด.ญ.เชียงใหม่ เหลมแปลง	14	56 ม.3	-	-	พ่อ แม่	-	ตา ยาย	ทุนการศึกษา
51	ด.ญ.เกศรา จันคำ	6	37 ม.3	✓	-	พ่อ แม่	-	ตา ยาย	ทุนการศึกษา
52	ด.ช.จะทอง จะเหลอ	7	155 ม.3	-	✓	พ่อ แม่	-	ตา ยาย	ทุนการศึกษา
53	ด.ญ.นามีกุย จะเหลอ	12	155 ม.3	✓	-	พ่อ แม่	-	ตา ยาย	ทุนการศึกษา
54	ด.ช.จะสอ พะกำ	13	156 ม.3	-	✓	พ่อ แม่	-	ตา ยาย	ทุนการศึกษา
55	ด.ช.สมพงษ์ จะกำ	5	147 ม.3	✓	-	พ่อ แม่	-	ตา ยาย	ทุนการศึกษา
56	ด.ช.อนุรักษ์ จะอื้อ	5	515 ม.3	✓	-	พ่อ แม่	-	ตา ยาย	ทุนการศึกษา
57	ด.ช.อาทิตย์ แสนคื้อ	1	141 ม.3	✓	-	พ่อ แม่	-	ตา ยาย	ทุนการศึกษา

ที่	ชื่อ - นามสกุล	อายุ	ที่อยู่	ปัญหาที่พบ				ผู้ดูแล	ความต้องการ การช่วยเหลือ
				เอดส์	ยาเสพติด	กำพร้า	ถูกทอดทิ้งจาก		
58	ค.ช.ธิติพัฒน์ จะเลื้อ	1	503 ม.3	✓	-	พ่อ แม่	-	ตา ยาย	ทุนการศึกษา
59	ค.ช.ยะสอ แสนหม้อ	12	109 ม.3	✓	-	พ่อ แม่	-	ตา ยาย	ทุนการศึกษา
60	ค.ช.จะแกะ จะกำ	13	- ม.3	-	✓	พ่อ แม่	-	ตา ยาย	ทุนการศึกษา
61	ค.ช.ชวลิต หนะน้อย	10	- ม.3	-	✓	พ่อ แม่	-	ตา ยาย	ทุนการศึกษา
62	ค.ช.ออแต จะแส	4	- ม.3	✓	-	พ่อ แม่	-	ตา ยาย	ทุนการศึกษา
63	ค.ช.เหลา จะปู่	10	- ม.3	✓	-	พ่อ แม่	-	ตา ยาย	ทุนการศึกษา
64	สรวุฑ จิตา	4	- ม.3	-	-	พ่อ แม่	-	ตา ยาย	ทุนการศึกษา
65	ค.ช.จะโบ จิตา	7	- ม.3	✓	-	พ่อ แม่	-	ตา ยาย	ทุนการศึกษา
66	ค.ญ.นาอื้อ จิตา	5	- ม.3	✓	-	พ่อ แม่	-	ตา ยาย	ทุนการศึกษา
67	ค.ช.ไ่อะ ลอหมั่น	6	- ม.3	-	✓	พ่อ แม่	-	ตา ยาย	ทุนการศึกษา
68	ค.ช.จินดา จิตา	9	- ม.3	-	-	พ่อ แม่	-	ตา ยาย	ทุนการศึกษา
69	ค.ช.ทศพล นาหนองดุม	14	96 ม.3	-	✓	พ่อ แม่	-	ตา ยาย	ทุนการศึกษา
70	ค.ช.ปิยะ ศรีพันธ์	12	128 ม.3	✓	-	-	พ่อ	แม่	ทุนการศึกษา
71	ค.ช.สุรวุฑ ช่วยนุกูล	4	86 ม.3	✓	-	พ่อ แม่	-	ตา ยาย	ทุนการศึกษา

ที่	ชื่อ – นามสกุล	อายุ	ที่อยู่	ปัญหาที่พบ				ผู้ดูแล	ความต้องการ การช่วยเหลือ
				เอดส์	ยาเสพติด	กำพร้า	ถูกทอดทิ้งจาก		
72	ด.ช.ศักดิ์สิทธิ์ สุนันตะ	4	33 ม.4	-	✓	พ่อ แม่	-	ปู่ย่า	เบี้ยสงเคราะห์
73	ด.ช.วิชาญ เรือนใจ	16	107 ม.4	-	✓	พ่อ	-	แม่	ทุนประกอบอาชีพ
74	ด.ช.วุฒิชัย วงศ์เครา	6	49 ม.4	✓	-	พ่อ แม่	-	ตา ยาย	ทุนประกอบอาชีพ
75	ด.ช.ศักดิ์สิทธิ์ วงศ์สุวรรณ	16	112 ม.4	✓	-	พ่อ แม่	-	ยาย	ทุนประกอบอาชีพ
76	ด.ช.ธีรการณ ปัญญาคำ	16	117 ม.4	✓	-	พ่อ	-	แม่	ทุนประกอบอาชีพ
77	ด.ช.อาทิตย์ ใจหู่	15	- ม.4	✓	-	-	พ่อ	แม่	ทุนประกอบอาชีพ
78	ด.ญ.รัชฎา ใจหู่	11	- ม.4	✓	-	พ่อ	-	แม่	ทุนประกอบอาชีพ
79	ด.ช.เบญจวัฒน์ นวลบุญ	16	110 ม.4	✓	-	-	พ่อ	แม่	ทุนประกอบอาชีพ
80	ด.ช.ธน จินาเรือง	16	- ม.4	✓	-	พ่อ แม่	-	ปู่ย่า	ทุนประกอบอาชีพ
81	ด.ช.ภาคภูมิ หวลกาบ	6	11 ม.4	✓	-	พ่อ แม่	-	ตา ยาย	เบี้ยสงเคราะห์
82	ด.ช.เอกภพ ศรีธิไกรสร	5	- ม.4	✓	-	พ่อ แม่	-	ตา ยาย	ทุนการศึกษา
83	ด.ญ.ภัคจิรา คำปิ่น	8	- ม.4	-	✓	พ่อ แม่	-	ตา ยาย	ทุนการศึกษา
84	ด.ช.สหบดี อินทร	11	52ม.4	-	-	แม่	-	พ่อ	ทุนประกอบอาชีพ
85	ด.ช.เอกริน จินาเรือง	14	- ม.4	-	-	แม่	-	พ่อ	ทุนประกอบอาชีพ

ที่	ชื่อ - นามสกุล	อายุ	ที่อยู่	ปัญหาที่พบ				ผู้ดูแล	ความต้องการ การช่วยเหลือ
				เอดส์	ยาเสพติด	กำ พร้า	ถูก ทอดที่ ง จาก		
86	ด.ช.อนันต์ บุญปิ่น	7	93 ม.5	-	-	พ่อ แม่	-	ตา ยาย	ทุนการศึกษา
87	ด.ช.เสกสรร งามเมือง	12	6 ม.5	-	✓	พ่อ แม่	-	ป้า	ทุนการศึกษา
88	ด.ช.เฉลิม อินตะ ไพล	10	4 ม.5	✓	-	พ่อ	-	แม่	ทุนการศึกษา
89	ด.ญ.สุวิมล เกิดแก้ว	8	74 ม.5	✓	-	พ่อ แม่	-	ป้า	ทุนการศึกษา
90	ด.ญ.ศิริพร สุภาคำ	6	128 ม.5	✓	-	พ่อ	-	แม่	ทุนการศึกษา
91	ด.ญ.วิว ท้าวแก้ว	6	71 ม.5	-	-	-	พ่อ	แม่	ทุนการศึกษา
92	ด.ช.หนุ่ม มหายศ	6	126 ม.5	-	-	พ่อ	-	แม่	ทุนการศึกษา
93	ด.ช.ฤทธิเกียรติ ดอกจัน	5	8 ม.5	-	✓	พ่อ แม่	-	ตา ยาย	ทุนประกอบ อาชีพ
94	ด.ช.กิติ โสภา	7	22 ม.5	-	-	พ่อ	-	แม่	ทุนประกอบ อาชีพ
95	นายหนุ่ม โสภา	15	22 ม.5	-	✓	พ่อ	-	แม่	ทุนประกอบ อาชีพ
96	ด.ช.เทิดเกียรติ แสน โบราณ	12	129 ม.5	-	-	พ่อ	-	แม่	ทุนการศึกษา
97	ด.ญ.นุชรีย์ คำเปียง	5	13 ม.6	✓	-	พ่อ แม่	-	ตา	เบี้ยสงเคราะห์
98	ด.ช.นัฐพงษ์ งามเมือง	12	12 ม.6	✓	-	-	พ่อ แม่	ตา ยาย	ทุนการศึกษา
99	ด.ช.นุรักษ์ ใจสม	12	9 ม.6	-	✓	พ่อ แม่	-	ตา ยาย	ทุนการศึกษา

ที่	ชื่อ – นามสกุล	อายุ	ที่อยู่	ปัญหาที่พบ				ผู้ดูแล	ความต้องการ การช่วยเหลือ
				เอดส์	ยาเสพติด	กำพร้า	ถูกทอดทิ้งจาก		
100	ด.ช.ชนกร ยวงคำ	2	30 ม.6	✓	-	พ่อ แม่	-	ตา ยาย	เบี้ยสงเคราะห์
101	ด.ช.ภูวดล คุณชนะ	6	23 ม.6	✓	-	พ่อ	-	แม่	ทุนการศึกษา
102	ด.ญ.รุ่งริษา สุริยะ	11	- ม.6	-	✓	-	แม่	พ่อ	ทุนการศึกษา
103	ด.ญ.กลอยใจ เลิศวาริน	15	11 ม.7	-	-	พ่อ แม่	-	ป้า	ทุนการศึกษา
104	ด.ญ.อมรรัตน์ บังคมเดช	10	3 ม.7	✓	-	พ่อ	-	แม่	ทุนการศึกษา
105	ด.ญ.นฤมล โพธิ์	10	9 ม.7	-	-	พ่อ แม่	-	น้ำ	ทุนการศึกษา
106	ด.ญ.ปิ่นฤทัย สมพันธ์	8	23 ม.8	-	-	พ่อ แม่	-	ตา	ทุนการศึกษา
107	นางสาวอาชิรา ใจแปง	15	36 ม.8	-	-	พ่อ	-	ยาย	ทุนประกอบอาชีพ
108	ด.ญ.อัจฉรา เชาว์ไฉ	16	103 ม.8	✓	-	พ่อ	-	แม่	ทุนประกอบอาชีพ
109	ด.ญ.สุชาดา บุญมา	4	21 ม.8	-	-	แม่	-	พ่อ	เบี้ยสงเคราะห์
110	ด.ช.ศักดิ์ณรงค์ พริ้มจันทร์	6	59 ม.8	-	✓	-	พ่อ	แม่	ทุนการศึกษา
111	ด.ญ.บุญยง งามเมือง	7	27 ม.8	✓	-	-	พ่อ	แม่	ทุนการศึกษา
112	ด.ช.จงกร ภูมิเพ็ง	6	2 ม.8	✓	-	พ่อ แม่	-	ยาย	ทุนการศึกษา
113	น.ส.รจนา คำไหว	15	81 ม.8	✓	-	พ่อ	-	แม่	ทุนประกอบอาชีพ

ที่	ชื่อ - นามสกุล	อายุ	ที่อยู่	ปัญหาที่พบ				ผู้ดูแล	ความต้องการ การช่วยเหลือ
				เอดส์	ยาเสพติด	กำพร้า	ถูกทอดทิ้งจาก		
114	นายอเนก คำไหว	15	81 ม.8	-	✓	พ่อ	-	แม่	ทุนประกอบอาชีพ
115	นายอานนท์ คำไหว	15	81 ม.8	-	✓	พ่อ	-	แม่	ทุนประกอบอาชีพ
116	ด.ญ.แพรวนภา สินไชย	11	71 ม.8	✓	-	พ่อ แม่	-	ยาย	ทุนการศึกษา
117	ด.ญ.แก้วตา จิ่ง	10	2 ม.8	✓	-	พ่อ แม่	-	ยาย	ทุนการศึกษา
118	ด.ญ.กาญจนา มหายศ	11	20 ม.8	✓	-	-	พ่อ	แม่	ทุนประกอบอาชีพ
119	น.ส.รจนา คุณชนะ	15	74 ม.8	-	-	พ่อ	-	แม่	ทุนประกอบอาชีพ
120	ด.ช.อนันต์ วิรามมาตร	8	74 ม.8	✓	-	พ่อ	-	แม่	ทุนการศึกษา
121	ด.ญ.กึ่งกษณ์ สันแก้ว	5	21 ม.8	✓	-	แม่	-	พ่อ	ทุนประกอบอาชีพ
122	ด.ช.มงคล บุญปิ่น	14	44 ม.9	-	✓	พ่อ แม่	-	ยาย	ทุนการศึกษา
123	ด.ญ.ศศิธร แสนคำ	5	16 ม.9	✓	-	พ่อ แม่	-	ป้า	เบี้ยสงเคราะห์
124	ด.ช.ภาคภูมิ สัมพันธ์	13	22 ม.9	-	-	พ่อ แม่	-	น้ำ	ทุนการศึกษา
125	ด.ญ.ชลดา มณีรำพรรณ	6	81 ม.9	✓	-	-	แม่	พ่อ	เบี้ยสงเคราะห์
126	ด.ญ.อรสุดา กันธา	8	71 ม.9	-	-	พ่อ แม่	-	ตา	ทุนการศึกษา

ที่	ชื่อ - นามสกุล	อายุ	ที่อยู่	ปัญหาที่พบ				ผู้ดูแล	ความต้องการ การช่วยเหลือ
				เอดส์	ยาเสพติด	กำพร้า	ถูกทอดทิ้งจาก		
127	ด.ญ.ศิราภา ใจแว้น	3	4 ม.9	✓	-	แม่	-	พ่อ	เบี้ยสงเคราะห์
128	ด.ญ.วรรณมา สีมา	12	11 ม.9	-	-	-	แม่	พ่อ	ทุนการศึกษา
129	ด.ญ.รัชชนก หลวงทอง	4	40 ม.9	-	✓	-	พ่อ	แม่	เบี้ยสงเคราะห์
130	ด.ญ.สุภาพร งามเมือง	2	53 ม.9	✓	-	-	พ่อ	แม่	เบี้ยสงเคราะห์
131	ด.ญ.ศิรินันท์ แสงแก้ว	13	55 ม.9	✓	-	พ่อ	-	แม่	ทุนประกอบอาชีพ
132	ด.ญ.รัตติกาล ชันคำ	9	67 ม.9	-	-	พ่อ แม่	-	ตา ยาย	ทุนประกอบอาชีพ
133	ด.ช.ประพัฒน์ ชัยหมื่นยอง	13	68 ม.9	✓	-	พ่อ	-	แม่	ทุนประกอบอาชีพ
134	ด.ช.เอกชัย จะตะ	2	118 ม.10	✓	-	พ่อ แม่	-	อา	ทุนการศึกษา
135	น.ส.ศลยาคนบสวรรค์	15	139 ม.10	✓	-	พ่อ แม่	-	ป้า	ทุนการศึกษา
136	ด.ญ.อีโปหล่า แตกู่	8	116 ม.10	✓	-	พ่อ แม่	-	ยาย	ทุนประกอบอาชีพ
137	นายชอแต ปอดอแก้ว	16	64 ม.10	-	✓	พ่อ	-	แม่	ทุนการศึกษา
138	ด.ญ.มาลี จะล่อ	11	35 ม.10	-	✓	พ่อ แม่	-	ยาย	ทุนการศึกษา
139	นายยูหา แตกู่	17	116 ม.10	-	✓	พ่อ แม่	-	ยาย	ทุนประกอบอาชีพ

ที่	ชื่อ - นามสกุล	อายุ	ที่อยู่	ปัญหาที่พบ				ผู้ดูแล	ความต้องการ การช่วยเหลือ
				เอดส์	ยาเสพติด	กำ พร้า	ถูก ทอดที่ ง จาก		
140	ค.ช.ทวีโรจน์ ปอแสนใจ	8	21 ม.10	-	-	พ่อ แม่	-	ตา	ทุนการศึกษา
141	นายวิชัย ปอผอง	15	47 ม.10	-	✓	พ่อ แม่	-	อา	ทุนการศึกษา
142	ค.ช.นอดา ปอบู	11	87 ม.10	✓	-	พ่อ แม่	-	ป้า	ทุนการศึกษา
143	ค.ช.สุรศักดิ์ จะแล	2	58 ม.10	✓	-	-	พ่อ	แม่	ทุนการศึกษา
144	ค.ช.จะที ปะกัว	14	79 ม.10	-	✓	พ่อ แม่	-	พี่	ทุนการศึกษา
145	ค.ญ.บามีแก้ว ปะกัว	43	7 ม.10	✓	-	พ่อ แม่	-	พี่	ทุนประกอบ อาชีพ
146	ค.ญ.พัชร จะเลื่อ	2	116 ม.10	-	-	-	พ่อ	แม่	ทุนการศึกษา
147	ค.ญ.นามีแสง แต่กู	13	83 ม.10	✓	-	พ่อ แม่	-	ยาย	ทุนการศึกษา
148	ค.ญ.ชุติมา คนสวรรค์	10	83 ม.10	✓	-	พ่อ	-	แม่	ทุนประกอบ อาชีพ
149	ค.ญ.บุษกร คนสวรรค์	5	31 ม.10	✓	-	พ่อ แม่	-	ยาย	ทุนการศึกษา
150	ค.ช.มานพ จะแตะ	6	18 ม.10	✓	-	พ่อ แม่	-	ยาย	เบี้ยสงเคราะห์
151	ค.ญ.สุนารี จะแตะ	11	18 ม.10	✓	-	-	พ่อ	แม่	ทุนประกอบ อาชีพ
152	ค.ญ.สุนันทา จะแตะ	13	18 ม.10	✓	-	พ่อ		แม่	ทุนประกอบ อาชีพ

3.4 ข้อมูลเกี่ยวกับเด็กที่ได้รับผลกระทบ เหตุปัจจัยของปัญหา และความต้องการ รวมถึงความจำเป็นขั้นพื้นฐานในการจัดสวัสดิการเด็ก

จากการสำรวจข้อมูลของทีมวิจัย ทั้งนักวิจัย ผู้นำชุมชน และนักวิจัยชุมชนร่วม อนึ่งข้อมูลที่ได้ถึงจะเป็นข้อมูลที่ได้มาโดยตรงจากการสัมภาษณ์ โดยใช้แบบสอบถามในการบันทึก ข้อมูลที่ได้ประกอบด้วยเด็กและเยาวชน 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 กลุ่มปัญหาเด็กกำพร้า โดยปัญหาเกิดจาก พ่อหรือแม่ และทั้งพ่อและแม่ ติดเชื้อเอดส์ แล้วเสียชีวิต (ได้รับเชื้อโดยมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย และใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน ส่วนมาก 80 % ผู้ชายคือสามีจะนำเชื้อมาสู่ภรรยา) จึงทำให้เด็กและเยาวชนในครอบครัว กำพร้า ซึ่งสามารถจำแนกได้ 3 ประเภท คือ กำพร้าพ่อ , กำพร้าแม่ และกำพร้าทั้งพ่อและแม่ โดยปัจจัยที่มาของปัญหาที่เกิดกับเด็ก ส่วนมากจะพบในอายุเด็กระหว่าง 3 ปี – 15 ปี บางกรณีครอบครัวอย่าร้าง แล้วภาระตกอยู่กับแม่ และตาย ทำให้ผู้เป็นแม่ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ต่างจังหวัด โดยไปทำงานที่เสี่ยงต่อการได้รับเชื้อแล้วสุดท้ายก็ได้รับเชื้อและเสียชีวิต ซึ่งจากสาเหตุเกี่ยวกับกรณีนี้ พบมากที่สุดกลุ่มปัญหา หย่าร้าง

กลุ่มที่ 2 กลุ่มปัญหาเด็กที่ได้รับผลกระทบจากครอบครัวหย่าร้าง (ถูกทอดทิ้ง) ได้มีการจำแนกการที่เด็กถูกทอดทิ้ง 4 กรณี คือ

1. เด็กที่พ่อแม่หย่าร้าง แล้วได้อาศัยอยู่กับ พ่อ หรือแม่คนใดคนหนึ่ง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเด็กขาด บุคคลใดบุคคลหนึ่งในการดูแล ทั้งที่ทั้งพ่อและแม่ต่างก็มีชีวิตอยู่ทั้งคู่ แต่ได้ไปมีครอบครัวใหม่
2. เด็กที่พ่อแม่หย่าร้างกันแล้วอาศัยกับ ปู่ ย่า ตา ยาย โดยไม่มีพ่อแม่คอยดูแลต่างคนต่างทิ้งให้เด็กอยู่กับญาติผู้ใหญ่ ให้คอยเลี้ยงดู ซึ่งพ่อหรือแม่บางคนยังส่งเงินให้ปู่ ย่า ตา หรือ ยาย ใช้จ่ายในการดูแล แต่บางรายไม่ส่งเลย และไม่สนใจที่จะมาดูแลเลย (โดยที่บางรายพ่อแม่ยังมีชีวิตทั้งคู่ บางรายพ่อหรือแม่ได้เสียชีวิตไปแล้ว บางรายไม่ทราบข่าวคราวของทั้งพ่อและแม่เลย)
3. ผลกระทบจากโรคเอดส์ กรณีที่พบเชื้อใน พ่อ หรือแม่ แล้วทำให้ต้องเกิดการหย่าร้าง เพราะขาด
ความเข้าใจเรื่องการดูแลสุขภาพระหว่างติดเชื้อ ประกอบกับบางกรณี
 - พ่อไปมีเมียใหม่ → เอดส์, ยาเสพติด → เสียชีวิต
 - แม่ไปมีสามีใหม่ → เอดส์, ยาเสพติด → เสียชีวิต
4. เด็กที่พ่อแม่หย่าร้างกันแล้วอาศัยกับญาติ พี่ ป้า น้า ลุง โดยไม่มีพ่อแม่คอยดูแลต่างคนต่างทิ้งให้เด็กอยู่กับญาติผู้ใหญ่ ให้คอยเลี้ยงดู ซึ่งพ่อหรือแม่บางคนยังส่งเงินให้ปู่ ย่า ตา หรือ ยาย ใช้จ่ายในการดูแล แต่บางรายไม่ส่งเลย และไม่สนใจที่จะมาดูแลเลย

(โดยที่บางรายพ่อแม่ยังมีชีวิตทั้งคู่ บางรายพ่อหรือแม่ได้เสียชีวิตไปแล้ว บางรายไม่ทราบข่าวคราวของทั้งพ่อและแม่เลย)

กลุ่มที่ 3 กลุ่มปัญหาเด็กที่ได้รับผลกระทบจากยาเสพติด สามารถจำแนกได้ 3 กรณีปัญหา คือ

1. ความเข้าใจการในการดูแล เอาใจใส่เด็กและเยาวชน ที่ถูกต้องของผู้ปกครอง เช่น วิทยุร่น การให้คำปรึกษา การสนับสนุนกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ การเลี้ยงดูที่เหมาะสม การตามใจเด็กและเยาวชนที่เกินความถูกต้อง
2. เด็กได้รับผลกระทบโดยตรง คือ ได้รับสารเสพติดโดยตรง สาเหตุ คือ ติดสารเสพติดเพราะเพื่อนชักชวน และมีปัญหาในครอบครัว ขาดความรักความเอาใจใส่ และความรุนแรงของการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่
3. เด็กที่ได้รับผลกระทบทางอ้อม คือ ผู้ปกครองของเด็ก คือพ่อหรือแม่, ทั้งพ่อและแม่หรือญาติผู้ปกครองที่ตนเองอาศัยอยู่ ได้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ทำให้ได้รับผล คือ ติดสารเสพติดเอง หรือถูกจับเข้าคุกปรับโทษจำคุก เป็นต้น จึงทำให้เกิดผลตามมาคือ เด็กขาดผู้ปกครองในการดูแล ดังกล่าวโดยเฉพาะกรณีที่ 2 จะพบมากกว่าในกรณีแรก

จากสถานการณ์ด้านปัญหาเด็กและเยาวชนที่มีอยู่ในชุมชนถึง 152 ราย ที่แต่ละคนจะมีปัญหา ทางด้านร่างกายและจิตใจ สังคมที่แตกต่างกัน หากจะวิเคราะห์ประเมินลงลึกไปถึงเหตุปัจจัยของปัญหานั้น จะเป็นเหตุที่มีความเชื่อมโยงจากหลายๆ สาเหตุด้วยกันแล้วแต่จะอยู่ในกรณีใด ซึ่งสิ่งที่ทำให้เกิดนี้มีประเด็นหลักๆ ที่เกี่ยวข้องได้แก่ ทางด้านความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ การได้รับการศึกษาข้อมูลข่าวสาร ความรู้ทางการศึกษา และพฤติกรรมส่วนบุคคล ด้านเศรษฐกิจและรายได้ การแต่งงานเร็วเกินไปจึงไม่ได้ศึกษานิสัยใจคอซึ่งกันและกัน ขาดการดูแลเอาใจใส่ของผู้ปกครอง และรวมไปถึงการแก้ไขปัญหาดังกล่าว นั้นขาดการติดตามประเมินผล แก้ปัญหาไม่ตรงจุด

ทางทีมวิจัยจึงได้ดำเนินการวิเคราะห์แต่ละปัญหาเพื่อมาประกอบในการพิจารณา พร้อมหาต้นสายปลายเหตุของปัญหาดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นเพื่อนำมาวางแผนงานการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งมีข้อสรุปร่วมกันว่า การที่จะแก้ไขปัญหาลักษณะเดียวกัน หรือพร้อมกันด้วยกระบวนการเดียวกันนั้น ความเหมาะสมและคุณภาพจะไม่ทั่วถึงและไม่ตรงจุด เพราะแต่ละปัญหาต่างที่มาและคนละประเด็น เช่น จะแก้ไขปัญหาคำพราดที่อยู่ในครอบครัวยากจนในลักษณะเบี้ยยังชีพ แต่ตรงกันข้าม เด็กอีกกลุ่มหนึ่งคือ ครอบครัวหย่าร้าง มีฐานะดีแต่สภาพจิตใจแย่ หรือเด็กที่ได้รับผลกระทบจากยาเสพติด เป็นต้น

โดยจากที่ผ่านมา กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็ก ยังคาดหวังว่าแนวทางการช่วยเหลือเด็กทั้ง 3 กลุ่มปัญหา อาจจะแก้ไขได้โดยที่จ่ายเป็นค่าเงินหรือเบี้ยสงเคราะห์ แต่เมื่อถามกับ

กลุ่มเด็ก เปรียบเทียบพฤติกรรมของเด็ก ปัจจัยด้านค่าเงินมีบ้างแต่ เมื่อเทียบกับความที่จะมีพร้อมหน้าด้วยครอบครัวหรืออำนวยความสะดวกจากพ่อแม่ล้วนจะเป็นส่วนหนึ่งในองค์ประกอบในการช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ดังกล่าว

จากนั้นทีมวิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มีการวิเคราะห์และจัดระบบ มาจัดเวทีเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้สภาพปัญหา ประเมินสถานการณ์ร่วมกัน ร่วมกันระดมความคิดเพื่อกำหนดรูปแบบในการทดลองจัดสวัสดิการ ออกมาในรูปแบบกิจกรรมทางต่างๆ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการแต่ละหมู่บ้านเข้ามาร่วมดำเนินการ โดยมอบหมายให้คณะกรรมการมีหน้าที่รับผิดชอบในการติดตามประเมินผลการปรับปรุงการทดลองทำกิจกรรม ที่ทุกคนได้ร่วมกันกำหนด จากการดำเนินการจัดเวทีชาวบ้าน เพื่อให้แต่ละฝ่ายได้มีส่วนรับรู้แล้วจึงได้กำหนดกิจกรรมขึ้น โดยกิจกรรมที่ 1 คือ การจัดกีฬาสามัคคี เพื่อสร้างความสัมพันธ์ ใกล้ชิดระหว่าง เด็ก ผู้ปกครอง อบต. องค์กรชุมชน ประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม การจัดเวทีเสริมทักษะด้านอาชีพให้กับเยาวชน และผู้ปกครอง การสร้างความเข้าใจกับกลุ่มเสี่ยง และนอกจากนี้ยังมีกิจกรรมที่นอกเหนือจากแผนการดำเนินงานคือ การจัดกองทุนผ้าป่าเพื่อนช่วยเพื่อนไปช่วยหนุนเสริมกองทุนที่มีอยู่เดิม เพื่อให้การกระจายด้านการสนับสนุนทุนมีได้อย่างทั่วถึง โดยทางทีมวิจัยได้นำแผนการดำเนินงานตามกิจกรรมเหล่านี้ไปทดลองดำเนินการ (รายละเอียดการทดลองอยู่ในบทที่ 7)

บทที่ 4

ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพขององค์กรชุมชน อบต. ในการจัดสวัสดิการเด็ก

4.1 แนวคิดในการจัดสวัสดิการโดยองค์กรชุมชน

แนวคิดในการดำเนินงานเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน แต่เดิมทีแนวคิดที่จะจัดการกับปัญหานั้น น้อย เพราะความสนใจของคนในตำบล ผู้นำ หน่วยงาน หรือองค์กรชุมชนต่างๆ อาทิ กลุ่มสตรี ผู้สูงอายุ หรือกลุ่มอื่นๆ ยังให้ความสนใจน้อย เพราะมองเป็นเรื่องที่ไกลตนเอง โดยเฉพาะบุคคลที่ไม่ได้รับผลประโยชน์จากปัญหา หรือเรียนรู้กับปัญหาจริงๆ แต่ในระยะหลังๆ เนื่องด้วยสภาพปัญหาในพื้นที่เริ่มมากขึ้น พร้อมๆกับการถูกกระตุ้นด้วยนโยบาย และหน่วยงานที่จะเป็นผู้สนับสนุนข้อมูล แนวทาง และสะท้อนปัญหา สู่ชุมชนให้คนในหมู่บ้านตำบล ในพื้นที่ตำบลบ้านหลวงได้ทราบถึงข้อมูล โดยชุมชนประเด็นปัญหาที่ครอบคลุมและเป็นที่น่าสนใจ คือ “เอดส์” แนวคิดเรื่องการจัดสวัสดิการ เริ่มจากสภาพปัญหาที่คล้ายๆกัน เกิดขึ้นในพื้นที่ที่เหมือนกัน สามารถกระทบได้กับทุกคน และอาจจะเกิดได้เช่นกัน จากปัญหาโรคเอดส์ เป็นประเด็นที่ชักจูงและโน้มน้าวทุกคน ทุกหน่วยงาน และเกี่ยวข้อง มาร่วมกันมองถึงปัญหา เกี่ยวกระทบกับกลุ่มใดมากที่สุด และวิธีการที่จะป้องกันที่จะเกิดปัญหาตามมา และแก้ไขป้องกันที่เกิดขึ้นไปแล้วนั้น

เด็กที่ได้รับผลกระทบจากเอดส์ เป็นจุดชนวนหนึ่งที่น่าไปสู่การแก้ไข โดยมองว่า เด็กที่กระทบจากปัญหาเอดส์ มีหลายกรณี อาทิ เด็กที่พ่อแม่ได้รับเชื้อเอดส์ , พ่อแม่เด็กตายด้วยโรคเอดส์, เด็กได้รับเชื้อถ่ายทอดมาจากแม่ติดเชื้อเอดส์ จนนำไปสู่ปัญหาที่ตามมาคือ เด็กกำพร้าเอดส์, เด็กที่ติดเชื้อเอดส์, ครอบครัวเด็กถูกกีดกันจากสังคมโดยปริยาย เพราะความไม่เข้าใจถึงปัญหาการติดต่อและความรุนแรงของเชื้อเอดส์อย่างแท้จริงของคนชุมชน

จากกรณีปัญหาดังกล่าว เป็นจุดเริ่มต้นของการทำงานขององค์กรชุมชนตำบลบ้านหลวง โดยเฉพาะฝ่ายปกครองท้องถิ่น คือ ผู้ใหญ่บ้าน , ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน รวมไปถึงกลุ่มต่างๆในตำบล ที่เริ่มได้รับผลกระทบจากปัญหาดังกล่าว เพราะต้องรับทราบปัญหาผ่านกระบวนการช่วยเหลือทั้ง ประสานงาน, ช่วยเหลือโดยตรง และขอให้แก้ไข ซึ่งแต่ละปีแต่ละช่วงระยะปัญหาเริ่มทวีความรุนแรงขึ้น เมื่อเทียบกับความช่วยเหลือแล้วจะไม่เพียงพอต่อการช่วยเหลือ โดยเฉพาะการช่วยเหลือเชิงสงเคราะห์ที่จะเน้นกับการที่เมื่อเกิดปัญหาแล้ว

ดังนั้นจึงเป็นแนวคิดเริ่มต้นที่จะต้องร่วมกันในการแก้ไขปัญหาร่วมกัน โดยเฉพาะผู้นำ และชาวบ้าน ระบบเครือข่ายในชุมชน ที่จะมาป้องกัน แก้ไข และช่วยเหลือกับเด็กและเยาวชนที่ได้รับผลกระทบ พร้อมกับการสร้างการเรียนรู้กับสภาพปัญหา การทำงานภาคีกับผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนด้วย

จากที่กล่าวมาเป็นนโยบายหนึ่งของรัฐบาลที่เน้นให้มีการกระจายอำนาจและให้มีการจัดตั้ง อบต. ที่มีบทบาทโดยตรงต่อการปกครองท้องถิ่น ดังนั้น อบต. ควรเข้ามามีส่วนร่วมในงานด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่อย่างจริงจัง

ในการพัฒนาโครงการฯ ได้มีการสรุปปัญหาดังนี้

การวิเคราะห์ปัญหา

“สาเหตุของปัญหาเด็กที่อยู่ในภาวะยากลำบากเป็นพิเศษ (เด็กกำพร้า เด็กถูกทอดทิ้ง เด็กด้อยโอกาส) ในพื้นที่เป้าหมายของโครงการมาจากปัญหาความยากจน การขาดความรู้ความเข้าใจในการอยู่ร่วมกันของครอบครัว และการส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชน รวมถึงครอบครัวของเด็กที่ด้อยโอกาส ไม่เพียงพอและไม่เหมาะสม ซึ่งเกิดจากข้อจำกัดในเรื่อง ความสามารถ ทักษะทางด้านเทคนิค และงบประมาณ ในการวางแผนและการจัดการขององค์กรท้องถิ่น รวมถึงหน่วยงานในพื้นที่ทั้งภาครัฐ และเอกชนในการเกื้อหนุนร่วมกันเป็นประการสำคัญ สาเหตุอีกประการหนึ่งก็คือ การขาดการประสานงานและการวางแผนร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาเด็กและเยาวชน ในระดับหมู่บ้าน ตำบล และอำเภอ ”

กระบวนการวิเคราะห์ปัญหาและการวิเคราะห์วัตถุประสงค์

คณะที่มวิจัย ผู้ออกแบบโครงการได้มีการวิเคราะห์ทางเลือกของปัญหา 2 แนวทาง และได้ตั้งหลักเกณฑ์ในการวิเคราะห์ทางเลือกที่เหมาะสมที่สุด หลักเกณฑ์ดังกล่าวครอบคลุมประเด็นต่อไปนี้ คือ :

- ก่อให้เกิดการใช้ศักยภาพขององค์กร/สถาบันมากที่สุด และเกิดผลในระยะยาว
- สนับสนุนกระบวนการ การกระจายอำนาจของรัฐ
- สร้างความเป็นเจ้าของโครงการ โดยชุมชน อบต. และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องในการทำงาน เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนในพื้นที่
- สร้างผลลัพธ์และผลกระทบในระดับต่างๆ
- เพื่อสร้างรูปแบบในการวางแผนงานพัฒนาเด็กและเยาวชนร่วมกันที่สามารถนำไปปรับใช้ในที่อื่นๆ
- สนับสนุนวิธีการดำเนินงานแบบองค์รวมในการพัฒนางานด้านคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน โดยให้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าร่วมในทุกระดับ
- เพิ่มขีดความสามารถของกลุ่มเป้าหมายในการใช้ศักยภาพตนเอง และสิทธิมนุษยชนที่ตนเองควรพึงได้รับจากสังคม
- เพิ่มขีดความสามารถของ องค์กรบริหารส่วนตำบล ในการประสานและเข้าถึงปัญหาต่างๆ ในชุมชน เพื่อองค์กรชุมชน ในบทบาทผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ในกระบวนการดำเนินงาน

โครงการวิจัยการหารูปแบบในการแก้ไขปัญหที่เกิดกับเด็กและเยาวชน ในพื้นที่ โดยเน้นการพัฒนาศักยภาพของ อบต. , องค์กรชุมชน ต่างๆในตำบล เข้ามาเรียนรู้ร่วมกันในการพัฒนาด้านคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชน ผู้ด้อยโอกาส ตามที่กำหนดไว้ใน พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล โดยคาดหวังว่า โครงการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นตัวอย่างในการดำเนินงานการพัฒนาในด้านเด็กและเยาวชนร่วมกัน ที่นำไปใช้ในพื้นที่อื่นๆที่มีปัญหาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ในเรื่องการจัดงานส่งเสริมพัฒนา ช่วยเหลือ และเกื้อกูลเด็กในสังคม

4.2 ศักยภาพชุมชนด้านประเพณีวัฒนธรรมในการจัดสวัสดิการเด็ก

ด้านประเพณีวัฒนธรรม มองถึงอดีตกาลนั้นสามารถที่จะเป็นแนวทางกระบวนการหนึ่งที่สามารถจะมาถึงเอาวิธีการแก้ไข ป้องกันกับสภาพปัญหาที่เกิดกับเด็กได้ แต่เมื่อถึงการปฏิบัติจริงๆแล้ว ไม่สามารถที่จะทำได้จริง เนื่องด้วยสถานการณ์ชุมชน ค่านิยม สังคมนิยม ที่เน้นในการยึดถึงความเป็นสมัยใหม่ เลียนแบบ สนใจแต่ตนเอง เชิดชูในสิ่งที่ไม่ยั่งยืน เมื่อเทียบกับอดีตแล้ว ปัญหาที่เห็นได้ชัด คือ การเลิกร้างของครอบครัวใดๆ ก็ตามจะเลิกร้างยากมาก เพราะมองถึงลูกที่ต้องร่วมกันเลี้ยง ดูแล และรักษาทั้งจิตใจเป็นสำคัญ คือ กลัวที่ลูกจะรู้ว่าครอบครัวมีปัญหา , อาศัยเพื่อนบ้าน, กลัวลูกมีปมด้อย แต่เมื่อถึงที่สุดของปัญหาจริงๆ ก็สามารถแก้ไขได้คือ ปู่ย่า ตายาย สามารถดูแลได้ เพราะค่าครองชีพไม่สูงเหมือนปัจจุบัน และสังคมเก่าลูกหลานจะชอบอยู่กับปู่ย่า ตายาย มากกว่าแม่พ่อ

แต่ปัจจุบัน สังคมเปลี่ยนไป ทั้งค่านิยมในวัตถุ และการเปลี่ยนตามสภาพของจิตใจ วัฒนธรรมเก่าๆที่เห็น ไม่ว่า เด็กวัด จะเห็นว่า ปัจจุบัน เด็กวัด หรือภาษาเหนือ “ จะโยม ” คือ เด็กที่ด้อยโอกาส ไม่มีโอกาสที่จะเล่าเรียนด้วยตนเองได้ต้องเรียนหนังสือกับพระที่วัด , เด็กที่พ่อแม่เสียชีวิตกำพร้าพ่อแม่, หรือเด็กที่ถูกทอดทิ้ง จะเห็นว่าปัจจุบันมีน้อยมาก ไม่ใช่ว่าปัญหาเด็กและเยาวชนหมดไปแต่ด้วย ผู้คนเริ่มห่างจากวัด หรือคิดว่าวัดเป็นที่พึ่งแค่ทำบุญ ส่งถวายทานอาหารแก่ผู้ล่วงลับ , จัดงานประเพณี หรือที่พักผ่อน ประกอบกับจะเห็นว่า สถานการณ์ปัญหาที่เกิดกับเด็กและเยาวชนในปัจจุบันได้รับปัญหาจากผู้บังเกิดเกล้า หรือญาติมิตร หรือไม่ว่าบุคคลที่เด็กคิดว่าไว้ใจได้ที่สุด กลับเป็นผู้สร้างปัญหาให้กับเด็กเอง ตลอด จะเห็นได้จากตามหน้าหนังสือพิมพ์ เช่น ข่าวพ่อข่มขืนลูกบ้าง , พี่ น้ำ ลุง ยิ่งระยะหลังๆเป็นปู่เป็นตา มากขึ้น โดยมากกระทำมาเป็นหลายๆไม่ว่า ว่า น้ำมีดหลงผิดแค่ครั้งสองครั้ง

จากปัญหาที่หยิบยกมา ในพื้นที่ตำบลบ้านหลวง จากที่ดำเนินงานงานวิจัยที่ผ่านมา มองวิเคราะห์กันว่า การที่จะนำวัฒนธรรมชุมชนมาใช้ในการป้องกัน ดูแล ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนนั้น ใช้ได้ในบางกรณี แต่ต้องมีการทำงานควบคู่ไปกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะงานกิจกรรมที่สามารถสร้างคุณค่าทางจิตใจของคนมากขึ้น แต่ถ้าจะให้ใช้วิธีการ ดังกิจกรรมทดลอง คือ การนำเด็กมาเข้าค่ายคุณธรรม หรือมาอบรมเรื่องจริยธรรม ต่างๆนั้น คุณภาพการได้ผลก็ได้ในระดับหนึ่ง แต่ถ้าจะให้ได้ผลมากจึงต้องทำงานควบคู่กับการสร้างศักยภาพในการเรียนรู้ร่วมกันในปัญหา ทั้งผู้ปกครองเด็ก กลุ่ม

บุคคลทั่วไปในตำบลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะมองเรื่องสถานการณ์ความเป็นจริงเป็นสำคัญ สามารถนำมาปรับประยุกต์ใช้กับสภาพการณ์จริงได้ ส่วนด้านประเพณีวัฒนธรรมชุมชนจะค่อยซึมซับในแต่ละกิจกรรม ซึ่งต้องใช้เวลาพอสมควร

แต่อย่างไรก็ดี วัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามของชุมชนบ้านหลวงยังคงมีอยู่ โดยเฉพาะประเพณีรดน้ำดำหัวคนเฒ่าคนแก่ ประเพณีตานก๋วยสลาก ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นประเพณีที่บ่งบอกถึง ความสัมพันธ์ การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และสิ่งสำคัญคือการนำเอาวัฒนธรรมเหล่านี้มาประยุกต์ใช้ควบคู่กับการจัดสวัสดิการได้

4.3 ศักยภาพองค์กรชุมชนในการจัดสวัสดิการเด็ก

“องค์กรชุมชน” ในความหมายวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มต่างๆ ที่รวมตัวกัน ตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป โดยมีเป้าหมาย และแนวทางในการสร้างสรรค์กลุ่มตนเองให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์กร/กลุ่มตนเอง ตำบลบ้านหลวง กลุ่มองค์กรชุมชน จากข้อมูล มีประมาณ 4-5 กลุ่ม ที่มีบทบาทในการดำเนินงานของกลุ่มโดยมีเป้าหมายที่ต่างกันไป เช่น

1. กลุ่มสตรีแม่บ้าน ประกอบด้วย สตรีแม่บ้านที่ได้แต่งงานแล้ว หรือผ่านการมีครอบครัวมาแล้ว มารวมกลุ่มกันเพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น ช่วยงานชุมชนส่วนรวมในด้านที่สามารถจะช่วยให้ได้, การฝากออมเงินกลุ่มสตรี, และการต้อนรับแขกต่างบ้านในงานประเพณีของชุมชนจัดขึ้น

2. กลุ่มผู้สูงอายุ ประกอบด้วย บุคคลที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป มาร่วมกันในการทำกิจกรรมเช่น ช่วยงานวัดในวัดพระ คือ ปรุงข้าวห่มข้าว, ทำบุญตักบาตร, ประชุมพบปะปรึกษาเป็นระยะเดือน, กิจกรรมด้านอาชีพผู้สูงอายุ รวมไปถึงการคัดกรองตนเองของกลุ่มในการรับเบี้ยสงเคราะห์จากหน่วยงานทั้งรัฐและเอกชน

3. กลุ่มอาชีพ ประกอบด้วย กลุ่มเกษตรทำไร่, กลุ่มชาวนา, กลุ่มผู้ใช้น้ำ, กลุ่มเพาะเห็ด, กลุ่มจักสาน ซึ่งแต่ละกลุ่มพยายามที่จะหางบประมาณในการที่จะมาช่วยเหลือกันในกลุ่มที่จะสร้างกองทุนในกลุ่มให้มากขึ้น เพื่อที่จะได้ช่วยเหลือด้านทุนประกอบอาชีพแก่กลุ่มเอง

4. กลุ่มกิจกรรมชุมชนส่วนมากจะเป็นการเริ่มจากแนวทางการปฏิบัติของภาครัฐ เช่น กลุ่มอสม. ,กลุ่ม ธกส. ,กลุ่ม กองทุนหมู่บ้าน ,กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ,กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมส่วนใหญ่จะเป็นกิจกรรมที่ไม่ได้ผลตอบแทนที่จะจัดสรรเป็นสินทรัพย์ได้ แต่ทำงานด้วยความเสียสละเพื่อชุมชนมากกว่า

5. กลุ่มที่ชาวบ้าน/ผู้นำ หรือรวมตัวกันขึ้น เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาโดยเฉพาะทางหนึ่งเท่านั้น ในพื้นที่ตำบลบ้านหลวงมีองค์กรชุมชนที่ได้ดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชน และผู้ด้อยโอกาส โดยมีกิจกรรมที่ต่อเนื่องและเกิดการประสานกับกลุ่มชาวบ้าน หน่วยงานรัฐ และเอกชนในพื้นที่ อาทิเช่น

1.1 กลุ่มเครือข่ายประชาคมเอดส์ตำบลบ้านหลวง

เกิดจากการรวมตัวกันของกลุ่มแกนนำชุมชน ประกอบด้วย กำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน, ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน, สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล, กลุ่มสตรีแม่บ้าน, กลุ่ม อสม. ชาวบ้านในตำบลบ้านหลวงที่สนใจ และกลุ่มผู้ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาโรคเอดส์

กิจกรรม : ในแต่ละปีจะมีกิจกรรมร่วมกัน คือ

- การจัดประชุมสรุปงานประจำปี
 - ประชุมวางแผนงานปี
 - ทุกๆ 3 เดือน/ครั้ง
 - สรุปงานประจำปี
- จัดกิจกรรมกับกลุ่มผู้ปกครองที่ได้รับเชื้อเอดส์
 - สนับสนุนทุนประกอบอาชีพ
 - เยี่ยมให้กำลังใจ
 - ให้ข้อมูลที่ทันสมัยสถานการณ์ เช่น ยาต้านไวรัส การดูแลสุขภาพ และจัดฝึกอบรมให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์
- จัดกิจกรรม ระดมทุน เพื่อช่วยเหลือเด็กที่ได้รับผลกระทบจากเอดส์
 - การจัดทำเสื้อธรรมรงค์
 - การจัดงานขันโตก
 - การจัดทำผ้าป่า
 - การปล่อยเงินกู้ยืมเพื่อเอาดอกผลกำไร
- การประสานเชื่อมความร่วมมือกับหน่วยงานในพื้นที่
 - จัดดำเนินกิจกรรมรณรงค์ เช่น วันเอดส์โลก, วันต่อต้านยาเสพติดโรค วันแห่งครอบครัว และสนับสนุนกิจกรรมหน่วยงานอื่นๆในตำบลที่ดำเนินกิจกรรมที่เกิดประโยชน์เกี่ยวกับเด็กและเยาวชน
 - จัดทำแผนงานกิจกรรมแต่ละปี เสนอให้ อบต.บ้านหลวงพิจารณาในการสนับสนุนกลุ่มเครือข่ายฯ
 - การจัดสำรวจผู้ที่ได้รับเชื้อเอดส์ และผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเอดส์
 - การจัดตั้งองค์กรภาครัฐหนุนเสริม เช่น สถานีอนามัย, อบต., โรงเรียน เป็นต้น

ศักยภาพของกลุ่มต่างๆที่กล่าวมานั้น สามารถที่สร้างเป็นภาควิธีร่วมในการทำงานร่วมกันได้ แต่ต้องมีการสร้างกระบวนการประสานงานที่ต่อเนื่องและเป็นเจ้าภาพในการประสานเชื่อม ให้เกิดการแลกเปลี่ยน พบปะ เรียนรู้ร่วมกัน

ซึ่งจะเห็นได้ว่า ภายในชุมชน จะมีกลุ่มที่ช่วยเหลือซึ่งกันและกันทั้งด้านเงินทุน ด้านวัตถุดิบ และด้านความคิด ซึ่งได้แก่ กองทุนต่างๆ ที่อยู่ในชุมชน ได้แก่ กองทุนออมทรัพย์ กองทุนหมู่บ้าน หนึ่งล้านบาท กองทุนโครงการแก้ไขปัญหาคาความยากจน (กขคจ.) กองทุนพัฒนาอาชีพในหมู่บ้านละ 1 แสนบาท กองทุนสงเคราะห์หมู่บ้าน กองทุนกลุ่มสตรีแม่บ้าน กองทุน โดยเฉพาะกองทุนฌาปนกิจ สงเคราะห์ เป็นกลุ่มตัวอย่างหนึ่งที่เราเห็นได้ชัดเจนในด้านการให้ความร่วมมือร่วมใจ เพื่อช่วยเหลือซึ่งกัน และกันเมื่อมีปัญหาจากการสูญเสียสมาชิกในครอบครัว ซึ่งเป็นกลุ่มที่ตอบสนองความต้องการของ สมาชิกกลุ่มอย่างแท้จริง จึงถือว่าแต่ละกลุ่มจะมีเป้าประสงค์ที่ร่วมกัน ในแต่ละกรณีการรวมกลุ่ม ซึ่งแต่ละกองทุนแบ่งเป็นได้ 2 ประเภท ได้แก่ เป็นกองทุนจากภายนอกเข้ามาส่งเสริมและให้การสนับสนุน และกองทุนที่เกิดขึ้นในชุมชน ที่ก่อตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือกันภายในชุมชน ได้ในระดับหนึ่ง

นอกจากนี้ ภายในชุมชนเองยังมีกลุ่มอาชีพที่รวมตัวกันเพื่อช่วยเหลือกันทางด้านวัตถุดิบ ทางด้านการตลาด การต่อรองราคากับพ่อค้าคนกลาง รวมกันขาย เช่น กลุ่มเพาะเห็ด และกลุ่มเกษตรกร ชาวนา ซึ่งถือว่าชุมชนบ้านหลวง มีกลุ่ม มีงบประมาณ เพื่อรองรับหนุนเสริม ช่วยเหลือคนในชุมชนด้วยกันเองได้

และอีกประการหนึ่งที่เป็นจุดเด่นของชุมชนตำบลบ้านหลวง ได้แก่ การมีลักษณะภูมิประเทศ ที่เอื้อต่อการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นโอกาสที่ดี ถ้าหากมีการช่วยเหลือเสริมทักษะทางด้านอาชีพให้กับเด็ก เยาวชน ผู้ปกครองในชุมชน ที่ว่างงานให้มีความสามารถช่วยเหลือตนเองได้ เนื่องจากอำเภอแม่เมาะ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถสร้างรายได้อีกทางหนึ่ง สิ่งที่ได้กล่าวมานี้ถือได้ว่าเป็นศักยภาพด้านหนึ่งของชุมชนในการจัดสวัสดิการ ทั้งทางด้าน การเงิน ความมีน้ำใจ ความสัมพันธ์ทางชุมชน การช่วยเหลือจากคนในชุมชน และจากองค์กรภาครัฐและเอกชน

4.4 ศักยภาพองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในการจัดสวัสดิการเด็ก

ตั้งแต่ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และฉบับแก้ไขจนถึงปัจจุบัน ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีผลบังคับใช้ ทางรัฐบาลการบริหารโดย พล.อ. ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ได้ประกาศปฏิรูปราชการทั้งระบบ จึงได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อการบริหารงานของรัฐบาล องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบกับที่รัฐบาลมีนโยบายในการเร่งรัดกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น จึงได้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในหลาย ๆ ด้าน ทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐาน , ระบบงานการเงิน การคลัง , การบริหารงานบุคคล และการกำกับดูแลและการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีประสิทธิภาพและมีความอิสระที่จะบริหารงาน เพื่อสนองตอบความต้องการของพี่น้องประชาชนในหมู่บ้านตำบล รวมทั้งให้มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านให้มากขึ้น ในส่วนขององค์การบริหาร

ส่วนตำบล (องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง) นั้น การที่เราจะให้มีการพัฒนา ความเจริญประสิทธิ ภาพ ให้บรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าวได้นั้น ไม่อาจปฏิเสธได้เลยว่ากลไกที่สำคัญที่จะสนับสนุนการ บริหารงานให้สำเร็จลุล่วงได้ดีที่สุด คือ ความสมานฉันท์สามัคคีของหมู่คณะสมาชิก อบต.ทุกท่าน ตลอดถึงพนักงานเจ้าหน้าที่ทุกตำแหน่ง ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง ประชาชนในตำบล ทุกหมู่เหล่า ต้องเข้ามามีบทบาทร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ และตรวจสอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง ได้เริ่มดำเนินงานด้านพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยการเกิดการ วิเคราะห์ศักยภาพของบุคลากร พร้อมได้รับจัดวางแผนบุคลากร ในส่วนสมาชิกองค์การบริหารส่วน ตำบลบ้านหลวง ในการร่วมบริหารงานพัฒนาตำบล ในนาม เรียกว่า “คณะอนุกรรมการ” พิจารณา กลั่น กรอง นำเสนอแผนงาน โดยมีการจัดฝ่ายในแต่ละด้าน 6 ด้าน ประกอบด้วย

1. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน
2. ด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต
3. ด้านการจัดระเบียบชุมชน/สังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อย
4. ด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรม และการท่องเที่ยว
5. ด้านบริหารจัดการ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
6. ด้านศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลทุกท่านได้ตระหนักถึงความสำคัญ ของการเป็นตัวแทนของพี่น้องประชาชน และเพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ต่อกฎหมายข้อบังคับ ระเบียบการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งๆ ขึ้น

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวงได้กำหนดกรอบภารกิจที่มอบให้สมาชิกอบต.ทุกท่านได้ ปฏิบัติหน้าที่ตามส่วนงานทั้ง 6 ด้าน เพื่อเป็นการปฏิบัติภารกิจให้เป็นไปตามแผนพัฒนาท้องถิ่นให้ บรรลุตามเป้าหมายและเพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพของสมาชิก อบต. ให้มีวิสัยทัศน์ในการแก้ไขปัญหา ท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อไป

จากการวิเคราะห์ศักยภาพของ อบต.บ้านหลวงแล้วว่า มีกลุ่มคณะทำงานที่มีความพร้อมในการ ทำงานเพื่อพัฒนาชุมชน ในแต่ละฝ่าย มีความพร้อมด้านสถานที่ มีเงินงบประมาณที่ได้รับการ สนับสนุนจากรัฐเพื่อพัฒนาชุมชน ซึ่งพิสูจน์ได้จาก อบต.บ้านหลวงได้รางวัลชนะเลิศในการประกวด อบต.ที่มีธรรมชาติได้ที่ 1 ของจังหวัดเชียงใหม่ และได้ที่ 3 ในระดับภาคเหนือ โดยทางอบต.ได้นำ เงินรางวัลที่ได้มาหนุนเสริมงานในชุมชนอีกด้วย

บทที่ 5

กระบวนการและกลไกการแก้ไขปัญหา

5.1 กระบวนการการจัดสวัสดิการสำหรับเด็กในตำบลบ้านหลวง

แต่เดิมกิจกรรมที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชนในตำบลบ้านหลวง เป็นกิจกรรมที่คล้ายกับหน่วยงานอื่นๆทั่วไป คือ กีฬาต้านยาเสพติด , จัดวันเด็กแห่งชาติประกวดต่างๆ เช่น คำขวัญ เรียงความ ในวันสำคัญ เป็นต้น รวมไปถึงการด้านการส่งเสริม เช่น ทุนการศึกษาช่วยเหลือเด็กเรียนดีแต่ยากจน ส่วนด้านผู้ปกครองของเด็กจะมี เบี้ยผู้สูงอายุ หรือผู้พิการ ซึ่งแต่ละกิจกรรมที่จัด เมื่อมองถึงกลุ่มเป้าหมายแล้ว จะเป็นกลุ่มเด็กทั่วไปในตำบล อาทิเช่น

- กิจกรรมกีฬา : ส่วนมากกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วม จะมีการคัดเลือกเด็กที่เล่นเก่ง เล่นดี มีความสามารถ และพร้อมด้านเวลาในการเข้าร่วม
- วันเด็ก : กลุ่มเป้าหมายครอบคลุมทั้งตำบล แต่เมื่อถึงกิจกรรมการเล่นจะเป็นกลุ่มเด็กที่กล้าแสดงออก มีความสามารถ หรือเด็กที่ค่อนข้างจะมีโอกาส และจะเน้นด้านการให้รางวัลกับเด็กเป็นส่วนมากเพื่อแลกกับความสนุกสนาน และแข่งขัน
- การแจกทุนการศึกษา : กลุ่มเป้าหมายจะต้องเรียนหนังสือเก่ง เกรดเฉลี่ยสูง และมีความกระตือรือร้น โดยผ่านกระบวนการคัดเลือกในการรับทุนจากผู้ให้ เพราะจำนวนทุนมีจำกัด
- ส่วนผู้ปกครอง : จะเป็นการมอบเบี้ยสงเคราะห์เป็นรายๆ โดยผ่านกระบวนการคัดเลือกในระดับหมู่บ้าน เพื่อมาพิจารณาในระดับตำบลอีกครั้ง เบี้ยหรือสิ่งของ ที่ให้ มีทั้งเงิน ,เครื่องนุ่งห่มตามแต่งบประมาณที่มีอยู่

ดังนั้นเมื่อ มองถึงกลุ่มเป้าหมายที่จะเน้นในการช่วยเหลือและให้ความสำคัญจริงๆ คือ เด็กกำพร้า,เด็กที่ได้รับผลกระทบเอดส์, เด็กถูกทอดทิ้ง, เด็กที่ได้รับผลกระทบจากยาเสพติด, หรือเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่ย่ำแย่ ส่วนมากจะไม่เข้าถึงกิจกรรมเหล่านั้นที่กล่าวมาไม่ เพราะหนึ่งสภาพจิตใจส่วนหนึ่งได้รับผลกระทบจากสภาพปัญหา หรือการกีดกันทางสังคมชุมชน มีการเปรียบเทียบกับปัญหา เช่น โรคเอดส์ บ้าง ปัญหายาเสพติดบ้าง ทำให้ตั้งข้อรังเกียจ ทำให้กลุ่มที่มิวิจัยได้มีเวทีสร้างกระบวนการทางความคิดสร้างความเข้าใจในสภาพปัญหาของชุมชน รวมไปถึงการเข้าใจสภาพปัญหา โดยผ่านกระบวนการเวทีในระดับหมู่บ้าน เพื่อที่จะหากระบวนการคิดที่จะเข้าการป้องกัน แก้ไข และมุมมองของคนในหมู่บ้านในตำบล ก่อนที่จะมีเวทีในระดับตำบล ในการที่จะหาวิธีการที่จะทำงานกับเด็กและเยาวชน เพื่อกำหนดกติกา ร่วมกันทั้ง 10 หมู่บ้านพิจารณาเห็นชอบ เป็นกติกา กฎเกณฑ์และกลไกการดูแลและช่วยเหลือเด็ก ทั้งนำเสนอให้ อบต.กำหนดเป็นข้อบังคับ และบรรจุ

เป็นแผนงานประจำของ อบต. พร้อมนำไปกำหนดแผนงานและงบประมาณการจัดตั้งกองทุนดูแลและช่วยเหลือเด็ก พร้อมทั้งการติดตามการปรับปรุงและประเมินผลกิจกรรมใน 4 ประเด็น คือ

1. งานป้องกัน

1. งานดูแล
2. งานแก้ไข
3. หน่วยงานที่มีส่วนได้ส่วนเสีย

เมื่อได้ร่างกติกาและนำสู่ในแผนพัฒนาตำบล เพื่อให้สภา อบต.พิจารณา ไปกำหนดเป็นแผนงานข้อบัญญัติตำบลแล้ว ยังมีกิจกรรมต่อเนื่องในเรื่อง กิจกรรมทดลองดำเนินการ ซึ่งบางครั้งต้องทำความเข้าใจการทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาใดก็ตาม เมื่อต้องการที่จะใช้งบประมาณของรัฐซึ่งเป็นภาษีของประชาชน ต้องมีการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการที่จะทำงานดังกล่าว จึงนำไปสู่กิจกรรมที่ดำเนินการกับกลุ่มเป้าหมาย 3 กลุ่ม คือ

1. กิจกรรมกับผู้นำและประชาชนในพื้นที่ คือ กิจกรรมประชุมหารือ, การเก็บข้อมูล จัดทำระบบฐานข้อมูล เพื่อสามารถที่จะนำไปการกำหนดแผนและกิจกรรมที่จะสร้างความสัมพันธ์และเรียนรู้กับกลุ่มเป้าหมาย พร้อมๆกับการช่วยเหลือ จึงเป็นเวทีเรียนรู้ร่วมกัน

2. กิจกรรมกับกลุ่มเด็กและเยาวชน ที่ได้มีข้อมูลจากการดำเนินการเก็บในระบบฐานข้อมูล คือ กิจกรรมค่ายเด็ก, กีฬาพื้นบ้านครอบครัวสัมพันธ์ และกิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพของเยาวชนที่สนใจในการพัฒนานำไปสู่อาชีพในอนาคต เป็นต้น

3. กิจกรรมกับผู้ปกครองของเด็กและเยาวชน โดยมองถึงความศักยภาพ ความถนัด ความต้องการ และความเหมาะสม โดยมองถึงจะเป็นกิจกรรมที่สามารถสร้างรายได้ จึงได้มีกิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพของผู้ปกครอง คือ การอบรมนวดแผนไทย ให้กับผู้ปกครองของเด็ก ซึ่งส่วนมากจะเป็นผู้หญิง

จากทั้งสามกิจกรรม เมื่อเทียบกับความสำเร็จและจุดคุ้มทุนแล้ว เกินกว่าคุ้ม เพราะงบประมาณที่ได้จาก สกว. เพียงเป็นจุดฉนวนแต่ทุนที่ได้จากชุมชน ทั้งกำลังใจ ปัจจัยอื่นๆ เช่น กองทุน ขนบ ความร่วมมือ นั้นมาก และเป็นที่สนใจในการที่เห็นความสำคัญของกิจกรรมด้านนี้ โดยเฉพาะ ตัวอย่าง กิจกรรมการเข้าค่ายเด็กรักถิ่น, กีฬาครอบครัวสัมพันธ์พ่อแม่ลูก นั้นทำให้ทราบถึงความต้องการ ความรู้สึก จนนำไปสู่แนวทางการจัดสวัสดิการของเด็กได้ในระดับหนึ่ง ว่าเด็กนั้นต้องการอะไร บ้าง เช่น ข้อมูลที่ได้จากกิจกรรม คือ

- อยากมีครอบครัวที่อบอุ่น เด็กทุกคนนั้นไม่ต้องการที่จะให้พ่อแม่หย่าร้าง กัน เพราะการหย่าร้างคือจุดเริ่มต้นของปัญหาเด็กจะได้รับผลกระทบเกิดจากการหย่าร้างคือขาดความอบอุ่น จากเด็กที่เคยยิ้มแย้มก็ทำให้ไปสู่การเป็นเด็กที่เก็บตัว เริ่มหายจากเพื่อน ๆ นานเข้ากลายเป็นเด็กมีปัญหา บางรายอาจประชดชีวิต ประชดสังคม กลายเป็นปัญหาที่เห็นได้จากสื่อต่าง ๆ นั้น

- เด็กและผู้ปกครองที่ครอบครัวหย่าร้างได้มีส่วนร่วม ทำให้เราได้เห็นการมอบความรักและการช่วยเหลือกัน รวมทั้ง การมีเวลาได้มีชีวิตอยู่ร่วมกัน ความเอื้ออาทร
- การยอมรับจากคนรอบข้าง

จากกระบวนการดังกล่าว เป็นแนวทางที่สามารถจะสร้างให้มีความต่อเนื่องและดำเนินได้ตลอดทุกปี ซึ่งไม่จำเป็นว่าจะต้องมีปัญหาเกิดขึ้นก่อน เพราะเป็นทั้งเครื่องมือป้องกันและการแก้ไข สังเกตกิจกรรมจะเน้นด้านสร้างสภาพจิตใจของเด็กและผู้ปกครองเป็นสำคัญ ประกอบกับสังเกตได้ว่ากระบวนการมีส่วนร่วมจากชุมชนอย่างมากมาย

5.2 การสร้างกลไกการจัดสวัสดิการเด็กในตำบลบ้านหลวง

กลไกในการขับเคลื่อนงาน เป็นวิธีการหนึ่งที่จะต้องมียุทธศาสตร์ที่จะนำไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งจากการดำเนินงานที่ผ่านมาที่มียุทธศาสตร์ พยายามที่หลีกเลี่ยงการทำงานเชิงโครงสร้างเชิงอำนาจ อาทิ คำสั่ง ข้อบังคับระเบียบ การแต่งตั้ง แต่ด้วยได้มีการทดลองดำเนินการช่วงเริ่มต้น โครงการ แต่เมื่อดำเนินได้สักระยะต้องยอมรับผลการที่จะขับเคลื่อนงานที่จะแก้ไขปัญหาบางครั้งต้องอาศัย รูปแบบที่กำหนดมาตรฐานในการทำเพื่อที่จะครอบคลุมการทำงานที่ทั่วถึงมากขึ้น โดยเฉพาะงานด้านนโยบาย กลุ่มที่มียุทธศาสตร์ได้ใช้กระบวนการเวทีประชาคมมาเป็นเครื่องมือในการกำหนดกลไกการทำงาน คือ เริ่มแต่เวลาในชุมชน ที่หารือกับชาวบ้านในพื้นที่ถึงการที่จะก้าวไปสู่การแก้ไขปัญหาที่แท้จริงของปัญหาเด็กและเยาวชน องค์ประกอบควรจะเป็นอย่างไร หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้ทั้ง 10 หมู่บ้านมาเป็นบทสรุปหรือในเวทีระดับตำบล ว่าควรจะมีกลไกการทำงานการร่วมกันอย่างไร เพื่อจะถึงการแก้ไขและมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง จึงได้รูปแบบ 2 รูปแบบ มาเป็นกลไกในการขับเคลื่อนงาน คือ ในนามคณะทำงาน “คณะกรรมการเพื่อสิทธิเด็ก” โดยที่มีคำสั่งพร้อมแต่งตั้งจาก นายก อบต.การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง พร้อมร่วมกันกำหนดตำแหน่ง บาท และขอบเขต ร่วมกันทั้ง 2 รูปแบบ คือ

1. คณะกรรมการเพื่อสิทธิเด็กหมู่บ้าน (คสค.หมู่บ้าน) ซึ่ง จะมี องค์ประกอบ คนในหมู่บ้าน คือ

1. ผู้ใหญ่บ้าน	เป็นประธาน
2. หัวหน้ากิจการสตรี (ประธานกลุ่มแม่บ้าน)	เป็นรองประธาน
3. หัวหน้าฝ่ายกิจการสวัสดิการสังคม (ประธาน อสม.)	เป็นเหรัญญิก
4. ประธานผู้สูงอายุประจำหมู่บ้าน	เป็นกรรมการ
5. ประธานกลุ่มเยาวชนประจำหมู่บ้าน	เป็นกรรมการ
6. หัวหน้าครัวเรือนเป้าหมาย (ที่ประสบปัญหาเด็ก/เยาวชน) 1 คน	เป็นกรรมการ
7. หัวหน้าครัวเรือนเป้าหมาย (ที่ประสบปัญหาเด็ก/เยาวชน) 1 คน	เป็นกรรมการ
8. อาสาสมัครชาวบ้าน (อพม. 2 คน ชาย/หญิง)	เป็นกรรมการ

9. สมาชิก อบต. ในหมู่บ้าน 1 คน

เป็นกรรมการและเลขานุการ

10. สมาชิก อบต. ในหมู่บ้าน 1 คน

เป็นกรรมการและผู้ช่วย เลขานุการ

บทบาท/หน้าที่

1. ประชุมประจำเดือน อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง และความจำเป็นเพื่อรับทราบและแลกเปลี่ยนข้อมูล เกี่ยวกับการดำเนินโครงการและการปกป้องคุ้มครองเด็กในหมู่บ้านจากการรายงานของ อพม.

2. รายงานการปฏิบัติงานให้คณะกรรมการเพื่อสิทธิเด็กตำบลทราบ เพื่อดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ประธานหรือผู้แทน คสค.หมู่บ้าน มีหน้าที่ต้องเข้าร่วมการประชุม คสค.ตำบล

3. จัดกิจกรรม/สิ่งจูงใจกระตุ้นการดำเนินโครงการ และปกป้องคุ้มครองสิทธิเด็กตลอดการทำงานของ อพม.

4. ติดตามประเมินผลการดำเนินโครงการและการปกป้องคุ้มครองพัฒนาเด็กและเยาวชน

5. ประสานกับ อบต. พิจารณาตั้งงบประมาณ เพื่อจัดโครงการด้านการป้องกันและคุ้มครองเด็ก

6. ดำเนินการให้ความช่วยเหลือ พี่นุญเด็กด้อยโอกาสที่ประสบปัญหา เช่น ถูกเอารัดเอาเปรียบ ถูกรังแก เจ็บป่วย ขาดสารอาหาร เป็นต้น

2. คณะกรรมการเพื่อสิทธิเด็กตำบล (คสค.ตำบล) ซึ่ง จะมี องค์ประกอบ คณะกรรมการระดับหมู่บ้านเข้าร่วมในการประสานงานในระดับตำบล คือ

1. กำนัน

เป็นประธาน

2. นายก อบต. หรือ รอง นายก อบต. 1 คน

เป็นรองประธาน

3. ประธานกิจการสตรีระดับตำบล

เป็นเหรัญญิก

4. ประธานคณะกรรมการเพื่อสิทธิเด็กหมู่บ้าน

เป็นกรรมการ

5. ประธานผู้สูงอายุระดับตำบล

เป็นกรรมการ

6. ประธานกลุ่มเยาวชนระดับตำบล

เป็นกรรมการ

7. ประธานประชาคมตำบล

เป็นกรรมการ

8. ปลัด อบต.

เป็นกรรมการและเลขานุการ

9. หัวหน้าทีมวิจัย

เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ที่ปรึกษา

1. ปลัดอำเภอผู้ประสานงานประจำตำบล

2. ตัวแทนครูในตำบล

3. เกษตรตำบล / พัฒนาการประจำตำบล / สาธารณะสุขตำบล

4. ตัวแทนสถานีตำรวจชุมชนตำบล หรือหัวหน้าสายตรวจ

บทบาท คณะกรรมการเพื่อสิทธิเด็กตำบล มีบทบาทเป็นผู้ช่วยเหลือ สนับสนุน อบต. ในการทำงานด้านสังคม ซึ่งเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน

หน้าที่

1. ประชุมร่วมกันอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อรับทราบความก้าวหน้า ปัญหา และอุปสรรค ในการดำเนินงานโครงการเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนตลอดจนหาแนวทางแก้ไขปัญหาเพื่อปกป้องคุ้มครองเด็กในตำบล
2. ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานตามโครงการ และการปกป้องคุ้มครองสิทธิเด็ก
3. จัดกิจกรรมเพื่อเด็กและเยาวชน และกิจกรรมสร้างสิ่งจูงใจในการทำงานของ อพม.
4. ช่วยเหลือ สนับสนุนเด็ก/ดำเนินโครงการตามที่ได้รับรายงานจาก คณะกรรมการเพื่อสิทธิเด็กหมู่บ้านถ้าเกินขีดความสามารถให้รายงานคณะกรรมการเพื่อสิทธิเด็กอำเภอหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
5. ประสานงานกับ อบต. พิจารณาตั้งงบประมาณสนับสนุน เช่น การส่งตัวเด็กเข้ารับการรักษาพยาบาล ส่งตัวไปสถานสงเคราะห์ การสงเคราะห์ ฯลฯ
6. ดำเนินการให้ความช่วยเหลือ พื้นฟูเด็กด้อยโอกาสที่ประสบปัญหา เช่น ถูกเอารัดเอาเปรียบ ถูกรังแก เจ็บป่วย ขาดสารอาหาร เป็นต้น

นอกจากมีกระบวนการทำงานที่เน้นรูปแบบเชิงรัฐ ที่เน้นการประสานการทำงานเชิงโครงสร้างสายอำนาจแล้ว นั้น ในกลุ่มขององค์กรชุมชนมีการทำงานในรูปแบบถึงกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น คือ กลุ่มคณะกรรมการเครือข่ายประชาคมเอดส์ที่ประกอบด้วย คณะกรรมการที่มาจากผู้นำชุมชน อาทิ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประธานกลุ่มสตรีแม่บ้าน และตัวแทนชาวบ้านที่สนใจที่จะเข้าร่วมในการดำเนินกิจกรรม โดยมีการประสานงานกับองค์กรเพื่อนร่วมงานทั้งองค์กรพัฒนาเอกชน และองค์กรภาครัฐทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ตำบล อนึ่งในบทบาทของกลไกองค์กรบริหารส่วนตำบล ก็เป็นส่วนหนึ่งที่เป็นองค์ประกอบในการขับเคลื่อนเพราะมีโครงสร้างทางสายงานที่ใกล้ชิดกับชุมชนคือ จะมีการแบ่งสรรในบทบาทที่ตนเองสนใจและเหมาะสมที่จะเข้าไปเรียนรู้กระบวนการ รับทราบปัญหา และพร้อมร่วมในกิจกรรม คือ ฝ่ายพัฒนาคุณภาพชีวิต จะมีสมาชิกองค์กรบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง 3 ท่านที่เข้าไปร่วมในการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวกับงานพัฒนาคน โดยบทบาทจะเป็นผู้กระตุ้นและคัดกรองโครงการเบื้องต้นก่อนที่จะมีการนำเสนอสู่สภาองค์กรบริหารส่วนตำบล โดยมีการประสานงานคือ

- จัดเวทีกระตุ้นระดมสมอง เพื่อหาความต้องการ และสรุปประเด็นร่วม
- นำเสนอแนวคิด กระบวนการเข้าสู่รูปแบบเวทีประชาคมทั้งในระดับตำบลและหมู่บ้าน เพื่อร่วมพิจารณาความสำคัญเห็นชอบ

- นำผลสรุปที่ได้เข้าสู่สภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้คณะผู้บริหารพิจารณาในแนวทางหลักการ และร่วมกันตระหนักและช่วยเหลือ

นอกจากนี้แล้ว นอกจากในการทำงานกับคณะกรรมการเครือข่ายประชาคมเอดส์แล้ว ในการทำงานกับคณะกรรมการเพื่อสิทธิเด็กและเครือข่ายผู้สูงอายุตำบลบ้านหลวง ในทุกปีจะได้มีการร่วมกันในการดำเนินการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานชุมชน เพื่อเป็นข้อมูลสถิติและประเมินการช่วยเหลือ พร้อมทั้งนำไปเป็นข้อมูลในการจัดทำโครงการ/งบประมาณและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการทำงานทั้ง 3 ประเด็น คือ ป้องกัน แก้ไข และช่วยเหลือต่อไป โดยทางคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวงจะเป็นบทบาทผู้ประสานและจัดทำระบบฐานข้อมูล ส่วนเครือข่ายผู้นำทั้งกลุ่มผู้เกี่ยวข้องจะได้เรียนรู้กระบวนการในการจัดเก็บข้อมูลเชิงลึก และผ่านกระบวนการพิจารณาเห็นชอบจากระดับหมู่บ้านต่อไป

โดยจากประสบการณ์ในการดำเนินงานดังกล่าว ทีมวิจัยได้เข้าร่วมกระบวนการตลอดและได้บทสรุปร่วมกัน หรือชุดประสบการณ์ตรง คือ คณะทำงานได้มีการประสานงานได้ในระดับหนึ่ง เพราะตามโครงสร้างแล้ว การมีส่วนร่วมของบุคคล ผู้นำ กลุ่มเป้าหมาย เข้ามาร่วมในการทำงานเป็นรูปแบบและกลไกที่จะขับเคลื่อนงานได้ แต่ปัญหาคือ บางครั้งการทำงานในลักษณะที่เป็นรูปแบบมากเกินไป ทำให้เกิดการมองถึงงบประมาณที่จะต้องเป็น องค์ประกอบที่สำคัญทุกครั้ง โดยประกอบกับกิจกรรมมีการขาดช่วง ขาดความต่อเนื่องตามแผนที่วางไว้ จึงดูเหมือนขาดการให้ความสำคัญในประเด็นงาน ซึ่งต้องปรับปรุงมากในเรื่องของ ทักษะคติของผู้นำ โดยเฉพาะความตระหนักการรู้สึกเป็นเจ้าของของปัญหา ในบทบาทผู้นำชุมชน แต่ที่ผ่านมามีถือว่าเป็นกลไกหนึ่งที่จะขับเคลื่อนกระบวนการทำงานให้นำไปสู่การแก้ไขได้

จากกระบวนการการ/แผนงานกิจกรรมที่วางไว้ในโครงการวิจัยนี้ ตัวกิจกรรมอาจจะไม่มีความแตกต่างกับการดำเนินงานการจัดสวัสดิการที่ผ่านมาของหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานอื่นๆ แต่จุดประสงค์ เป้าหมายของการดำเนินงานนั้นจะแฝงด้วยพื้นฐานทางวัฒนธรรม ความเอื้ออาทร การช่วยเหลือซึ่งกันและกันในชุมชนชนบท เช่น การใช้ประเพณีเข้ามาหนุนเสริมในการช่วยเหลือ สบทบทุนการศึกษาให้กับเด็ก ซึ่งบางอย่างไม่จำเป็นต้องตัวเงินเพียงเท่านั้น บางอย่างอาจจะเป็นสิ่งของ อาทิเช่น ผ้าป่าเสื้อผ้า ผ้าป่าสิ่งของเครื่องใช้ เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งที่มาเสริมการจัดสวัสดิการชุมชนในรูปแบบอื่นๆ หรือการใช้การไปมาหาสู่กันและกันเข้ามาเสริมด้านการให้กำลังใจ การเยี่ยมบ้าน การให้คำปรึกษา การจัดโอกาสด้านต่างๆ ให้กับเด็กและเยาวชน ได้มีโอกาสได้ทำในสิ่งที่ถูกที่ควร สิ่งเหล่านี้ต้องมีกลไก มีขอบเขต ตัวชี้วัด การติดตามประเมินผล ควบคู่กันไปด้วยเพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยการปรับประยุกต์วิธีการ/กระบวนการทำงานของปัจจุบันกับวิถีชีวิตวัฒนธรรมของชุมชน

บทที่ 6

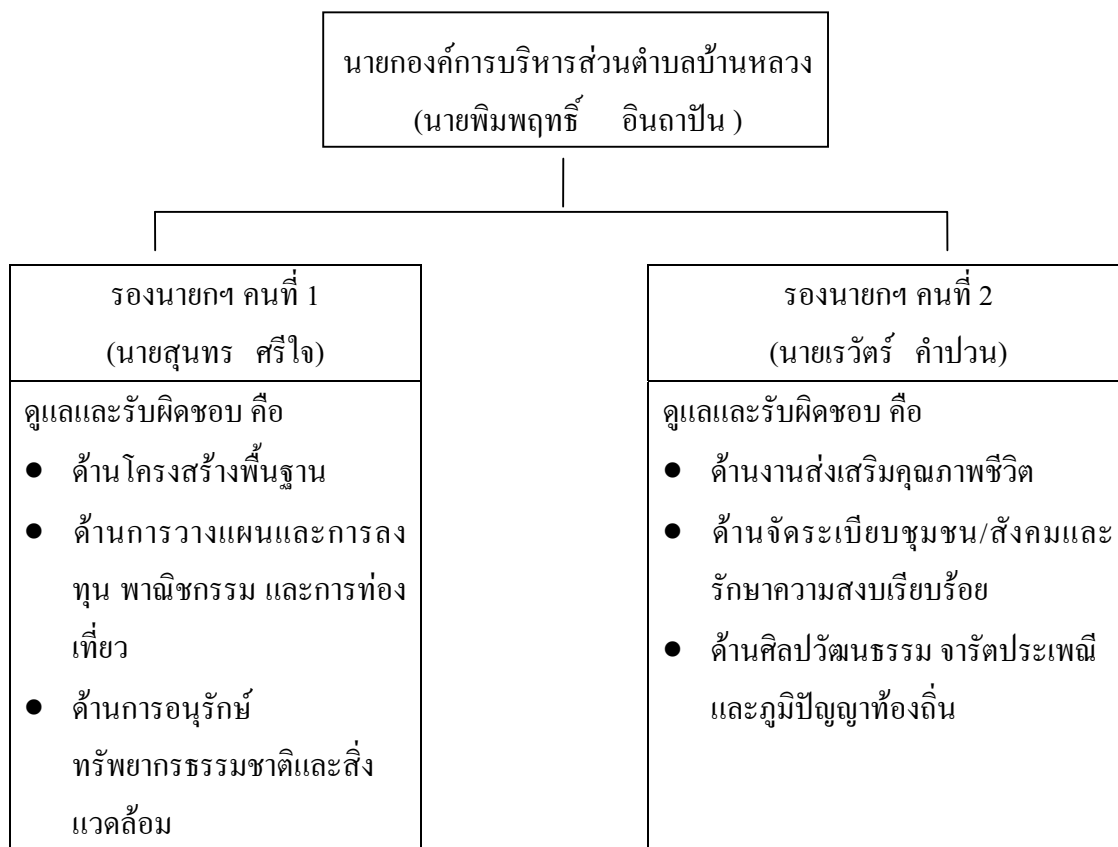
รูปแบบแนวทางการดูแลป้องกัน และแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชน ในการจัดสวัสดิการสำหรับเด็กตำบลบ้านหลวง

6.1 โครงสร้างการบริหารงานในการดำเนินงานพัฒนาตำบลบ้านหลวง โดยกระบวนการกระจายอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ลักษณะภาคีความร่วมมือกับชุมชน

ทางองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวงเน้นการทำงานที่สร้างบทบาทการทำงานของสมาชิก อบต. และการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนมากที่สุด เพราะการแก้ไขปัญหาที่จะได้ผลต้องมีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและรับรู้สถานการณ์ในการแก้ไขร่วมกัน จึงได้มีการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง เพื่อที่จะสามารถได้มีคุณภาพในการทำงานยิ่งขึ้น

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง ได้กำหนดกรอบภารกิจที่มอบให้กับสมาชิก อบต. ทุกคน ได้ปฏิบัติหน้าที่ตามส่วนงานทั้ง 6 ด้าน เพื่อเป็นการปฏิบัติภารกิจให้เป็นไปตามแผนพัฒนาท้องถิ่นให้บรรลุตามเป้าหมายและเพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพของสมาชิก อบต. ให้มีวิสัยทัศน์ในการแก้ไขปัญหาท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อไป

ส่วนที่ 1 : คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง (รายละเอียดด้านล่าง)

ส่วนที่ 2 : สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง

ด้านโครงสร้างพื้นฐาน	ด้านส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิต
1. นายดวงคำ ขัดเขียว ประธาน 2. นายจันทร์ ยาวิชัย กรรมการ 3. นายสมาน อะโน กรรมการ มีหน้าที่ คือ 1.1 การคมนาคม - ทางบก / ทางน้ำ 1.2 สาธารณูปโภค - แหล่งน้ำอุปโภค บริโภค - แหล่งน้ำทำการเกษตร - เขื่อนฝาย คู คลอง 1.3 สาธารณูปการ - การจัดให้มีตลาด	1. นายวินัย ขันคำกาศ ประธาน 2. นายสุนทร บุญเรือง กรรมการ 3. นายสิงห์วัน กุญแก้ว กรรมการ มีหน้าที่ คือ 1.1 ส่งเสริมพัฒนาอาชีพราษฎร 1.2 งานสวัสดิการสังคม - การสังคมสงเคราะห์ - การพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา ผู้ด้อยโอกาส 1.3 นันทนาการ - การส่งเสริมกีฬา - การจัดให้มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

ด้านโครงสร้างพื้นฐาน	ด้านส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิต
<ul style="list-style-type: none"> - คู่มือตลาดกลางในชุมชนในหมู่บ้าน <p>1.4 การจัดผังเมืองให้เป็นระเบียบเรียบร้อย</p> <p>การควบคุมอาคาร/การก่อสร้าง</p>	<ul style="list-style-type: none"> - การจัดลานกีฬาตามยาเสพติด/สนามกีฬา <p>1.4 การศึกษา</p> <ul style="list-style-type: none"> - การศึกษานอกระบบ - การศึกษาในระบบ - ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก <p>1.5 การสาธารณสุข</p> <ul style="list-style-type: none"> - การรักษาพยาบาล - การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ

ด้านวางแผนการส่งเสริมการลงทุน พาณิชย์กรรม / การท่องเที่ยว	ด้านจัดระเบียบชุมชน/สังคม และรักษาความสงบเรียบร้อย
<p>1. นายวิศิษฐ์ สันใจ ประธาน</p> <p>2. นายอินสอน ท้าวเมืองมา กรรมการ</p> <p>3. นายยาพู ป่อแสนใจ กรรมการ</p> <p>มีหน้าที่ คือ</p> <p>1.1 การวางแผนพัฒนาท้องถิ่น</p> <p>1.2 การพัฒนาทางด้านเทคโนโลยี</p> <p>1.3 การส่งเสริมการลงทุน</p> <p>1.4 การพาณิชย์กรรม/อุตสาหกรรม</p> <p>1.5 การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและประชาสัมพันธ์</p>	<p>1. นายคำ ปั่นแก้ว ประธาน</p> <p>2. นายสายันต์ สุภาคำ กรรมการ</p> <p>3. นายอินเนตร ปั่นสม กรรมการ</p> <p>มีหน้าที่ คือ</p> <p>1.1 ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย ความเสมอภาค สิทธิเสรีภาพของประชาชน</p> <p>1.2 ส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น</p> <p>1.3 การมีส่วนร่วมในการรักษาความสงบเรียบร้อยและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในท้องถิ่น</p>

ด้านบริการและการจัดการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	ด้านศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น
1. นายบุญช่วย จันคำ ประธาน 2. นางสาวฝน บัวแก้ว กรรมการ 3. นายลาฮี จะเสือ กรรมการ มีหน้าที่ คือ 1.1 การคุ้มครอง ดูแล บำรุงรักษาประโยชน์ จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ อย่างยั่งยืน 1.2 การดูแลทางด้านสิ่งแวดล้อม มลภาวะ เป็นพิษ 1.3 การดูแล กำจัดขยะมูลฝอย 1.4 จัดหาแหล่งที่ทิ้งขยะมูลฝอยให้ถูกต้อง ตามหลักอนามัย	1. นายเกรียงไกร นันตรัตน์ ประธาน 2. นายดวงคำ จัดเขียว กรรมการ 3. นายสิริวิชัย ปอญ กรรมการ มีหน้าที่ คือ 1.1 การดูแลโบราณสถาน/โบราณวัตถุ 1.2 การจัดให้มีห้องสมุดประชาชน /พิพิธภัณฑ์ 1.3 การส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น - หมอเมือง/หมอชาวบ้าน - จักสาน/หัตถกรรมฝีมือ/ปูนปั้น/ แกะสลัก - พืชสมุนไพร

จากกระบวนการจัดโครงสร้างกระบวนการกระจายอำนาจบริหารงานดังกล่าว คือ คณะอนุกรรมการที่มาจาก สมาชิกการบริหารส่วนตำบล ที่แบ่งตามโครงสร้างตามที่สมาชิกแต่ละคนมีความสนใจ มีความถนัดในกระบวนการทำงานจะต้องมีบทบาท คือ

1. คัดกรองโครงการจากชาวบ้าน พร้อมทั้งร่วมศึกษาปัญหาและความต้องการของชุมชน แต่ละหมู่บ้านทั้งตำบลตามแผนงานและโครงการเร่งด่วน เพื่อนำพิจารณา โดยคณะกรรมการทั้ง 6 ด้าน คือ “ คณะอนุกรรมการ ” โดยลงพื้นที่ประสานงานชุมชน หน่วยงานเกี่ยวข้อง ร่วมประชาคม และศึกษาปัญหากับกลุ่มเป้าหมายที่เสนอแผนงานสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบล

2. นำข้อมูลที่ผ่านมาการคัดกรอง และวิเคราะห์ร่วมจากชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยในการดำเนินงานเวทีทุกครั้งจะต้องมี (รองนายก ฯ) ซึ่งเป็นตัวแทนของคณะผู้บริหารร่วมในกระบวนการศึกษาทุกครั้ง เมื่อได้ข้อมูลที่พร้อมจะนำเสนอ เข้าสู่สภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณา ชี้แจง หลักการและเหตุผล ประเมินสภาพปัญหา เพื่อจัดทำโครงการเสนอแนวทางการแก้ไขและสนับสนุนงบประมาณ

3. ทุกๆปี คณะกรรมการแต่ละชุด ต้องมีผลงานในช่วงปีงบประมาณ อย่างน้อย 1 โครงการในระดับตำบล พร้อมทั้งนำเสนอผลงาน และแผนงานในปีงบประมาณถัดไป

6.2 การประสานงานในการทำงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของตำบลบ้านหลวง

ผลจากการที่ได้ดำเนินกิจกรรม ตลอดระยะเวลา และประสบการณ์ของชุมชน ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และองค์กรในพื้นที่ เมื่อมองตามศักยภาพในการดำเนินงานด้านสวัสดิการนั้น จากบทสรุปที่ผ่านมาการช่วยเหลือต่างๆจะมุ่งไปที่สงเคราะห์ด้านเงิน หรือเครื่องสิ่งของต่างๆ โดยรวมแล้วถือเป็นการสร้างให้ขวัญกำลังใจแก่กลุ่มเด็กและเยาวชน ผู้ด้อยโอกาสส่วนหนึ่งที่ได้ในระดับหนึ่ง แต่ปัญหาไม่ได้จำกัดอยู่ที่การช่วยเหลือด้านสิ่งของ เงินทอง หรือการพูดให้ขวัญกำลังใจเท่านั้น แต่กระบวนการกลไก หลายวิธีที่ทางภาคีความร่วมมือในตำบล ที่ได้เข้าร่วมในประเด็นของกิจกรรมที่แปลกๆใหม่ๆ ที่ผ่านมากับทีมวิจัย เช่น กิจกรรมกีฬาครอบครัวสัมพันธ์, ค่ายเด็ก หรือทักษะอาชีพ ซึ่งบางกิจกรรม อาจจะมองไม่เห็นเป็นรูปธรรมชัดเจนมากนักถึงความคุ้มค่าในการลงไปเพื่อให้ได้มาซึ่งกิจกรรมเพียงคนไม่กี่ร้อยคน แต่บทสรุปที่กระทบมากที่สุดคือ กลไกความร่วมมือของชุมชน พี่น้อง ผู้นำ และองค์กรในตำบล ต่างเกิดการเรียนรู้และเข้ามามีส่วนร่วมในการ สร้างบทบาทตนเองในการเข้าถึงเด็ก กลไกที่ว่า คือ ความสนใจ ความเข้าใจ ความรู้สึกที่มีต่อกลุ่มปัญหาเด็ก จนไม่สามารถแยกว่าลูกใคร เป็นลูกใคร จากการดำเนินกิจกรรมต่างๆทั้งที่เกิดจากกระบวนการที่ได้ดำเนินการวิจัย แผนกลไกที่ร่วมกันวางเพื่อจะให้นำไปสู่การแก้ไขปัญหาเด็กที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาสังคม เช่น เอดส์ ครอบครัวหย่าร้าง หรือเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ให้ลดลงและหมดไปในที่สุด จึงมีผลต่อแนวทางที่เกิดขึ้นในแผนงานในระดับแผนพัฒนาตำบลปี 2547 ของตำบลบ้านหลวง โดยองค์กรชุมชน ผู้นำที่เป็นทางการ องค์กรท้องถิ่น องค์กรภาครัฐที่อยู่ในพื้นที่ ได้ร่วมจัดทำเป็นแผนงานด้านการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพชีวิตเพิ่มมากขึ้นจากเวทีประชาคมเพื่อจัดทำแผนพัฒนาตำบลในประจำปี 2547 โดยองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวงเป็นจุดเริ่มต้นในด้านการประสานนำร่อง แต่องค์กรชุมชนจะเป็นผู้ร่วมดำเนินการและสร้างให้เกิดการรณรงค์ช่วยเหลือ ในด้านต่าง จึงได้แผนงานและงบประมาณที่เกิดจากการทำประชาคมเพื่อเด็กและเยาวชนในตำบลบ้านหลวงในแผนงานงบประมาณองค์การบริหารส่วนตำบล บทสรุปรูปแบบแนวทางการดูแลป้องกัน และแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนในการจัด

สวัสดิการสำหรับเด็กตำบลบ้านหลวง นั้น ตามลำดับสำคัญที่สุดคือ

- 1.เน้นการทำงานสร้างความคิดกับผู้นำในชุมชนเรื่อง สภาพปัญหา/ผลกระทบต่อชุมชน และผลที่ตามมาถึงกลุ่มเป้าหมาย คือ เด็กและเยาวชน การศึกษาถึงการแก้ไขปัญหาต้นเหตุ การป้องกัน โดยต้องเพิ่มในงานด้านการอบรมให้ความรู้ และปฏิบัติจริง

- 2.การทำงาน เชิงรุกเพิ่มมากขึ้น กับทุกคนในตำบลในด้านการจัดกิจกรรม โดยเฉพาะผู้ปกครองของเด็ก และเยาวชน

- 3.การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในตำบล โดยใช้ฐาน องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเครือข่ายประสาน งานเชื่อมให้กลุ่มองค์กรชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานเพื่อเด็กร่วมกันโครงสร้างการประสานงานในการทำงานพัฒนาด้านคุณภาพชีวิตของตำบลบ้านหลวง

จากการที่ได้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในตำบลบ้านหลวงกับกิจกรรมทดลองที่ผ่านมา ทำให้เกิดการทำงานในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะบทบาทโดยตรง ในด้านส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการในตำบลบ้านหลวง ได้มีการเสนอและจัดทำแผนพร้อมงบประมาณในการทำงานมากขึ้น โดยสังเกตจากแผนพัฒนาตำบล ปี 2547 ที่ได้บรรจุในข้อบัญญัติงบประมาณพัฒนาตำบล ประจำปีงบประมาณ 2547 ดังนี้

รายละเอียดงบประมาณรายจ่ายทั่วไป ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2547

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่

รายจ่ายจำแนกตามหน่วยงาน

.....

หน่วยงาน สำนักงานปลัด

ตั้งงบประมาณรายจ่ายทั้งสิ้น 3,022,550.- บาท แยกเป็น

1. ค่าใช้จ่ายสำหรับจ้างจัดเก็บข้อมูลต่าง ๆ ตั้งไว้ 25,000.- บาท เพื่อจ่ายเป็นค่าจ้างแรงงานสำหรับจัดเก็บข้อมูลต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล เช่น ข้อมูลสถิติ , ข้อมูล จปฐ. และอื่น ๆ ที่จำเป็นสำหรับการบริหารงาน อบต. ตั้งจ่ายจากเงินรายได้ ปรากฏในแผนงานบริหารงานทั่วไป นำมาจากแผนพัฒนาตำบล
2. ค่าใช้จ่ายจัดงานวันเด็ก ตั้งไว้ 30,000.- บาท เพื่อจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายจัดงานวันเด็กแห่งชาติ ประจำปี 2547 ตามโครงการจัดงานวันเด็กแห่งชาติ ประจำปี 2547 ตั้งจ่ายจากเงินรายได้ ปรากฏในแผนงานการศึกษา นำมาจากแผนพัฒนาตำบล
3. ค่าใช้จ่ายจัดงานวันผู้สูงอายุ ตั้งไว้ 80,000.- บาท เพื่อจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายจัดงานวันผู้สูงอายุ ตามโครงการจัดงานวันผู้สูงอายุ ประจำปี 2547 ตั้งจ่ายจากเงินรายได้ ปรากฏในแผนงานการศาสนาวัฒนธรรมและนันทนาการ นำมาจากแผนพัฒนาตำบล
4. ค่าใช้จ่ายจัดงานวันสตรีสากล ตั้งไว้ 10,000.- บาท เพื่อจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายจัดงานวันสตรีสากล ตามโครงการจัดงานวันสตรีสากล ประจำปี 2547 ตั้งจ่ายจากเงินรายได้ ปรากฏในแผนงานการศาสนาวัฒนธรรมและนันทนาการ นำมาจากแผนพัฒนาตำบล
5. ค่าใช้จ่ายในการอบรมผู้นำชุมชน ตั้งไว้ 120,000.- บาท เพื่อจ่ายค่าอบรมผู้นำชุมชน ประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประชาคม สมาชิก อบต. พนักงานส่วนตำบลและลูกจ้าง อบต. บ้านหลวง ตามโครงการอบรมผู้นำชุมชน ประจำปี 2547 ตั้งจ่ายจากเงินรายได้ ปรากฏในแผนงานสร้างความเข้มแข็งของชุมชน นำมาจากแผนพัฒนาตำบล
6. ค่าใช้จ่ายในการจัดการแข่งขันกีฬาเด็กและเยาวชนตำบลบ้านหลวง ตั้งไว้ 20,000.- บาท เพื่อจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการแข่งขันกีฬาเด็กและเยาวชนตำบลบ้านหลวง ตามโครง

การจัดการแข่งขันกีฬาเด็กและเยาวชนตำบลบ้านหลวง ประจำปี 2547 ตั้งจ่ายจากเงินรายได้ ปรากฏในแผนงานการศาสนาวัฒนธรรมและนันทนาการ นำมาจากแผนพัฒนาตำบล

7. ค่าใช้จ่ายอบรมจริยธรรมสำหรับเยาวชน ตั้งไว้ 60,000.- บาท เพื่อจ่ายเป็นค่าอบรมจริยธรรมสำหรับเยาวชน ตามโครงการอบรมจริยธรรมสำหรับเยาวชน ประจำปี 2547 ตั้งจ่ายจากเงินรายได้ปรากฏในแผนงานการศาสนาวัฒนธรรมและนันทนาการ นำมาจากแผนพัฒนาตำบล

8. ค่าใช้จ่ายจัดงานวันต่อต้านยาเสพติด ตั้งไว้ 30,000.- บาท เพื่อจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดงานวันต่อต้านยาเสพติด ตามโครงการจัดงานวันต่อต้านยาเสพติด ประจำปี 2547 ตั้งจ่ายจากเงินรายได้ ปรากฏในแผนงานสร้างความเข้มแข็งของชุมชน นำมาจากแผนพัฒนาตำบล

9. อุหนุนประชาคมเอดส์ตำบลบ้านหลวง ตั้งไว้ 20,000.- บาท เพื่อจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายตามโครงการรณรงค์หาทุนสงเคราะห์ผู้ติดเชื้อเอดส์และผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเอดส์ ตั้งจ่ายจากเงินรายได้ ปรากฏในแผนงานการศาสนาวัฒนธรรมและนันทนาการ นำมาจากแผนพัฒนาตำบล

10. อุหนุนกลุ่มสตรีแม่บ้าน หมู่ที่ 2 บ้านป่าแดด ตั้งไว้ 20,000.- บาท เพื่อจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายตามโครงการส่งเสริมผลิตภัณฑ์น้ำยาล้างจาน และน้ำยซักผ้า ของกลุ่มสตรีแม่บ้าน ตั้งจ่ายจากเงินรายได้ ปรากฏในแผนงานการพาณิชย์ นำมาจากแผนพัฒนาตำบล

11. อุหนุนคณะกรรมการหมู่บ้าน หมู่ที่ 7 บ้านจัดสรร ตั้งไว้ 60,000.- เพื่อจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายตามโครงการ ดังนี้

11.1 โครงการส่งเสริมปลูกผักสวนครัวหลังบ้านเป็นเงิน 12,000.- บาท

11.2 โครงการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมือง เป็นเงิน 22,000.- บาท

11.3 โครงการส่งเสริมพัฒนาอาชีพของชุมชนครอบครัวค้อยโอกาส เป็นเงิน

26,000.- บาท

จากที่กล่าวมา ถึงแผนงานและรายละเอียด ในข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่าย ของ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง ในปีงบประมาณ 2547 ซึ่งได้ผ่านการเห็นชอบอนุมัติจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง ให้ดำเนินกิจกรรมตามที่ได้มีบัญญัติไว้ในแผนงานพัฒนาตำบลประจำปี 2547 ของตำบลบ้านหลวง โดยมีการผ่านประชาคมระดับหมู่บ้าน และประชาคมตำบลบ้านหลวง จนมาถึงการเห็นชอบอนุมัติจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง

(ข้อมูล : บันทึกถายงานการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวงสมัยสามัญ ที่ 2 ครั้งที่ 3 ประจำปี 2546 วันที่ 10 กันยายน 2546)

จากข้อสังเกตประเมินผล การดำเนินงานวิจัย สิ่งที่เกิดขึ้นความตระหนักในงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้นำชุมชน ,ชาวบ้านในตำบล เห็นความสำคัญของการพัฒนาเรื่องชีวิตความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตมากขึ้น

บทที่ 7

ผลการทดลองและผลการจัดสวัสดิการสำหรับเด็กในตำบลบ้านหลวง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับ รูปแบบและแนวทางการจัดสวัสดิการให้กับเด็กและเยาวชนในตำบลบ้านหลวง โดยการเสริมสร้าง กลไก กระบวนการทำงานทำงานร่วมกัน ขององค์การบริหารส่วนตำบล องค์การชุมชน ประชาชนในการ ดูแล ป้องกัน แก้ไขปัญหาเด็กที่ได้รับผลกระทบจากครอบครัวหย่าร้าง จากเอดส์ และยาเสพติด รวมไปถึงการนำวัฒนธรรมชุมชนที่เกี่ยวข้องที่สามารถที่จะเชื่อมโยงไปสู่ช่วยเหลือ แก้ไข และป้องกันปัญหาเด็กกำพร้าในตำบลบ้านหลวง โดยมีองค์การบริหารส่วนตำบล ร่วมกับองค์กรในชุมชน และ ประชาชน ตำบลบ้านหลวง ในการทำงานร่วมกัน

สำหรับการทดลองดำเนินกิจกรรมทดลองในการดำเนินงานด้านพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก ได้แยกแวกกิจกรรมกับกลุ่มเป้าหมาย 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มแกนนำชุมชน กลุ่มองค์กรภาครัฐ กลุ่มชาวบ้านทั่วไปในตำบลบ้านหลวง
2. กลุ่มเด็ก เยาวชน และผู้ปกครองของเด็กและเยาวชน กลุ่มเป้าหมาย

โดยมีรายละเอียดของกิจกรรมที่ทดลองดำเนินงานวิจัย ดังนี้

1. การแยกข้อมูลกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ได้จากการสำรวจ เป็นจำนวน 3 กลุ่ม คือ

อายุ	จำนวน			แยกตามสภาพปัญหา			
	ชาย	หญิง	รวม	กำพร้าพ่อ	กำพร้าแม่	กำพร้าพ่อ/แม่	ถูกทอดทิ้ง
0-9 ปี	45	30	75	7	4	44	20
10-15 ปี	49	18	67	17	3	33	14
16 – 17 ปี	8	2	10	5	-	5	-
รวม	102	50	152	39	7	82	34

2. เกณฑ์การคัดเลือกเด็กและผู้ปกครอง เข้าร่วมกิจกรรมทดลองและได้รับการช่วยเหลือ และดูแล ป้องกัน

2.1 กิจกรรม กีฬาพื้นบ้านครอบครัวสัมพันธ์

กลุ่มเป้าหมาย

1. เด็ก อายุระหว่าง 2- 9 ปี จำนวน ทั้งหมด 30 คน (ทั้งชายและหญิง)
จำแนกตามปัญหา ดังนี้

1.1 เด็กที่กำพร้าพ่อแม่ (ที่มีผู้ปกครอง ดูแล อายุ ระหว่าง 25 – 40 ปี)
จำนวน 5 คน

1.2 เด็กที่กำพร้าพ่อ (ที่มีผู้ดูแล คือแม่ อายุ ระหว่าง 25 – 40 ปี) จำนวน 5
คน

1.3 เด็กที่กำพร้าแม่ (ที่มีผู้ดูแล คือพ่อ อายุ ระหว่าง 25 – 40 ปี) จำนวน 5
คน

1.4 เด็กที่ถูกทอดทิ้ง (ที่มีผู้ปกครอง ดูแล อายุ ระหว่าง 25 – 40 ปี)
จำนวน 5 คน

1.5 เด็กที่กำพร้าพ่อแม่ (ที่มีผู้ปกครอง ดูแล อายุ ระหว่าง 41 – 60 ปี)
จำนวน 5 คน

1.6 เด็กที่ถูกทอดทิ้ง (ที่มีผู้ปกครอง ดูแล อายุ ระหว่าง 41 – 60 ปี)
จำนวน 5 คน

2. ผู้ปกครองเด็ก อายุระหว่าง 25- 60 ปี จำนวน ทั้งหมด 30 คน (ทั้งชายและหญิง)
จำแนกตามปัญหา ดังนี้

2.1 ผู้ปกครอง อายุ ระหว่าง 25 – 40 ปี (ดูแล เด็กที่กำพร้าพ่อแม่) จำนวน
5 คน

2.2 แม่เด็ก อายุ ระหว่าง 25 – 40 ปี (ดูแล เด็กที่กำพร้าพ่อ) จำนวน 5 คน

2.3 พ่อเด็ก อายุ ระหว่าง 25 – 40 ปี (ดูแล เด็กที่กำพร้าแม่) จำนวน 5 คน

2.4 ผู้ปกครอง อายุ ระหว่าง 25 – 40 ปี (ดูแล เด็กที่พ่อแม่ทอดทิ้ง) จำนวน
5 คน

2.5 ผู้ปกครอง อายุ ระหว่าง 41 – 60 ปี (ดูแล เด็กที่กำพร้าพ่อแม่) จำนวน
5 คน

2.6 ผู้ปกครอง อายุ ระหว่าง 41 – 60 ปี (ดูแล เด็กที่พ่อแม่ทอดทิ้ง) จำนวน
5 คน

เหตุผล :

1. เลือกกลุ่มเด็กที่มีอายุ ระหว่าง 2-9 ปี คือ เด็กที่ได้รับจากการสำรวจ โดย คัดจากแต่ละประเด็นปัญหาที่ได้สำรวจ จากทั้งหมด ที่มีอายุระหว่าง 0-9 ปี จำนวน 35 คน คัดเลือกมา 30 คน เพื่อความเหมาะสมกับกิจกรรมกีฬาพื้นบ้านครอบครัว เพราะ ตามที่ทางชุมชนที่ผ่านมามีกิจกรรมสำหรับเด็กหลายกิจกรรม เช่น
 - วันเด็ก เป็นกิจกรรมที่เปิดกว้างสำหรับเด็กทุกคน แต่เด็กต้องกล้าแสดงออก และเป็นกิจกรรมที่เด็กทุกคนทั้งที่มีฐานะมีโอกาสน่า และไม่มีโอกาสได้เข้าร่วม
 - กิจกรรมกีฬาตำบล หรือ กีฬาในโรงเรียน ก็เป็นเฉพาะกลุ่มเด็กที่มีความสามารถ เก่งด้านกีฬา และกล้าแสดงออก ถึงจะมีโอกาสได้เข้าร่วม

จากทั้งสองประเด็น จึงกลับมามองกลุ่มเด็กที่ได้จากการสำรวจและมีข้อมูลว่า เด็กที่ได้รับผลกระทบจากปัญหานั้น คือ

1. เด็กขาดการกล้าที่จะแสดงออก เด็กบางคนไม่มีโอกาสได้เล่นกีฬา ขาดทักษะกีฬา ขาดความมั่นใจในตนเอง ขาดการยอมรับจากเพื่อนๆ และบางครั้งถูกกีดกันจากสภาพแวดล้อม
2. เด็กกลุ่มเป้าหมาย และผู้ปกครองกลุ่มเด็กเป้าหมาย ยังไม่เคยมีกิจกรรมที่เป็นการสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวระหว่างกัน เช่น อยู่ที่บ้านไม่มีเวลาอบรมเลี้ยงดูหรือเข้มงวดกับเด็ก หรือไม่ค่อยมีเวลาต้องไปทำงานหาเลี้ยงชีพ ทำให้เกิดความห่างเหินในครอบครัว หรือบางครั้งผู้ปกครองอยากจะทำแต่เกิดความขัดแย้งกันบ้าง
 - กลุ่มเด็ก อายุระหว่าง 2-9 ปี ผู้ปกครองสามารถที่จะอุ้มหรือดูแลได้ง่าย
 - ผู้ปกครอง อายุ 25 – 60 ปี เป็นกลุ่มที่ต้องดูแลเด็กมาที่สุดตามข้อมูลที่พบ
3. ในตำบลบ้านหลวง ชุมชนหรือหมู่บ้านต่างๆ ที่ผ่านมาให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมพื้นบ้าน หรือมีแต่เป็นการเน้นการแข่งขันมากเกินไป ซึ่งบางครั้งกลุ่มเด็กและเยาวชนไม่ได้มีโอกาสได้เข้าร่วม
4. เหตุผลที่จัดเฉพาะกลุ่ม เนื่องจากทักษะและความสามารถอยู่ในระดับเดียวกัน และกลุ่มเด็กและผู้ปกครองที่เข้าร่วมเป็นครอบครัวเดียวกัน คือ ผู้ปกครอง 1 คน เด็ก 1 คน จึงทำให้เกิด กิจกรรมครั้งนี้ ขึ้น 30 คู่/ครอบครัว

ผลที่ได้รับระหว่างจัดกิจกรรมและตอนปิดกิจกรรม

1. เด็กและผู้ปกครอง เกิดความสนุกสนาน และมีส่วนร่วมในแต่ละกิจกรรมร่วมกันทั้งสองคน เช่น

- กิจกรรมการกินวิบาก โดยให้ผู้ปกครองเป็นคนกิน แต่มีพ่อแม่ต้องจูงมือเด็กหรืออุ้มเด็กในการดูแลของตนเอง ด้วย พร้อมทั้งสามารถให้เด็กนั้นช่วยในการกินหรือเป็นกำลังใจเชียร์ด้วย เพื่อที่จะได้รับของรางวัลที่เป็นขนมของเด็กหรือของเล่นของเด็ก
- กิจกรรมกินลอยฟ้า ให้ผู้ปกครองอุ้มลูกของตน เพื่อที่จะลูกจะได้กินผลไม้ที่มัดไว้ที่สูงให้กินหมด เพื่อที่จะได้รับของรางวัลที่เป็นขนมของเด็กหรือของเล่นของเด็ก
- กิจกรรมส่งต่อหนังยาง ให้ผู้ปกครองคาบหลอดกาแฟโดยที่มีหนังยางคล้องอยู่ในหลอด แล้ววิ่ง ส่งต่อห้ามใช้มือและห้ามให้ตก ส่งต่อให้ลูกที่คาบหลอดกาแฟรออยู่ ฯลฯ

จากกิจกรรมเหล่านี้ ทำให้เห็นรอยยิ้มที่อัมเิบ เสียงหัวเราะที่ประทับใจ ของ ผู้ปกครอง และเด็กที่เข้าร่วม เกิดการสัมผัส และความสนุกสนาน โดยเฉพาะผู้ปกครองที่ทำอะไรเพื่อลูก และลูกก็ได้ทำกิจกรรมการเล่น และได้กินขนมที่พ่อทำกิจกรรมให้

2. หลังจบกิจกรรม สอบถามผู้ปกครอง ประเมินทั้งหมด ได้ผลสะท้อนว่า เป็นกิจกรรมที่สนุกสนาน และเป็นกิจกรรมที่ดี โดยผู้ปกครองบางคนบอกว่า ไม่เคยเล่นกีฬามาก่อนเลย แต่เมื่อเป็นกีฬาพื้นบ้านประเภทนี้ก็สนุกสนานและได้ทำกิจกรรมร่วมกับลูก ประทับใจที่เห็นรอยยิ้มของลูกมีความสุข และเด็กๆก็ตอบว่าสนุกสนานได้ขนมทาน และอยากให้มีการจัดบ่อยๆ
3. ประเมินผล ให้นักวิจัยในหมู่บ้าน สังเกตและสอบถาม ครอบครัว 3-4 ครอบครัวที่เข้าร่วมกิจกรรม ครั้งนี้ ได้ทราบข้อมูลว่า เปลี่ยนไปคือ แต่ก่อนพ่อแม่หรือผู้ปกครองไม่ค่อยมีเวลาทำกิจกรรมกับลูกหรือพูดคุยกับลูก ก็เปลี่ยนไปได้พูดคุยมากขึ้น ดูแลกันด้วยความรักและเอ็นดูมากขึ้น
4. นักวิจัยและผู้นำชุมชนที่ร่วมจัด ได้นำเสนอบรรจุแผนงานของ อบต. เพื่อให้มีการจัดครั้งต่อไป

1.2 กิจกรรมค่ายเด็กรักถิ่น

กลุ่มเป้าหมาย

1. เด็ก อายุระหว่าง 10- 14 ปี จำนวน ทั้งหมด 60 คน (ทั้งชายและหญิง) จำแนกตามปัญหา ดังนี้

- 1.1 เด็กที่กำพร้าพ่อแม่ (ที่มีผู้ปกครอง ดูแล) จำนวน 10 คน
- 1.2 เด็กที่กำพร้าพ่อ (ที่มีผู้ดูแล คือแม่) จำนวน 10 คน
- 1.3 เด็กที่กำพร้าแม่ (ที่มีผู้ดูแล คือพ่อ) จำนวน 10 คน
- 1.4 เด็กที่ถูกทอดทิ้ง (ที่มีผู้ปกครอง ดูแล) จำนวน 10 คน
- 1.5 เด็กที่ถูกทอดทิ้ง (ที่มีพ่อแม่ เกี่ยวข้องยาเสพติด) จำนวน 5 คน
- 1.6 เด็กที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด (เสพ) จำนวน 5 คน
- 1.7 เด็กที่มีโอกาส (ลูกผู้นำชุมชน ตำแหน่งระดับต่างๆ) จำนวน 10 คน

เหตุผล :

เลือกกลุ่มเด็กที่มีอายุ ระหว่าง 10-14 ปี คือ เด็กที่ได้รับจากการสำรวจ โดย คัดจากแต่ละประเด็นปัญหาที่ได้สำรวจ จากทั้งหมด ที่มี อายุระหว่าง 10-14 ปี จำนวน 100 คน คัดเลือกมา 50 คน และเด็กที่มีโอกาส เช่น ครอบครัวที่มีฐานะ ,พ่อแม่เป็นนักปกครองท้องถิ่น อาทิ ผู้ใหญ่บ้าน อบต. และบุตรข้าราชการในพื้นที่ อาทิ ครู ,ปลัด อบต. เป็นต้น จำนวนทั้งหมด 10 คน รวมเด็กทั้งหมด 60 คน เพื่อความเหมาะสมกับกิจกรรม จึงต้องมีการจัดระดับอายุ คือ 10-14 ปี เพราะวุฒิภาวะในการรับรู้ เรียนรู้ ใกล้เคียงกัน สามารถ อ่านออกเขียนได้ และแสดงความคิดเห็นได้

จากกลุ่มเด็กที่ได้จากการสำรวจและมีข้อมูลว่า เด็กที่ได้รับผลกระทบจากปัญหานั้น คือ

- เด็กขาดการกล้าที่จะแสดงออก เด็กบางคนไม่มีโอกาสได้ทำกิจกรรมร่วมกันทั้งสนุกสนาน เกิดความสามัคคี และสร้างสรรค์ความคิด
- เด็กอยู่ในวัยที่สามารถมองถึงปัญหาทั้งของตนเอง และของหมู่บ้าน ตามที่ได้เรียนรู้ตามวุฒิภาวะ พร้อมทั้งจะนำเสนอให้เพื่อนๆ และผู้นำชุมชน พร้อมคนในชุมชน ได้รับทราบตามมุมมองของตนเอง
- สำหรับเด็กที่มีโอกาส จำนวน 10 คน นั้น เพื่อที่จะให้เข้ามาเรียนรู้ชีวิตเพื่อนๆ ในชุมชนที่ดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน เพราะเด็กกลุ่มนี้อาจยังคงมีโอกาที่จะได้เข้าเป็นผู้นำชุมชนหรือได้เรียนในระดับสูงๆขึ้น จะทำให้เข้าใจเด็กเพื่อนๆ ที่ด้อยโอกาสพร้อมที่จะป้องกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้ต่อไป

ผลที่ได้รับระหว่างจัดกิจกรรมและตอนปิดกิจกรรม

1. เด็ก เกิดความสนุกสนาน และมีส่วนร่วมในแต่ละกิจกรรมร่วมกัน และเกิดความสามัคคีในการทำกิจกรรม โดยไม่มีการแบ่งแยกว่า ใครมีประวัติหรือปมด้อยอะไร โดยมีการแสดงออกความคิดเห็นในกิจกรรม เช่น

- กิจกรรมปัญหาชุมชนของฉันทน์ โดยแบ่งแต่ละกลุ่มเป็น 5 กลุ่ม ละครสั้น เขียนและพูด ให้เพื่อนเขียนในกระดาษเกี่ยวกับความคิดเห็นของตนเอง ของแต่ละคนลงไป และให้ส่งตัวแทนนำเสนอให้เพื่อนๆกลุ่มอื่นๆด้วย
 - กิจกรรมฐาน 5 ฐาน เป็นการสร้างความสามัคคีในกลุ่มเพื่อนๆด้วยกัน โดยแต่ละฐานให้ความรู้และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เช่น ไข่มุนหัว, กับดักกระบิดน้ำ, เป่าลูกโป่ง, ต่อสิต้อลิ, เป็นต้น
 - กิจกรรมการแสดงละครสะท้อนปัญหาชุมชน แบ่งเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ละครสั้น ให้ผู้นำชุมชนที่อยู่ในค่ายร่วมแสดงด้วย แต่ต้องให้เด็กเป็นผู้กำกับบทบาทและเนื้อเรื่อง การแสดง เรื่องละ 20 นาที โดยแสดงรอบกองไฟกลางคืน โดยนำเรื่องผลสรุปจากกิจกรรมกลางวัน คือ ปัญหาชุมชนของฉันทน์ มาให้เลือกแสดง ได้เรื่อง 3 เรื่อง คือ เรื่องปัญหาโรคเอดส์ , ปัญหาครอบครัวหย่าร้าง และปัญหาวัยรุ่นที่ใจแตก กวนเมือง
- ฯลฯ

จากกิจกรรมค่ายเด็ก ทำให้เห็นรอยยิ้มที่อื้อเอิบ เสียงหัวเราะที่ประทับใจ และความรู้สึกของเด็ก โดยเฉพาะกิจกรรมสุดท้าย คือ ดวงใจของฉันทน์ ที่ให้เด็กเขียนอะไรก็ได้ที่อยากจะเขียน เพื่อที่จะแจ้งให้คนในครอบครัวได้ทราบว่าความรู้สึกตนเองเป็นอย่างไร เด็กเขียนได้ดีมาก เช่น บอกขอโทษแม่ที่ได้ทำผิดอะไรบางอย่างกับแม่ , บอกพ่อให้เลิกทำอะไรที่ไม่ดีกับครอบครัว, บอกถึงความรู้สึกที่อยากได้ครอบครัวที่อบอุ่น, สิ่งที่ตนเองอยากได้ เป็นต้น โดยทีมวิจัยได้แอบจัดส่งให้กับผู้ปกครองที่บ้านของเด็กผ่านทางไปรษณีย์ พร้อมทั้งไปติดตามประเมินภายหลังจัดกิจกรรมเสร็จสิ้น

- หลังจบกิจกรรม เด็กที่เข้าร่วม ประเมินทั้งหมด ได้ผลสะท้อนว่า บางคนบอกว่าไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมอย่างนี้มาก่อน ประทับใจ และอยากให้มีการจัดขึ้นอีกในปีต่อไป
- ประเมินผล ให้นักวิจัยในหมู่บ้าน สังเกตและสอบถาม ผู้ปกครองในครอบครัว 3-4 ครอบครัวที่เด็กเข้าร่วมกิจกรรม ครั้งนี้ ได้ทราบข้อมูล เข้าใจลูกตนเองมากขึ้นเกี่ยวกับความรู้สึก และเมื่อถามว่ารู้ได้อย่างไร ทราบจากตัวหนังสือของลูก และลูกกลับมาเล่ากิจกรรมให้ฟัง
- นักวิจัยและผู้นำชุมชนที่ร่วมจัด ได้นำเสนอบรรจุแผนงานของ อบต. เพื่อให้มีการจัดครั้งต่อไป

1.3 กิจกรรม ทักทายอาชีพที่ตนเองสนใจ (กลุ่มเยาวชน)

กลุ่มเป้าหมาย

1. เยาวชน อายุระหว่าง 15- 17 ปี จำนวน ทั้งหมด 20 คน (ทั้งชายและหญิง)
จำแนกตามปัญหา ดังนี้

- 1.1 เยาวชนที่กำพร้าพ่อแม่ (ที่มีผู้ปกครอง ดูแล) จำนวน 5 คน
- 1.2 เยาวชนที่ถูกทอดทิ้ง (ที่มีผู้ปกครอง ดูแล) จำนวน 5 คน
- 1.3 เด็กที่ถูกทอดทิ้ง (ที่มีพ่อแม่ เกี่ยวข้องยาเสพติด) จำนวน 5 คน
- 1.4 เด็กที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด (เสพ) จำนวน 5 คน

เหตุผล :

เลือกกลุ่มเด็กที่มีอายุ ระหว่าง 15-17 ปี คือ เด็กที่ได้รับจากการสำรวจ และส่วนหนึ่งได้จาก ข้อมูลกลุ่ม

เยาวชนที่ไม่สามารถที่จับเก็บข้อมูลที่ลึกได้ (เพราะไม่ยอมเปิดเผยตนเองว่าเสพยา) แต่เยาวชนนั้น สนใจและอยากเข้าร่วมในการมีความรู้ทักษะอาชีพ

โดยก่อนที่จะดำเนินการฝึก ได้มีการนัดประชุมโดยมีการจัดแจ้งหนังสือตามรายชื่อที่ได้ จากสำรวจ และได้มีการจัดทำหนังสือแจ้งให้ผู้ใหญ่บ้านกระจายเสียงตามสายให้กับเยาวชนที่สนใจ ทุกคนทราบ พร้อมนัดหมายการประชุม เพื่อหาข้อสรุปทักษะที่ตนเองสนใจ มีความเหมาะสม และ ระบุจำนวนกลุ่มเด็กที่สนใจกิจกรรมจริงๆ จึงได้กิจกรรม ทักษะอาชีพช่างเทคนิค คือ เทคนิคการติดตั้งระบบไฟฟ้า เชื้อ และเปลี่ยน ในบ้านเรือน , เทคนิคการติดตั้งและซ่อมเครื่องปั้มน้ำ ต่อท่อ วางระบบน้ำประปาและเทคนิคซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้าและเครื่องยนต์เล็ก พร้อมทั้งนัดหมายเวลาที่เหมาะสมในการฝึกอบรมทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ

จากนั้นนำกิจกรรม และจำนวนรายชื่อกลุ่มเยาวชนที่สนใจเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการ สิทธิเด็กระดับตำบล โดยเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เข้าร่วม เพื่อหาแนวทางในการสนับสนุน และการมีส่วนร่วมในการจัดการ จึงได้หน่วยงานที่เข้ามามีส่วนร่วม คือ

1. ศูนย์บริหารการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอแม่เมาะ ในการสนับสนุน วิทยากร จำนวน 100 ชั่วโมงและออกใบประกาศการผ่านการอบรม
2. ปกครองอำเภอแม่เมาะ ขอเป็นผู้มีส่วนร่วมมอบ ใบประกาศการผ่านการอบรม ให้ โดย ท่านนายอำเภอแม่เมาะ เป็นผู้มอบ เพื่อให้เกิดขวัญกำลังใจของเยาวชน
3. องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง เอื้อเฟื้อสถานที่จัดฝึกอบรม และจัดเตรียมพิธีการ เปิดการฝึกอบรมและปิดการฝึก พร้อมการเตรียมงานมอบใบประกาศให้เยาวชน และ ได้นำเข้าที่ประชุมสภาเพื่ออุดหนุนกิจกรรมสร้างรายได้ให้เกิดการต่อเนื่องในปีงบประมาณถัดไป
4. ชุมชน ได้มีวิทยากรที่มีความชำนาญสนับสนุน เป็นวิทยากร 3 คน
5. สกว. สนับสนุนค่าจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ ในการจัดฝึกอบรม

ประเมินผลหลังจบกิจกรรม

กลุ่มเยาวชนที่ผ่านการอบรม ได้มีการรวมตัวกันเพื่อที่จะหารายได้ โดยร่วมกับ องค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีแกนนำกลุ่มเยาวชน ที่เป็นศูนย์กลางในการเนรนา่งานให้กับกลุ่มเยาวชน ใช้เวลาในช่วงตอนเย็นและวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ ในการดำเนินการ ปัจจุบันมีกองทุนของกลุ่ม ในลักษณะถือหุ้น ทั้งหมด 3,500 บาท

1.4 กิจกรรม ทักษะอาชีพที่ตนเองสนใจ (กลุ่มผู้ปกครองเด็กและเยาวชน)

กลุ่มเป้าหมาย

- ผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนที่ได้จากการสำรวจ ที่มี อายุระหว่าง 25- 55 ปี จำนวน ทั้งหมด 27 คน (ที่เป็นเพศหญิง)

เหตุผล :

คัดเลือกจากกลุ่มผู้ปกครองที่สามารถทำกิจกรรมที่สร้างรายได้เสริมในครอบครัว และเป็นกิจกรรมที่สามารถอยู่ในชุมชนได้ไม่ต้องออกไปทำงานนอกหมู่บ้าน และสามารถถ่ายทอดความรู้ที่ได้รับสู่ผู้อื่นได้ โดยมีความเหมาะสมตามศักยภาพ และความสนใจของแต่ละคน

โดยก่อนที่จะดำเนินการฝึก ได้มีการนัดประชุมโดยมีการจัดแจ้งหนังสือตามรายชื่อที่ได้จากสำรวจ ทราบ พร้อมนัดหมายการประชุม เพื่อหาข้อสรุปทักษะที่ตนเองสนใจ มีความเหมาะสม และระบุจำนวนกลุ่มผู้ปกครองที่สนใจกิจกรรมจริงๆ จึงได้กิจกรรม การนวดแผนไทย พร้อมทั้งนัดหมายเวลาที่เหมาะสมในการฝึกอบรมทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ

จากนั้นนำกิจกรรม และจำนวนรายชื่อกลุ่มเยาวชนที่สนใจเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการสิทธิเคาระดับตำบล โดยเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เข้าร่วม เพื่อหาแนวทางในการสนับสนุน และการมีส่วนร่วมในการจัดการ โดยที่ประชุมมีความคิดเห็นสนับสนุนกิจกรรม การนวดแผนไทย เพราะ เป็นกิจกรรมที่เป็นองค์ความรู้พื้นบ้านที่ควรอนุรักษ์ไว้ , เป็นกิจกรรมที่สร้างรายได้เสริมในชุมชนได้, มีความเหมาะสมกับวัยผู้ปกครอง และสามารถถ่ายทอดสู่บุตรหลานและคนในชุมชนได้ ประกอบกับเป็นการรักษาแบบพื้นบ้านด้วย จึงได้หน่วยงานที่สนใจเข้ามามีส่วนร่วม คือ

1. ศูนย์บริหารการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอแม่เฒ่า ในการสนับสนุน วิทยากร จำนวน 100 ชั่วโมงและออกไปประกาศการผ่านการอบรม
2. ปกครองอำเภอแม่เฒ่า ขอเป็นผู้มีส่วนร่วมมอบ ใบประกาศการผ่านการอบรม ให้ โดยท่านนายอำเภอแม่เฒ่า เป็นผู้มอบ เพื่อให้เกิดขวัญกำลังใจของเยาวชน
3. องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง ประสานสถานที่จัดฝึกอบรม และจัดเตรียมพิธีการเปิดการฝึกอบรมและปิดการฝึก พร้อมการเตรียมงานมอบใบประกาศให้ผู้ปกครอง

ที่ผ่านการอบรม และได้นำเข้าที่ประชุมสภาเพื่ออุดหนุนกิจกรรมสร้างรายได้ให้เกิดการต่อเนื่องในปีงบประมาณถัดไป

4. โรงพยาบาลอำเภอฝางได้สนับสนุนวิทยากรที่มีความชำนาญสนับสนุน เป็นวิทยากร 5 คน
5. ชุมชนสนับสนุนสถานที่จัดฝึกอบรม และสนับสนุนค่าจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ ในการจัดฝึกอบรม

ประเมินผลหลังจบกิจกรรม

1. หลังจากผ่านการฝึกอบรม ผู้ปกครอง จำนวน 5 คน ได้ประกอบอาชีพ เป็นรายได้เสริมในการบริการนวดแผนไทย โดยมีหน่วยงานเอื้อเฟื้อสถานที่และให้การช่วยเหลือ คือ
 - 1.1 อุทยานแห่งชาติโป่งน้ำร้อน
 - 1.2 ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ณ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง
2. ผู้ปกครองได้มีอาชีพเสริม ในการบริหารในชุมชน ตามที่ได้มีผู้มาขอให้ช่วยในการรักษาเบื้องต้น ทำให้เกิดรายได้ แก่ครอบครัว

สิ่งที่ได้รับ จากกิจกรรมทดลองการจัดสวัสดิการในงานวิจัยขององค์การบริหารส่วนตำบล

บ้านหลวง

1. สำหรับกลุ่มเด็กและเยาวชน ทำให้เด็กได้ร่วมกิจกรรมต่างๆที่จัดขึ้น เด็กได้กล้าที่จะแสดงออก และสนุกสนานกับเพื่อนๆ ได้รับความรู้ จากกิจกรรมกลุ่มในเรื่องต่างๆ
2. ชุมชน หรือคนในชุมชน ที่ได้เข้ามาเรียนรู้ มีส่วนร่วม ไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครอง ญาติพี่น้องของเด็ก หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในชุมชน เข้ามาเรียนรู้ร่วมกัน ในการทำงานตั้งแต่เริ่มแรก จะเห็นเป็นองค์ประกอบในการทำงานที่การเข้าถึงปัญหา ในแต่ละอย่างโดยมีกระบวนการทำงานที่เป็นระบบ โดยมองตั้งแต่ เหตุของปัญหา – ผลกระทบ – การช่วยเหลือ – ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย – ความยั่งยืนในการแก้ไข – แนวทางที่จะป้องกัน – การทดลองในกระบวนการใหม่ๆ - กล้าที่จะทดลองและพร้อมที่จะเรียนรู้ร่วมกัน

และจากการดำเนินการศึกษาวิจัยนี้ทำให้ทีมวิจัย คณะกรรมการที่ได้มีโอกาสเข้ามาดำเนินการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้ รู้จักการวิเคราะห์ปัญหา การหาแนวทางบนพื้นฐานศักยภาพของชุมชน ที่รวมถึงวัฒนธรรมของชุมชนด้วย และส่งผลให้เกิดกิจกรรม การดำเนินงานที่พัฒนากิจกรรมขึ้นในปัจจุบันนี้คือ

1. จากแต่ก่อนมีการแก้ไขปัญหาทุกอย่างที่ปลายทาง ของหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน หรือจากหน่วยงานที่สนับสนุนด้านอื่นๆ มักจะให้การสนับสนุนทางด้านเงินทุน โอนเงินมาให้ผู้เดือดร้อน ขาดการติดตามประเมินผล กลุ่มเป้าหมายก็กระจุกอยู่กับที่ ทำให้ทางอบต.และผู้มีส่วน

เกี่ยวข้องในเรื่องนี้ได้ปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินการโดยเอาวัฒนธรรมชุมชนเข้ามาหนุนเสริม ด้วยวิธีการแทนที่จะแจกเงินทุนให้ไปแล้วก็ไม่มีการติดตาม ปรับมาเป็นวิธีการ บ้านสู่บ้าน โดยไปเยี่ยมบ้าน ผู้ประสบปัญหา ให้กำลังใจ ใต้ถามสารทุกข์สุกดิบ แล้วค่อยนำเงินให้ จากการดำเนินการแบบนี้ทำให้ทางอบต. คณะกรรมการได้ทราบสภาพที่เป็นจริงของบุคคลเหล่านั้น ซึ่งจะนำข้อมูลเหล่านี้มาพัฒนาปรับปรุงวิธีการหรือหาแนวทางอื่นๆ ที่น่าจะช่วยเหลือ หนุนเสริมนอกจากนี้อีก

2. การกระจายเงินทุนสนับสนุนไม่ทั่วถึง ซึ่งเป็นปัญหาอย่างยิ่งในการดำเนินงานการจัดสวัสดิการให้กับชุมชนที่มักจะพบเกือบทุกหน่วยงาน โดยพบว่า มักจะการมอบเงินให้เฉพาะกลุ่มไม่กระจาย ทำให้ผู้ที่เดือดร้อนคนอื่นๆ ที่มากกว่าอาจจะไม่ได้รับความช่วยเหลือ ประกอบกับการช่วยเหลือแต่ละครั้งจะต้องมีใบสำคัญต่างๆ มากมาย ทำให้บางคนไม่อยากจะขอความช่วยเหลือเพราะค่อนข้างยุ่งยาก ทางชุมชน คณะกรรมการ และ อบต. จึงได้แก้ปัญหาด้วยนำรูปแบบประชาคม เข้ามาช่วยเหลือกันในด้านนี้ ด้วยการรณรงค์หาทุนช่วยเหลือ การดึงผลกำไรจากกองทุนหมู่บ้านเข้ามาช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงการจัดทำผ้าป่า เพื่อนช่วยเพื่อน จากผลการดำเนินการทำให้การกระจายทุนได้ทั่วถึง จากการรณรงค์ทำให้ชุมชนเห็นความสำคัญของปัญหา เปลี่ยนแนวคิดต่อปัญหาให้ความสำคัญกับเด็กมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะเห็นได้จากการแสดงออกของเด็กในการดำเนินกิจกรรมของชุมชน

3. จากการดำเนินการศึกษาวิจัย ส่งผลให้ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง ได้นำแนวคิด กระบวนการศึกษาวิจัยไปใช้ โดยทางอบต.บ้านหลวง ได้นำเงินสมทบ จากการกุศล จากการประกวดต่างๆ นำมาจัดทำเป็นกองทุนศึกษาวิจัย โครงการของเด็ก (ดำเนินการสนับสนุนทุนให้เด็กเยาวชน คนในชุมชน) ซึ่งได้ตั้งงบประมาณไว้ในปี 2548 จำนวน 100,000 บาท เป้าหมายการดำเนินการ เน้นในการแก้ไขปัญหานำไปใช้ประโยชน์ได้ หรือต่อยอดขยายงานด้านอื่นๆ ได้ ซึ่งข้อดีที่ได้จากการดำเนินการนี้คือ

- เด็กได้เรียนรู้ปัญหา สถานการณ์ของตำบลของตนเอง จากการทำโครงการของเด็ก
- เป็นการแก้ปัญหามาจากชุมชนได้ หรือได้แนวทางในการแก้ไขปัญหามาจากคนในชุมชน
- เป็นการเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ การคิดอย่างเป็นระบบของชุมชน
- เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบลของเด็ก และผู้ใหญ่ร่วมกัน
- เป็นการเสริมบทบาทของเด็ก ผู้ใหญ่ (คนในชุมชน) ได้เข้ามามีส่วนพัฒนาตำบลบ้าน

หลวง ของตนเอง

บทที่ 8

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบแนวทางการจัดสวัสดิการให้กับเด็กและเยาวชนโดยการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ร่วมกับองค์กรในชุมชน และ ประชาชน จำนวน 10 หมู่บ้าน ในตำบลบ้านหลวง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ ที่จะกลไก กระบวนการทำงานร่วมกัน ขององค์การบริหารส่วนตำบล องค์กรชุมชน ประชาชนในการดูแล ป้องกัน แก้ไขปัญหาเด็กที่ได้รับผลกระทบจากครอบครัวหย่าร้าง จากเอดส์ และยาเสพติด โดยวัฒนธรรมชุมชนที่มีอยู่ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะหารูปแบบที่มากกว่าที่จะสงเคราะห์ด้านช่วยเหลือด้านเงินทองและสิ่งของ พร้อมทั้งปัจจัยข้อจำกัดที่ส่งผลต่อการดำเนินงานในการแก้ไข ป้องกัน และช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาต่างๆในชุมชน รวมไปถึง การทดลองดำเนินกิจกรรมที่จะเรียนรู้ไปพร้อมกันในการดำเนินงานเพื่อเด็กและเยาวชนในตำบล

ซึ่งผลจากการวิเคราะห์ปัญหา “สาเหตุของปัญหาเด็กที่อยู่ในภาวะยากลำบากเป็นพิเศษ (เด็กกำพร้า เด็กถูกทอดทิ้ง เด็กด้อยโอกาส) ในพื้นที่เป้าหมายของโครงการมาจาก ปัญหาความยากจน การขาดความรู้ความเข้าใจในการอยู่ร่วมกันของครอบครัว และ การส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชน รวมถึงครอบครัวของเด็กที่ด้อยโอกาส ไม่เพียงพอและไม่เหมาะสม ซึ่งเกิดจากข้อจำกัดในเรื่อง ความสามารถ ทักษะทางด้านเทคนิค และงบประมาณ ในการวางแผนและการจัดการขององค์กรท้องถิ่น รวมถึงหน่วยงานในพื้นที่ทั้งภาครัฐ และเอกชน ในการเกื้อหนุนร่วมกันเป็นประการสำคัญ สาเหตุอีกประการหนึ่งก็คือ การขาดการประสานงาน และการวางแผนร่วมกัน ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาเด็กและเยาวชน ในระดับ อำเภอและระดับจังหวัด ”

8.1 กระบวนการวิเคราะห์ปัญหาและการวิเคราะห์วัตถุประสงค์

คณะที่มวิจัยได้มีการวิเคราะห์ทางเลือกของปัญหา 2 แนวทาง และได้ตั้งหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกทางเลือกที่เหมาะสมที่สุด หลักเกณฑ์ดังกล่าวครอบคลุมประเด็นต่อไปนี้ คือ :

- ก่อให้เกิดการใช้ศักยภาพขององค์กร/สถาบันมากที่สุด และเกิดผลในระยะยาว
- สนับสนุนกระบวนการ การกระจายอำนาจของรัฐ
- สร้างความเป็นเจ้าของโครงการ โดยชุมชน อบต. และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องในการทำงานเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนในพื้นที่
- สร้างผลลัพธ์และผลกระทบในระดับต่างๆ
- เพื่อสร้างรูปแบบในการวางแผนงานพัฒนาเด็กและเยาวชนร่วมกันที่สามารถนำไปปรับใช้ในที่อื่นๆ

- สนับสนุนวิธีการดำเนินงานแบบองค์รวมในการพัฒนางานด้านคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน โดยให้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าร่วมในทุกกระดับ และรวมถึงการครอบคลุมพื้นที่ส่วนใหญ่ของอำเภอ
- เพิ่มขีดความสามารถของกลุ่มเป้าหมายในการใช้ศักยภาพตนเอง และสิทธิมนุษยชนที่ตนเองควรพึงได้รับจากสังคม
- เพิ่มขีดความสามารถของ โครงการชุมชนเพื่อเด็กในบทบาทผู้อำนวยการความสะดวก (Facilitator) ในกระบวนการดำเนินงาน

8.2 สถานการณ์ความรุนแรงของปัญหากลุ่มเด็กและ เยาวชนเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มเด็กและเยาวชน ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นกลุ่มประเด็นเด็กและเยาวชนที่ได้รับผลกระทบจากปัญหา คือ เด็กที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์ ทั้งกำพร้าที่พ่อแม่เสียชีวิตด้วยโรคเอดส์และเด็กได้รับเชื้อโดยตรง , เด็กที่ได้รับผลกระทบจากครอบครัวหย่าร้าง หรือพ่อแม่แยกทางกัน ต้องอาศัยกับญาติพี่น้อง ปู่ย่า ตายาย และกลุ่มเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด หรือได้รับผลกระทบจากปัญหายาเสพติด อาทิเช่น พ่อแม่ค้าขายโดนตำรวจจับติดตาราง หรือเด็กใช้สารเสพติด จากกรณีปัญหาข้างต้นที่กล่าวมา ในพื้นที่ 10 หมู่บ้านในตำบลบ้านหลวง ได้มีการสำรวจและได้จำนวนเด็กและเยาวชนทั้งหมด (ที่มีอายุ ต่ำกว่า 18 ปี) ได้ข้อมูลทั้งหมด 152 คน (ชาย 86 คน / หญิง 66 คน) แยกตามกลุ่มประเด็นปัญหา ทั้งหมด ตามเหตุปัจจัยความรุนแรงของปัญหา

1. เด็กที่ได้รับผลกระทบจาก ปัญหากำพร้าพ่อและแม่ หรือพ่อแม่ได้รับผลกระทบจากเอดส์ ต้องอาศัยกับญาติพี่น้อง ปู่ย่า ตายาย จำนวน 116 คน
2. เด็กที่ได้รับผลกระทบจากครอบครัวหย่าร้าง หรือพ่อแม่แยกทางกัน ต้องอาศัยกับพ่อหรือแม่ บุคคลใดบุคคลหนึ่ง จำนวน 37 คน
3. เด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดหรือได้รับผลกระทบจากปัญหายาเสพติด อาทิเช่น พ่อแม่ค้าขายโดนตำรวจจับติดตาราง หรือเด็กใช้สารเสพติด จะเป็นข้อมูลเฉพาะ ที่แทรกอยู่ในข้อมูลเด็กทั้งหมด จากการสำรวจทั้ง 153 คน มีจำนวน 18 คน ส่วนมากเป็นเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 15 –18 ปี ส่วนเด็กที่ได้รับผลกระทบทางอ้อม ที่พ่อแม่เกี่ยวข้อง อยู่ตั้งแต่ อายุระหว่าง 3 - 15 ปี

8.3 แนวทางการดูแล ป้องกัน และแก้ไขปัญหาเด็กที่ได้รับผลกระทบจากครอบครัวหย่าร้าง , เอดส์ และยาเสพติด ในตำบลบ้านหลวง

1. การเพิ่มศักยภาพให้แก่ผู้นำ พัฒนาทักษะ ทักษะคิด และแนวคิดจากการดำเนินงานที่ผ่านมา กระบวนการสร้างให้เกิดเวทีในการแลกเปลี่ยนความรู้ กระบวนการดำเนินงานเช่น

เวทีสรุปฐานข้อมูล , เวทีจัดการฐานข้อมูลเด็กและเยาวชน และเวทีร่างกติกาการช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ทำให้ผู้นำชุมชนเกิดการแลกเปลี่ยน และกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน เช่น การประเมินชุมชนแบบมีส่วนร่วม การวิเคราะห์ศักยภาพชุมชน และบทบาทผู้นำ และชาวบ้านในชุมชน ในการร่วมทำงานด้านพัฒนาคุณภาพชีวิตร่วมกัน พร้อมทั้งได้รับบทบาทที่ร่วมกันสร้างและพึงปฏิบัติร่วมกัน ทั้งการศึกษาสำรวจข้อมูลเชิงลึก เพื่อนำมาดำเนินงานจัดสวัสดิการให้กับเด็กและเยาวชน ในระดับหมู่บ้าน และระดับตำบลนั้น สามารถทำให้ผู้นำได้เกิดการเรียนรู้ ดังนี้

1.1 เกิดการเรียนรู้ข้อมูล สถานภาพชุมชน ว่าลักษณะอย่างไร สถาบันองค์กรในชุมชน มีบทบาทในการทำงานพัฒนาชุมชนมาก อาทิเช่น กระบวนการจัดการกองทุนในชุมชน เมื่อจากการที่ได้มีการสรุปเนื้อหาข้อมูลได้ให้ความสำคัญกับจัดการกองทุนเพิ่มในสวัสดิการสังคม ยกตัวอย่าง กองทุนหมู่บ้านหนึ่งล้านบาท เริ่มจะมีการจัดสรรกำไรกองทุนเข้าร่วมในระดับตำบลเพื่อช่วยเหลือในด้านสงเคราะห์ มากขึ้นโดยจะร่วมกันใน 10 หมู่บ้านซึ่งแต่เดิมในแต่ละหมู่บ้านมีการจัดสรรกำไรกันอยู่แต่เดิมบางบ้านอยู่แล้ว ซึ่งสิ่งที่เกิดขึ้นหนึ่งเป็นการเกิดจากการเรียนรู้ข้อมูลในชุมชนที่มีการร่วมกันออกแบบสอบถาม , สำรวจ , ร่วมวิเคราะห์ และกระจายข้อมูลให้ทราบร่วมกัน

1.2 ข้อมูลเด็กและเยาวชนที่ด้อยโอกาส สามารถที่จะเข้าถึงข้อมูลที่ตัวเด็กมากขึ้นว่า เด็กและเยาวชนในตำบลปัจจุบัน เป็นอย่างไร ความเป็นอยู่ การศึกษา และสภาพปัญหาครอบครัว กระทบต่อจิตใจของเด็กมาอย่างไร จนสามารถที่จะนำไปสู่กิจกรรมทดลองดำเนินการในช่วง 6 เดือนหลัง พร้อมทั้งเกิดภาคีความร่วมมือกันเป็นอย่างดี

1.3 แบบสรุปข้อมูลทั้งระดับหมู่บ้าน และตำบล รวมถึงข้อมูลกลุ่มเด็กและเยาวชน ผู้ปกครองเด็ก ได้มีการนำไปใช้ประโยชน์ส่วนราชการ องค์กรชุมชน องค์กรท้องถิ่น ในตำบลอย่างแพร่หลาย เพราะมีความชัดเจนและข้อมูลจริง จนนำไปสู่การจัดทำแผนพัฒนาตำบลบ้านหลวงประจำปี งบประมาณ 2546 - 2547

2. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการแก้ไขปัญหา

การที่จะสร้างความร่วมมือในชุมชนหรือกลุ่มองค์กรชุมชน โดยเฉพาะความเข้าใจในสภาพปัญหา ของชาวบ้านในชุมชนเป็นสิ่งสำคัญ เรื่องของ “ระบบฐานข้อมูล” ที่ได้รับจากการสำรวจในชุมชน จะเป็นแนวทางหนึ่งที่ทำให้ทุกคนตระหนักและพร้อมที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการแก้ไขปัญหาและป้องกัน เท่าที่ผ่านมามีหลายประเด็นเป็นที่ทำให้ชาวบ้าน องค์กรชุมชน กลุ่มหน่วยงานองค์กรในชุมชนเข้ามีส่วนร่วม คือ

2.1 ระบบฐานข้อมูลที่ได้จากการเก็บโดยผู้นำชุมชน และชาวบ้านร่วมกันในลักษณะกระบวนการผ่านเวทีพิจารณา , เวทีเรียนรู้ปัญหา และการลงไปเก็บข้อมูลเชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมายในหมู่บ้านของตนเอง

2.2 การให้ความสนใจของหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับชุมชน เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล , สถานีอนามัย , โรงเรียน , กลุ่มสตรี , กลุ่มผู้สูงอายุ รวมไปถึงหน่วยงานภาครัฐที่เข้าทำงานในชุมชน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ด้วยทำให้เป็นการกระตุ้นและเกิดความกระตือรือร้นถึงความสำคัญของปัญหา

2.3 รูปแบบการทำงานที่เน้นการมีส่วนร่วม ไม่ว่าจะเป็น การระดมสมอง , การทำความเข้าใจกับปัญหา , เรียนรู้สถานการณ์ โดยฝ่ายเวทีที่สามารถเข้ามีส่วนร่วมในเชิงปฏิบัติ กระบวนการประเมินชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) และการเน้นชุมชนเป็นศูนย์กลางในการทำงาน (AIC) โดยในพื้นที่ตำบลบ้านหลวงถือได้ว่าเป็นพื้นที่ใหม่สำหรับกระบวนการทำงานแนวใหม่ หลาย ๆ คนบอกว่า การที่ผู้นำชุมชนเข้าร่วมประชุมในช่วงตอนกลางคืน เพื่อค้นหาปัญหาเรื่องใดเรื่องหนึ่งในพื้นที่แต่ละบ้าน เป็นสิ่งที่ใหม่และสนใจที่อยากเรียนรู้

จากประเด็น ทั้ง 3 เป็นสิ่งที่นำมาสู่การสร้างเครือข่ายกระบวนการทำงานที่ผ่านมาและร่วมกันในชุมชนผลักดันการดำเนินงานแก้ไข ป้องกัน และดูแลเด็กและเยาวชนในชุมชนของตำบลบ้านหลวง โดยวัดได้จากการดำเนินการ กิจกรรมทดลองของทีมวิจัย ซึ่งถือว่าเป็นกิจกรรมประเมินผลที่สามารถวัดผลได้ถึง การดำเนินงานวิจัยมาตลอดทั้งปี เพราะเป็นการสร้างความร่วมมือ การระดมความคิด , ระดมทุน และระดมทรัพยากรที่มีอยู่ในตำบลทั้งหมด เพื่อกำหนดและดำเนินการในการแก้ปัญหา ตามศักยภาพ ที่ตนเองมีอยู่ ที่จะนำมาแก้ไข ปัญหาเด็กที่ได้รับผลกระทบจากครอบครัวหย่าร้าง , เอดส์และยาเสพติด และดำเนินการได้อย่างดี เกิดความร่วมมือในหลายระดับ เช่น องค์การภาครัฐระดับอำเภอ คือ ศูนย์บริการการศึกษาอกโรงเรียนอำเภอแม่เมาะ ให้ความช่วยเหลือด้วยสิ่งของและด้านกิจกรรมทักษะอาชีพ โดยการเพิ่มทักษะให้มีความชำนาญยิ่งขึ้นไปอีกระดับหนึ่ง เช่น การอบรมทักษะการนวดแผนไทย ทางศูนย์ศึกษาอกโรงเรียนจะมีบุคลากรมาสอนโดยตรงคือ ครูสอนที่มีความชำนาญทางด้านการนวดแผนไทย และงบประมาณหนุนเสริมหลังจากผ่านอบรม เป็นต้น ในระดับตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล ให้การสนับสนุนกิจกรรมด้านกีฬาครอบครัวสัมพันธ์ และจัดงานค่ายเด็ก ที่จะเอามุมมองของเด็กต่อการพัฒนาตำบลที่ตนเองอยู่เป็นตัวอย่าง และนำมาประกอบกับแผนงานพัฒนาตำบลได้ รวมไปถึงความร่วมมือองค์กรชุมชน ประชาคม ที่ให้กำลังใจและของขวัญรางวัล การเยี่ยมเยียน พร้อมทั้งเห็นชอบในการดำเนินการจัดครั้งต่อไปด้วย

3. การจัดกิจกรรมสัมพันธ์ โดยเน้นกิจกรรมที่เป็นวัฒนธรรมประเพณีที่สนุกสนาน เข้ามาหนุนเสริมให้คนในตำบล ในชุมชน ได้มีส่วนร่วมเข้ามาร่วมทำกิจกรรม ได้คลายความเครียด ได้มีโอกาสในการพบปะพูดคุยซึ่งกันและกัน ทุกฝ่ายได้มีโอกาสแสดงออกถึงขีดความสามารถของตนเอง

4. การจัดทำกองทุนในการศึกษาวิจัย หรือการจัดทำโครงการของเด็กนักเรียน ที่อบต. เข้ามาสนับสนุน เป็นกระบวนการกลยุทธ์ในการแก้ไขปัญหาของตำบล หรือการค้นคว้าความรู้

ที่มีอยู่ในตำบลนำมาใช้ประโยชน์ ด้วยคนในชุมชนได้เข้ามาเรียนรู้ และจัดการกับปัญหาของตนเอง และยังเป็นกองหนุนช่วย อบต. ช่วยตำบลของตนเองอีกด้วย

8.4 ประชาชนในพื้นที่จะมีกระบวนการดำเนินงานแก้ไขปัญหาเด็กในชุมชน ได้อย่างไร

ปัจจุบันการประเมินการดำเนินงานด้านเด็กและเยาวชนในตำบลบ้านหลวง ยังเป็นสิ่งที่ต้องทำในระยะยาวและต่อเนื่อง กับระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา สิ่งที่ทำให้ประชาชนในพื้นที่ตำบลบ้านหลวง ได้เกิดความตระหนักเรียนรู้ ทั้งข้อมูลปัญหา และวิธีการช่วยเหลือในรูปแบบไม่กึ่งแบบ แต่เมื่อเทียบกับการดำเนินงานที่เน้นแต่การช่วยเหลือ สงเคราะห์ด้านปัจจัยเงินนั้นเทียบกันไม่ได้ ตลอดระยะ 1 ปีที่ผ่านมา สิ่งที่เกิดขึ้นในระดับแกนนำชุมชนและชาวบ้านในตำบล คือ

1. ผู้นำเข้าถึงการช่วยเหลือที่มากกว่าสงเคราะห์ที่ต้องคอยแต่ส่งข้อมูลให้หน่วยงานเกี่ยวข้องช่วยเหลือ แต่เมื่อได้เรียนรู้ถึงวิธีการจัดระบบข้อมูล , กระบวนการจัดทำค่าย , การระดมทุนโดยเน้นความร่วมมือจากชุมชน การได้แสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ทำให้เกิดแนวทางในการทำงานเพื่อเด็กมากขึ้น สังเกตจากการเสนอแผนงานพัฒนาตำบล ทั้งบรรจุอยู่ใน แผนประชาคมหมู่บ้านประชาคมตำบล

2. ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือมากขึ้น ถึงแม้จะช่วยในลักษณะเชิงสงเคราะห์ ด้านเงินทอง สิ่งของก็ถือว่าเห็นความสำคัญ เพราะคนในชุมชนช่วยกันในชุมชนเอง และสิ่งที่เพิ่มเติมอย่างเห็นได้ชัดจากการติดตามประเมินผลของทีมีวิจัย พบว่าคนในชุมชนเริ่มฟื้นฟูนำเอาวัฒนธรรมที่ดีงามเข้ามาใช้ ดังเช่น การไปมาหาสู่กัน มีการพูดคุย ในช่วงเย็นก็นั่งจับเข่าคุยกัน ทำให้ความสัมพันธ์เริ่มฟื้นกลับคืนมากกว่าแต่ก่อน ที่ต่างคนต่างทำมาหากิน ตอนเย็นก็พักผ่อน ดูโทรทัศน์ ไม่ได้ออกมานอกบ้าน

3. กลุ่มผู้สูงอายุเข้ามามีบทบาทในการนำเอาวัฒนธรรมประเพณี เช่น ในวันสงกรานต์ได้มีการละเล่นของผู้เฒ่าผู้แก่มาถ่ายทอดสู่เด็ก ๆ ในวันผู้สูงอายุและวันเด็ก โดยให้เด็กเข้ามามีส่วนร่วม ทำให้รอยต่อระหว่างผู้สูงอายุกับเด็ก ที่นับวันจะห่างหายไป กลับฟื้นคืนมาสู่ชุมชนอีกครั้ง

4. การช่วยเหลือ และการส่งต่อข้อมูลการช่วยเหลือ ที่เกินขีดความสามารถต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเริ่มที่มากขึ้น กรณีเมื่อมีเด็กที่ได้รับการถูกทุบตี หรือข่มเหงจากญาติ หรือผู้ปกครองที่กระทำเกินขอบเขตต่อผู้ใหญ่บ้าน และมีการส่งต่อถึงนายอำเภอ เป็นการช่วยกันสอดส่องดูแลบ้านใกล้เคียง เมื่อมีความเดือดร้อน เจอกับปัญหา ที่รุนแรง ทุกคนช่วยกันเพื่อหาทางช่วยเหลือบุคคลเหล่านั้นให้พ้นขีดอันตรายได้

จากที่ยกตัวอย่างในช่วง 1 ปีที่ดำเนินการวิจัยศึกษาข้อมูล ทดลองดำเนินกิจกรรม และประเมินผลในแนวทางสังเกต และสัมภาษณ์ ถือว่าสำเร็จในระดับหนึ่ง แต่ความต่อเนื่อง และกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหาคงต้องดำเนินต่อไป องค์การบริหารส่วนตำบลและองค์กรชุมชนตำบลบ้านหลวง จะต้องเน้นการทำงานที่สร้างคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่มากขึ้น เพราะ

เด็กวันนี้คือผู้ใหญ่ในวันข้าง ถ้าเด็กได้รับแต่สิ่งดี ๆ ต่อไปเด็กจะนำแต่สิ่งดี ๆ และกลับมาพัฒนาชุมชนให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นต่อไป

8.5 กลไกการทำงานร่วมกันระหว่าง องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การชุมชน และประชาชน

รูปแบบ 2 รูปแบบ มาเป็นกลไกในการขับเคลื่อนงาน คือ ในนามคณะทำงาน “คณะกรรมการเพื่อสิทธิเด็ก” โดยที่มีคำสั่งพร้อมแต่งตั้งจาก นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง พร้อมร่วมกันกำหนดตำแหน่ง บาท และขอบเขต ร่วมกันทั้ง 2 รูปแบบ คือ

1. คณะกรรมการเพื่อสิทธิเด็กหมู่บ้าน (คสด.หมู่บ้าน) ซึ่ง จะมี องค์ประกอบ คนในหมู่บ้าน คือ

1. ผู้ใหญ่บ้าน	เป็นประธาน
2. หัวหน้ากิจการสตรี (ประธานกลุ่มแม่บ้าน)	เป็นรองประธาน
3. หัวหน้าฝ่ายกิจการสวัสดิการสังคม (ประธาน อสม.)	เป็นเหรัญญิก
4. ประธานผู้สูงอายุประจำหมู่บ้าน	เป็นกรรมการ
5. ประธานกลุ่มเยาวชนประจำหมู่บ้าน	เป็นกรรมการ
6. หัวหน้าครัวเรือนเป้าหมาย (ที่ประสบปัญหาเด็ก/เยาวชน) 1 คน	เป็นกรรมการ
7. หัวหน้าครัวเรือนเป้าหมาย (ที่ประสบปัญหาเด็ก/เยาวชน) 1 คน	เป็นกรรมการ
8. อาสาสมัครชาวบ้าน (อพม. 2 คน ชาย/หญิง)	เป็นกรรมการ
9. สมาชิก อบต. ในหมู่บ้าน 1 คน	เป็นกรรมการและเลขานุการ
10. สมาชิก อบต. ในหมู่บ้าน 1 คน	เป็นกรรมการและผู้ช่วย เลขานุการ

บทบาท/หน้าที่

1. ประชุมประจำเดือน อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง และความจำเป็นเพื่อรับทราบและแลกเปลี่ยนข้อมูล เกี่ยวกับการดำเนินโครงการและการปกป้องคุ้มครองเด็กในหมู่บ้านจากการรายงานของ อพม.

2. รายงานการปฏิบัติงานให้คณะกรรมการเพื่อสิทธิเด็กตำบลทราบ เพื่อดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ประธานหรือผู้แทน คสด.หมู่บ้าน มีหน้าที่ต้องเข้าร่วมการประชุม คสด.ตำบล

3. จัดกิจกรรม/สิ่งจูงใจกระตุ้นการดำเนินโครงการ และปกป้องคุ้มครองสิทธิเด็กตลอดการทำงาน ของ อพม.

4. ติดตามประเมินผลการดำเนินโครงการและการปกป้องคุ้มครองพัฒนาเด็กและเยาวชน

5. ประสานกับอบต.พิจารณาตั้งงบประมาณ เพื่อจัดโครงการป้องกันและคุ้มครองเด็ก

6. ดำเนินการให้ความช่วยเหลือ พี่นฟูเด็กด้อยโอกาสที่ประสบปัญหา เช่น ลูกเอร็ดเอาเปรียบ ลูกรังแก เจ็บป่วย ขาดสารอาหาร เป็นต้น

2. คณะกรรมการเพื่อสิทธิเด็กตำบล (คสค.ตำบล) ซึ่ง จะมี องค์ประกอบ คณะกรรมการระดับหมู่บ้านเข้าร่วมในการประสานงานในระดับตำบล คือ

1. กำนัน	เป็นประธาน
2. นายก อบต. หรือ รอง นายก อบต. 1 คน	เป็นรองประธาน
3. ประธานกิจการสตรีระดับตำบล	เป็นเหรัญญิก
4. ประธานคณะกรรมการเพื่อสิทธิเด็กหมู่บ้าน	เป็นกรรมการ
5. ประธานผู้สูงอายุระดับตำบล	เป็นกรรมการ
6. ประธานกลุ่มเยาวชนระดับตำบล	เป็นกรรมการ
7. ประธานประชาคมตำบล	เป็นกรรมการ
8. ปลัด อบต.	เป็นกรรมการและเลขานุการ
9. หัวหน้าทีมวิจัย	เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

บทบาท คณะกรรมการเพื่อสิทธิเด็กตำบล มีบทบาทเป็นผู้ช่วยเหลือ สนับสนุน อบต. ในการทำงานด้านสังคม ซึ่งเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน

หน้าที่

1. ประชุมร่วมกันอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อรับทราบความก้าวหน้า ปัญหา และอุปสรรค ในการดำเนินงานโครงการเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนตลอดจนหาแนวทางแก้ไขปัญหามาเพื่อปกป้องคุ้มครองเด็กในตำบล
2. ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานตามโครงการ และการปกป้องคุ้มครองสิทธิเด็ก
3. จัดกิจกรรมเพื่อเด็กและเยาวชน และกิจกรรมสร้างสิ่งจูงใจในการทำงานของ อพม.
4. ช่วยเหลือ สนับสนุนเด็ก/ดำเนินโครงการตามที่ได้รับรายงานจาก คณะกรรมการเพื่อสิทธิเด็กหมู่บ้านถ้าเกินขีดความสามารถให้รายงานคณะกรรมการเพื่อสิทธิเด็กอำเภอหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
5. ประสานงานกับ อบต. พิจารณาตั้งงบประมาณสนับสนุน เช่น การส่งตัวเด็กเข้ารับการรักษายาบาล ส่งตัวไปสถานสงเคราะห์ การสงเคราะห์ ฯลฯ
6. ดำเนินการให้ความช่วยเหลือ ฟื้นฟูเด็กด้อยโอกาสที่ประสบปัญหา เช่น ถูกเอารัดเอาเปรียบ ถูกรังแก เจ็บป่วย ขาดสารอาหาร เป็นต้น

นอกจากมีกระบวนการทำงานที่เน้นรูปแบบเชิงรัฐ ที่เน้นการประสานการทำงานเชิงโครงสร้างสายอำนาจแล้ว นั้น ในกลุ่มขององค์กรชุมชนมีการทำงานในรูปแบบถึงกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น คือ กลุ่มคณะกรรมการเครือข่ายประชาคมเอดส์ที่ประกอบด้วย คณะกรรมการที่มาจากผู้นำชุมชน อาทิ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประธานกลุ่มสตรีแม่บ้าน และตัวแทนชาวบ้านที่สนใจที่จะเข้าร่วมในการดำเนินกิจกรรม โดยมีการประสานงานกับองค์กรเพื่อนร่วมงานทั้งองค์กรพัฒนาเอกชน และองค์กร

ภาครัฐทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ตำบล หนึ่งในบทบาทของกลไกองค์การบริหารส่วนตำบล ก็เป็นส่วนหนึ่งที่เป็นองค์ประกอบในการขับเคลื่อนเพราะมีโครงสร้างทางสายงานที่ใกล้ชิดกับชุมชนคือ จะมีการแบ่งสรรในบทบาทที่ตนเองสนใจและเหมาะสมที่จะเข้าไปเรียนรู้กระบวนการ รับทราบปัญหา และพร้อมร่วมในกิจกรรม คือ ฝ่ายพัฒนาคุณภาพชีวิต จะมีสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง 3 ท่านที่เข้าไปร่วมในการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวกับงานพัฒนาคน โดยบทบาทจะเป็นผู้กระตุ้นและคัดกรองโครงการเบื้องต้นก่อนที่จะมีการนำเสนอสู่สภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีการประสานงานคือ

- จัดเวทีกระตุ้นระดมสมอง เพื่อหาความต้องการ และสรุปประเด็นร่วม
- นำเสนอแนวคิด กระบวนการเข้าสู่รูปแบบเวทีประชาคมทั้งในระดับตำบลและหมู่บ้าน เพื่อร่วมพิจารณาความสำคัญเห็นชอบ
- นำผลสรุปที่ได้เข้าสู่สภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้คณะผู้บริหารพิจารณาในแนวทางหลักการ และร่วมกันตระหนักและช่วยเหลือ

นอกจากนี้แล้ว นอกจากในการทำงานกับคณะกรรมการเครือข่ายประชาคมเอดส์แล้ว ในการทำงานกับคณะกรรมการเพื่อสิทธิเด็กและเครือข่ายผู้สูงอายุตำบลบ้านหลวง ในทุกปีจะได้มีการร่วมกันในการดำเนินการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานชุมชน เพื่อเป็นข้อมูลสถิติและประเมินการช่วยเหลือ พร้อมทั้งนำไปเป็นข้อมูลในการจัดทำโครงการ/งบประมาณและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการทำงานทั้ง 3 ประเด็น คือ ป้องกัน แก้ไข และช่วยเหลือต่อไป โดยทางคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวงจะเป็นบทบาทผู้ประสานและจัดทำระบบฐานข้อมูล ส่วนเครือข่ายผู้นำทั้งกลุ่มผู้เกี่ยวข้องจะได้เรียนรู้กระบวนการในการจัดเก็บข้อมูลเชิงลึก และผ่านกระบวนการพิจารณาเห็นชอบจากระดับหมู่บ้านต่อไป

โดยจากประสบการณ์ในการดำเนินงานดังกล่าว ทีมวิจัยได้เข้าร่วมกระบวนการตลอดและได้บทสรุปร่วมกัน หรือชุดประสบการณ์ตรง คือ คณะทำงานได้มีการประสานงานได้ในระดับหนึ่ง เพราะตามโครงสร้างแล้ว การมีส่วนร่วมของบุคคล ผู้นำ กลุ่มเป้าหมาย เข้ามาร่วมในการทำงานเป็นรูปแบบและกลไกที่จะขับเคลื่อนงานได้ แต่ปัญหาคือ บางครั้งการทำงานในลักษณะที่เป็นรูปแบบมากเกินไป ทำให้เกิดการมองถึงงบประมาณที่จะต้องเป็น องค์ประกอบที่สำคัญทุกครั้ง โดยประกอบกับกิจกรรมมีการขาดช่วง ขาดความต่อเนื่องตามแผนที่วางไว้ จึงดูเหมือนขาดการให้ความสำคัญในประเด็นงาน ซึ่งต้องปรับปรุงมากในเรื่องของ ทักษะคติของผู้นำ โดยเฉพาะความตระหนักการรู้สึกเป็นเจ้าของของปัญหา ในบทบาทผู้นำชุมชน แต่ที่ผ่านมามีถือว่าเป็นกลไกหนึ่งที่จะขับเคลื่อนกระบวนการทำงานให้นำไปสู่การแก้ไขได้

8.6 ประสพการณ์ที่ได้รับภาพรวมในการดำเนินงานวิจัย

1. เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีบิดามารดา หรือบิดา หรือมารดา เกิดการเจ็บป่วยอันเนื่องมาจาก

เอดส์ เด็กๆที่เป็นลูกจะต้องเผชิญกับปัญหาความเครียด ความกดดันในภาวะที่บิดามารดา เจ็บป่วย การแบกภาระในการดูแลบิดามารดาที่เจ็บป่วย การที่จะต้องเผชิญกับภาระอารมณ์ความคับข้องใจของบิดามารดาที่เครียดและกังวล หรือการกระทำของบิดามารดาที่พยายามฆ่าตัวตาย การเปลี่ยนแปลงสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว ซึ่งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชีวิตประจำวัน เด็กบางคนต้องเปลี่ยนบทบาทของตนเองมาเป็นผู้ปกครองครอบครัว ต้องรับผิดชอบมากขึ้น ปัญหาเหล่านี้ส่งผลต่อพฤติกรรมของเด็กในการปรับตัวต่อการเผชิญปัญหาต่างๆ เช่น พฤติกรรมก้าวร้าว การเก็บกด การซึมเศร้า ฯลฯ เมื่อบิดามารดาเสียชีวิตยิ่งทำให้เด็กรู้สึกหดหู่ โดดเดี่ยว

2. สภาพปัญหาการขาดผู้ดูแลที่เหมาะสม

ปัญหาสำคัญที่เกี่ยวกับเด็กอีกประการ คือ ปัญหาของเด็กที่กำลังเข้าสู่วัยรุ่น แต่เด็กยังไม่พร้อมที่จะดูแลตนเอง หรือเป็นผู้ใหญ่เต็มตัว ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเด็กที่บิดามารดาเสียชีวิตหมดแล้ว ขาดผู้ชี้นำขาดญาติมิตรหรือไม่มีผู้ใหญ่ดูแล หรือเด็กบางคนครอบครัวดั้งเดิม แต่เกิดช่องว่างระหว่างวัยหรือญาติผู้ใหญ่ไม่มีศักยภาพในการดูแลเด็ก เช่น ครอบครัวยากจน ไม่มีรายได้ เป็นผู้สูงอายุที่มีอายุห่างจากเด็กเกินไปทำให้ขาดทักษะการเข้าใจวัยรุ่น จากสภาพปัญหาดังกล่าวทำให้เด็กต้องออกจากบ้านอยู่เพียงลำพัง ขาดผู้ดูแล ขาดแบบแผนชีวิต

จากสภาพปัญหาของเด็กจะเห็นได้ว่าปัญหาเหล่านี้จะต้องทำงานเชิงลึก ต้องใช้ระยะเวลาในการจัดการแก้ไขเพื่อช่วยเหลือเด็ก ซึ่งจะทำให้เด็กปรับตัวอยู่ในสังคมได้ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง และเครือข่ายองค์กรชุมชน ในตำบลบ้านหลวงได้พัฒนารูปแบบ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของอบต. ในการพัฒนาด้านคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมตามที่ได้กำหนดไว้ในพรบ. อบต. โดยคาดหวังว่า โครงการจะเป็นตัวอย่างในการดำเนินงานการพัฒนาเด็กและเยาวชนร่วมกัน ที่นำไปใช้ในตำบลอื่นๆ ที่มีปัญหาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนในเรื่องการดำเนินงานส่งเสริมพัฒนา ช่วยเหลือ และเกื้อกูลเด็กในสังคม

8.7 ข้อเสนอแนะ

1. การทำงานกับสภาวะอารมณ์และจิตใจของเด็ก ต้องพัฒนาบุคลากรที่ทำงานด้านเด็ก ให้มีทักษะในการจัดการกับปัญหาทางอารมณ์ที่ซับซ้อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาวะอารมณ์ของเด็กที่สูญเสียบุคคลที่รักเนื่องมาจากเอดส์ ทั้งในการทำงานรายบุคคล และการใช้กระบวนการกลุ่มในการจัดการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง

กระบวนการทำงานด้านอารมณ์และสังคม บุคลากรมีความจำเป็นสูง เพราะความรู้และทักษะของคนทำงาน คือ เครื่องมือในการจัดการแก้ไขปัญหาทางจิตใจและสังคมของเด็กมาก

กว่า การจัดการบริการทางด้านสาธารณสุขที่มีอุปกรณ์ต่าง ๆ ครบเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหา

2. การส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสทำกิจกรรมต่างๆ เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นช่วยพัฒนาทางด้านอารมณ์ และสังคม ได้อารมณ์รู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่น ซึ่งจะส่งผลให้การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เกื้อกูลกัน ซึ่งจะมีผลต่อสภาวะอารมณ์ของเด็กในเชิงบวก

3. ต้องการสนับสนุนด้านวิชาการเกี่ยวกับการทำงานสังคมสงเคราะห์และจิตวิทยารายบุคคล จิตวิทยาครอบครัว และการใช้กระบวนการกลุ่มในการแก้ไขปัญหาทางอารมณ์และจิตใจของเด็ก

บรรณานุกรม

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข คู่มือการให้บริการปรึกษาเรื่องโรคเอดส์แบบกลุ่ม
(Group Counselling) ปีพ.ศ. 2539

พระธรรมปิฎก โครงการวิจัยระยะยาวในเด็กไทย (PCTC) การพัฒนาการแบบองค์
รวมของเด็กไทยและโครงการภาคีเพื่อเด็กไทย ปี พ.ศ.2544

กลุ่มปัญญาวิวัฒน์ การใช้ Group Support เยียวยาอารมณ์ความรู้สึกด้านการสูญเสีย
ของเด็กที่ได้รับผลกระทบจากเอดส์, 2544

ภาคผนวก

ชื่อและประวัตินักวิจัย

1. หัวหน้าทีมวิจัยงานวิจัย

1. นายเรวัตร คำปวน

อายุ	42 ปี
การศึกษา	มัธยมศึกษาปีที่ 3 จาก ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน อ.แม่เมาะ จ.เชียงใหม่
ที่อยู่	119 หมู่ 4 ต.บ้านหลวง อ.แม่เมาะ จ.เชียงใหม่ 50280
การทำงาน	2544 – รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง 2544 – สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง หมู่ที่ 4 อ.แม่เมาะ จ.เชียงใหม่

2 รายชื่อทีมนักวิจัย

1.นายสุรินทร์ วงศ์คำ

อายุ	31 ปี
การศึกษา	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จาก ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน อ.แม่เมาะ จ.เชียงใหม่
ที่อยู่	10 หมู่ 5 ตำบลบ้านหลวง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ 50280
การทำงาน	ลูกจ้างประจำองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง อ.แม่เมาะ จ.เชียงใหม่

2. นางกฤษฎิญา วิริยะ

อายุ	30 ปี
การศึกษา	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จาก โรงเรียนรังษีวิทยา อ.ฝาง จ.เชียงใหม่
ที่อยู่	30 หมู่ 1 ต.บ้านหลวง อ.แม่เมาะ จ.เชียงใหม่ 50280 โทรศัพท์ 053-377462
การทำงาน	2535- 2544 ครูอาสาสมัครสอนชาวเขา พื้นที่ตำบลบ้านหลวง 2545- เจ้าหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์บ้านโละป่าไคร้ ต.บ้านหลวง

3. นางสาวฝน บัวแก้ว

อายุ 34 ปี
 การศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 6 ร.ร.บ้านหลวง ต.บ้านหลวง อ.แม่เมาะ จ. เชียงใหม่
 ที่อยู่ 107 หมู่ 2 ต.บ้านหลวง อ.แม่เมาะ จ.เชียงใหม่ 50280 โทรศัพท์ 053-377191
 การทำงาน 2536 - ถึงปัจจุบัน ประธานกลุ่ม อสม. หมู่ 2 ต.บ้านหลวง
 2544 – สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง หมู่ 2

4. นายอินเนตร ปันสม

อายุ 38 ปี
 การศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ 3 จากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน อ.แม่เมาะ จ. เชียงใหม่
 ที่อยู่ 44 หมู่ 5 ตำบลบ้านหลวง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ 50280
 การทำงาน 2544 - สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง หมู่ 5
 อาชีพ ค้าขาย

5. นายลาอี จะเลื่อ

อายุ 27 ปี
 การศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแม่เมาะวิทยาคม อ.แม่เมาะ จ.เชียงใหม่
 ที่อยู่ 7 หมู่ 10 ต.บ้านหลวง อ.แม่เมาะ จ.เชียงใหม่ 50280
 การทำงาน 2544 – สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง หมู่ 10

6. นายยาพู ปอแสนใจ

อายุ 28 ปี
 การศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดนันทาราม อ.แม่เมาะ จ.เชียงใหม่
 ที่อยู่ 31 หมู่ 10 ต.บ้านหลวง อ.แม่เมาะ จ.เชียงใหม่ 50280
 การทำงาน 2544 – สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง หมู่ 10

ผู้ประสานงานวิจัย

ชื่อ	นายวินัย ชั่นคำกาศ
อายุ	28 ปี
การศึกษา	ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาการพัฒนาชุมชน สถาบันราชภัฏลำปาง
ที่อยู่	45 หมู่ 7 ตำบลบ้านหลวง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ 50280 โทรศัพท์ 053-451706 / 09-5557709
การทำงาน	2544 - เลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง